

POHJOISMAIDEN NEUVOSTO

SUOMEN VALTUUSKUNTA

TOIMINTAKERTOMUS

2000

HELSINKI 2001

ISSN 1237-0584

POHJOISMAIDEN NEUVOSTO

Suomen valtuuskunta

E d u s k u n n a l l e

Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunta antaa oheisen kertomuksen neuvoston toiminnasta 2000. Kertomuksessa selostetaan 52. istuntoa 6.–8. marraskuuta sekä esitetään katsaus neuvoston ja Suomen valtuuskunnan yleiseen toimintaan vuoden aikana.

Helsingissä 29. toukokuuta 2001

Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunnan puolesta

Outi Ojala
puheenjohtaja

Patrick Zilliacus
sihteeri

SISÄLLYS

1 YHTEENVETO	6
2 NEUVOSTON ORGANISAATIO	9
2.1 Yleiskokous	9
2.2 Puheenjohtajisto	9
2.3 Valiokunnat	10
2.4 Tarkastuskomitea	10
2.5 Vaalikomitea	10
2.6 Valtuuskunnat	10
2.7 Puolueryhmät	11
2.8 Pääministerit	11
2.9 Yhteistyöministerit	11
2.10 Pohjoismainen yhteistyökomitea	11
3 SUOMEN VALTUUSKUNTA	12
3.1 Jäsenet	12
3.2 Toiminta	15
3.3 Työvaliokunta	17
4 52. ISTUNTO	19
4.1 Yleistä	19
4.2 Suomen valtuuskunta	20
4.3 Pääministereiden selonteko	20
4.4 Ulkoministereiden selonteko	21
4.5 Puolustusministereiden selonteko	22
4.6 Yleiskeskustelu	23
5 PUHEENJOHTAJISTO	25
5.1 Jäsenet ja kokoukset	25
5.2 Yleistä	25
5.3 Työryhmät	25
5.4 Kansainvälinen yhteistyö	26
5.5 Pohjoinen ulottuvuus	27
5.6 Pohjoismaiden neuvosto ja Baltian maat	28
5.7 Viisasten raportti ja tulevan yhteistyön strategia	28
5.8 Pohjoismainen budjetti 2001	28
5.9 Neuvoston budjetti 2001	29
6 OSAAMINEN JA KASVU	30
7 POHJOLA-VALIOKUNTA	32
7.1 Jäsenet ja kokoukset	32
7.2 Painopistealat	32
7.3 Pohjoinen ulottuvuus bioetiikassa?	32
7.4 Seminaari raja-alueyhteistyöstä	32
7.5 Kuuleminen muukalaisvihasta ja rasismista	33
7.6 Muusta toiminnasta	33
7.7 Rasismityöryhmä	33
7.8 52. istunnon asiat	33
7.9 Muuta	36
8 LÄHIALUEVALIOKUNTA	37

8.1 Jäsenet	37
8.2 Toiminta	37
8.3 Parlamentaarinen Itämeri-konferenssi	37
8.4 52. istunnon asiat	37
9 EUROOPPA-VALIOKUNTA	39
9.1 Jäsenet	39
9.2 Painopistealueet ja työryhmät	39
9.3 52. istunnon asiat	40
9.4 Kokoukset	41
10 TARKASTUSKOMITEA	42
11 POHJOISMAIDEN NEUVOSTON PALKINNOT	43
11.1 Kirjallisuuspalkinto	43
11.2 Musiikkipalkinto	43
11.3 Luonto- ja ympäristöpalkinto	43
12 TIEDOTUS	45
12.1 Yleistä	45
12.2 Poliittikan Pohjola -lehti	45
12.3 Lehtimiesapurahat	45
LIITE 1	47
LIITE 2	58
LIITE 3	60

Lyhenteet:

FS	Frisinnad Samverkan
kesk	Suomen Keskusta
kok	Kansallinen Kokoomus
lib	Liberalerna på Åland
r	Ruotsalainen Kansanpuolue
sd	Suomen Sosialidemokraattinen Puolue
skl	Suomen Kristillinen Liitto
vas	Vasemmistoliitto
vihr	Vihreä Liitto
ÅC	Åländsk Center
ÅSD	Ålands socialdemokrater

1 YHTEENVETO

Neuvoston toiminnan keskiössä oli vuonna 2000 toisaalta keskustelu tulevan pohjoismaisen yhteistyön strategiasta sekä neuvoston roolista ja tehtävistä uudella vuosituhannella, ja toisaalta neuvoston kansainvälisen toiminnan ja kansainvälisten yhteyksien kehittäminen etenkin suhteessa Pohjolan lähialueisiin. Pohjoismaisella asialistalla oli läpi vuoden myös kysymys neuvoston ja pohjoismaisten parlamentaarikoiden osallisuudesta EU:n pohjoisen ulottuvuuden kehittämisessä. **Samalla neuvosto ja sen elimet ovat jatkaneet myös perinteistä pohjoismaista yhteistyötä, joka on noudattanut samoja suuntaviivoja kuin viime vuosina.** Vuonna 2002 neuvosto juhlii 50-vuotista taivaltaan, ja lähestyvä juhlavuosi on jo nyt tuonut oman lisänsä toimintaan.

Pohjoismaiden neuvosto ja pohjoismainen yhteistyö ovat viime vuosina kokeneet kokonaisvaltaisempia muutoksia kuin koko historiansa aikana. Ympäröivän maailman, ja etenkin Pohjolan lähialueiden Venäjän ja Baltian, geopoliittisilla mullistuksilla oli heti alusta alkaen välitön vaikutus myös pohjoismaiseen yhteistyön ja neuvoston toimintaan. Viime vuosikymmenen puolivälissä ne johtivatkin neuvoston organisaation, rakenteen ja työskentelytavan kokonaisvaltaiseen **uudistamiseen. Ensimmäinen selkeä muutos oli lähialueyhteistyön aloittaminen, jonka tiimoilta solmittiin yhteyksiä paitsi Venäjään myös itsenäistyneisiin Baltian maihin.** Niiden kanssa oli tosin tehty yhteistyötä jo ennen varsinaista itsenäistymistäkin. Lähiympäristön geopoliittiset muutokset sekä Suomen ja Ruotsin EU-jäsenyyteen johtanut Euroopan nopea ja laaja yhdentyminen asettivatkin lopulta neuvoston silloisen organisaation ja työskentelyn kyseenalaisiksi, ja tuloksena oli vuonna 1995 toteutettu neuvoston organisaation ja valiokuntarakenteen kokonaisvaltainen uudistus.

Uudistus johti puolueryhmien roolin vahvistumiseen sekä uuteen valiokuntajakoon, jonka ajateltiin vastaavan entistä paremmin ajan vaatimuksiin. Toiminta jaettiin kolmeen pilariin ja valiokuntaan: Pohjola-valiokuntaan, jossa käsiteltäisiin varsinaisia ja perinteisiä pohjoismaisia asioita, Eurooppa-valiokuntaan, joka pysyttelisi ajan tasalla EU:hun ja Etaan liittyvistä asioista ja koordinoisi neuvoston ja Pohjoismaiden Eurooppa-työskentelyä, sekä lähialuevaliokuntaan, joka vastaisi neuvoston alati laajentuvasta ja poliittisesti yhä merkityksellisemmästä lähialuepolitiikasta sekä yhteistyöstä Baltian ja Venäjän kanssa.

Uudistuksella pyrittiin paitsi suuntaamaan huomio poliittisesti ajankohtaisiin ja tärkeisiin alueisiin myös jakamaan neuvoston toiminta ja pohjoismainen yhteistyö maantieteellisesti selkeästi. Kun uudistus mielletään vastaukseksi välittömiin haasteisiin, sitä voidaan pitää menestyksekkäänä. Aikaa myöten nykyinen valiokuntajako on kuitenkin osoittautunut ongelmalliseksi. Ongelmat ovat johtuneet toisaalta siitä, että asiakysymyksiä on välillä ollut vaikea sijoittaa oikeaan valiokuntaan, mutta ennen kaikkea siitä, että neuvoston valiokuntarakenne ei vastaa ministerineuvoston rakennetta, saati kansallisten parlamenttien valiokuntarakennetta. Eroavaisuudet ovat vaikeuttaneet ministerineuvoston ja kansallisten valiokuntien kanssa tehtävää yhteistyötä sekä neuvoston toiminnan kytkemistä kansallisiin parlamentteihin.

Tämä saikin – yhdessä globaalistumisen ja Euroopan yhdentymiskehityksen kanssa – ministerineuvoston asettamaan ns. viisasten paneelin, joka sai tehtäväkseen selvittää pohjoismaisen yhteistyön tulevaa luonnetta ja tulevia tehtäviä. Paneelin tuli tunnistaa Pohjoismaiden yhteiskuntakehityksen yhteiset piirteet uuden vuosituhannen kynnyksellä ja arvioida, mitä vaatimuksia ja odotuksia ne kohdistavat pohjoismaiseen yhteistyöhön. Paneelin raportti "Pohjola 2000 – Avoinna maailman tuulille" esiteltiin neuvoston 52. istunnossa Reykjavikissa, jossa siitä myös keskusteltiin. Keskustelu osoitti selvästi, että neuvoston jäsenten keskuudessa vallitsi suuri yksimielisyys siitä, että neuvoston rakennetta tulisi muuttaa kansallisten parlamenttien ja ministerineuvoston kanssa tehtävän yhteistyön parantamiseksi. Muutos edellyttäisi ennen muuta sitä, että yhteistyön nykyinen maantieteellinen

jako kolmeen pilariin korvattaisiin poliittisten asiakysymysten mukaan jaetuilla valiokunnilla. Keskustelussa tähdennettiin samalla, että neuvoston työn poliittinen sisältö olisi pantava suurennuslasin alle. Puheenjohtajisto asettikin istunnon jälkeen tulevan pohjoismaisen yhteistyön strategiaa pohtivan työryhmän, joka keskustelee yhdessä yhteistyöministerien kanssa viisasten raportin ehdotuksista ja laatii niiden pohjalta ehdotuksen neuvoston rakenneuudistukseksi ja strategiaksi. Viisasten raportti esitellään lähemmin muualla tässä kertomuksessa.

Ulko- ja turvallisuuspolitiikasta – jotka ovat varsin tuoreita aihealueita neuvoston työssä – mainittakoon istunnon ulko- ja turvallisuuspoliittinen keskustelu, lähialueyhteistyön uusi strategiaehdotus, puheenjohtajiston kaksi Venäjän-vierailua, joiden aikana kehitettiin suhteita etenkin Venäjän valtioonduumaan, EU:n pohjoisen ulottuvuuden kehittäminen sekä **konfliktien ehkäisyä ja siviilikriisinhallintaa käsittelevän työryhmän asettaminen. Tässä yhteydessä on syytä** mainita myös osallistuminen Itämeri-yhteistyöhön ja parlamentaariseen Arktis-yhteistyöhön, sekä ennen kaikkea yhteistyö Beneluxin parlamenttienvälisen konsultoitavan neuvoston ja Baltian yleiskokouksen kanssa. Istunnossa keskusteltiinkin jäsenehdotuksesta, jonka mukaan Baltian maille tulisi tarjota jäsenyyttä Pohjoismaiden neuvostossa. Yleiskokous päätti puheenjohtajiston esityksen mukaisesti tiivistää Venäjän ja Baltian maiden kanssa tekemänsä yhteistyötä aloittamatta kuitenkaan jäsenyysneuvotteluja Viron, Latvian ja Liettuan kanssa.

Neuvoston 52. istunto pidettiin Reykjavikissa 6.–8. marraskuuta, ja se alkoi entiseen tapaan pääministereiden selonteolla, jonka yhteydessä pääministeri *Paavo Lipponen* esitteli Suomen pohjoismaisen puheenjohtajuusohjelman vuodeksi 2001. "Pohjolan kansalainen" -ohjelma tarkastelee pohjoismaista yhteistyötä tavallisen kansalaisen näkökulmasta ja pyrkii kehittämään sitä mm. edistämällä viisasten raportissa mainittua "pohjoismaista kansalaissovimusta". Ohjelman muita painopistealueita ovat elinikäinen oppiminen ja varsinkin ikääntyvien koulutus sekä tietotekniikka- ja lähialueyhteistyö.

Istunnon tärkeimmistä keskustelunaiheista mainittakoon tulevan pohjoismaisen yhteistyön strategia, EU:n pohjoinen ulottuvuus ja Pohjoismaiden neuvoston rooli siinä, lähialueyhteistyö ja ehdotus Baltian maiden jäsenyydestä neuvostossa sekä rajaton Pohjola. Lisäksi käsiteltiin lukuisia ministerineuvoston ehdotuksia ja jäsenehdotuksia, joista neuvosto antoi suosituksia niin ministerineuvostolle kuin Pohjoismaiden hallituksillekin.

Pohjoismaisen yhteistyön vuoden 2001 budjetti on 751,5 miljoonaa Tanskan kruunua, eli budjettikehystä korotettiin pitkästä aikaa 10 miljoonalla kruunulla. Neuvosto hyväksyi budjetin Reykjavikin istunnossaan ja suositti ministerineuvostoa uudelleenpriorisoimaan varoja seuraavilla, puheenjohtajiston ehdottamilla aloilla: lapset ja nuoret, kilpailukykyinen Pohjola, aluepoliittiset toimet, muukalaisvihan vastaiset toimet, kulttuurisektori – erityisesti Orkesteri Norden ja Pohjoismaiden kulttuurirahasto – nuorisovaihtojärjestelmät sekä lähialueyhteistyö.

Helsingin sopimuksen mukaan Pohjoismaiden ministerineuvoston on luovutettava budjettiesityksensä Pohjoismaiden neuvostolle, joka voi antaa suosituksiaan budjettivarojen käytöstä. Neuvosto voi ehdottaa varojen uudelleenpriorisoimista ministerineuvoston määrittelemissä taloudellisissa puitteissa, ja ministerineuvoston tulee – ellei erityisiä syitä ole – noudattaa neuvoston suosituksia budjettivarojen käytöstä.

Neuvosto vuonna 2001

Neuvoston vuoden 2001 puheenjohtajamaa on Tanska, ja neuvoston presidentiksi valittiin Reykjavikin istunnossa kansankäräjien jäsen *Sven Erik Hovmand*. Hän kuuluu neuvoston keskiryhmään. Pohjoismaista hallitusyhteistyötä taas johtaa Suomi ja pääministeri Lipponen; yhteistyöministerien puheenjohtaja on Suomen yhteistyöministeri ja puolustusministeri.

teri *Jan-Erik Enestam*. Huhtikuun alussa neuvostolla on Osllossa teemakokous ”Kestävä Pohjola”. Neuvoston valiokunnat ja puolueeryhmät kokoontuvat ainakin neljä kertaa vuoden aikana, ja neuvoston 53. istunto on lokakuun lopussa Kööpenhaminassa.

2 NEUVOSTON ORGANISAATIO

Pohjoismaiden neuvosto perustettiin v. 1952 Tanskan, Islannin, Norjan ja Ruotsin parlamenttien ja hallitusten yhteistyöelimeksi. Suomi liittyi neuvostoon v. 1955. Yhteistyön perustana ovat v. 1962 solmittu Helsingin sopimus muutoksineen ja neuvoston työjärjestys. Helsingin sopimuksen viimeisimmät muutokset astuivat voimaan vuoden 1996 alussa ja neuvoston työjärjestyksen viimeisimmät muutokset vuoden 1997 alussa. Tuolloin tehdyt muutokset pohjautuivat neuvoston ja sen työn uudelleenjärjestelyihin, jotka hyväksyttiin vuoden 1995 istunnossa. Pohjoismaiden neuvoston työhön osallistuvat Pohjoismaiden lisäksi myös Färsaarten, Grönlannin ja Ahvenanmaan itsehallintoalueet.

Pohjoismaiden ministerineuvosto on Pohjoismaiden hallitusten yhteistyöelin. Se panee täytäntöön neuvoston suosituksia ja antaa puolestaan neuvostolle hyväksyttäväksi omia ehdotuksiaan. Ministerineuvosto antaa neuvostolle vuosittain kertomuksen toiminnastaan sekä seuraavan vuoden budjettiesityksensä ja toimintasuunnitelmansa. Ministerineuvosto laatii myös sektorikohtaisia suunnitelmia politiikan eri osa-alueille. Pohjoismaiden neuvoston ja ministerineuvoston yhteinen sihteeristö on Kööpenhaminassa.

Pohjoismaiden neuvoston puheenjohtajuus eli ns. presidenttiys ja Pohjoismaiden ministerineuvoston puheenjohtajuus vaihtuvat säännöllisesti Pohjoismaiden välillä. Kierrossa noudatetaan kaavaa, jonka mukaan ministerineuvoston puheenjohtajuus edeltää neuvoston puheenjohtajuutta siten, että sama maa on peräkkäisinä vuosina ministerineuvoston ja sitten neuvoston puheenjohtajana.

2.1 Yleiskokous

Neuvoston yleiskokouksen muodostavat 87 Pohjoismaiden ja itsehallintoalueiden parlamenteista valittua jäsentä sekä n. 80 hallitusten edustajaa. Yleiskokous kokoontuu istuntoon kerran vuodessa syksyisin. Istunnot järjestetään vuorotellen kussakin Pohjoismaiden pääkaupungissa.

Yleiskokous on neuvoston korkein päättävä elin. Sen tehtävänä on mm. antaa suosituksia ja lausuntoja, vahvistaa neuvoston työjärjestys, valita puheenjohtajiston ja valiokuntien jäsenet, määrätä valiokuntien lukumäärä ja toimialat sekä päättää seuraavan istunnon aika ja paikka.

Helsingin sopimuksen mukaan on mahdollista kutsua koolle myös ylimääräinen istunto tai teemaistunto. Äänioikeus neuvostossa on vain valituilla jäsenillä eli parlamentaarikoilla.

2.2 Puheenjohtajisto

Neuvoston puheenjohtajiston muodostavat presidentti ja kaksitoista muuta jäsentä, jotka yleiskokous valitsee. Jokaisen viiden maan valtuuskunnan ja jokaisen puolueyhymän on oltava edustettuna puheenjohtajistossa. Puheenjohtajiston puheenjohtaja, eli neuvoston presidentti, valitaan maasta, jossa neuvoston istunto kulloinkin pidetään. Vuoden 2000 puheenjohtajamaa oli Islanti ja vuoden 2001 Tanska.

Puheenjohtajisto huolehtii neuvoston juoksevien asioiden hoidosta istunnoissa ja niiden välillä. Lisäksi se vastaa ulko- ja turvallisuuspoliittisten kysymysten sekä pohjoismaisen yhteistyöbudjetin käsittelystä. Puheenjohtajisto käsittelee myös jäsenehdotukset, joita ei lähetetä minkään valiokunnan käsiteltäviksi. Se voi myös toimia yleiskokouksen asemesta ja tehdä esityksen tai antaa lausunnon sellaisesta asiasta, jonka käsittely ei voi odottaa seuraavaan istuntoon.

2.3 Valiokunnat

Neuvostossa on organisaatiomuutoksen jälkeen eli vuoden 1996 alusta lukien ollut kolme valiokuntaa: Pohjola-valiokunta, Eurooppa-valiokunta ja lähialuevaliokunta.

Valiokuntien tehtävänä on valmistella asiat yleiskokouksen tai puheenjohtajiston päätöksiä varten. Valiokunnat käsittelevät jäsenehdotuksia, ministerineuvoston ehdotuksia, pohjoismaisten laitosten kertomuksia, ministerineuvoston ilmoituksia hyväksytyistä suosituksista sekä saapuneita kirjelmiä. Myös ministerineuvoston selonteko yhteistyösuunnitelmista ja budjettiehdotus käsitellään kaikissa valiokunnissa.

Pohjola-valiokunta

Pohjola-valiokuntaan kuuluu enintään kolmekymmentä jäsentä ellei yleiskokous toisin päättä. Valiokunnan tehtävänä on valmistella asiat, jotka koskevat vapaata liikkumista, kulttuuria, koulutusta, tutkimusta, sosiaaliturvaa, tasa-arvoa, pohjoismaista alue- ja raja-alueyhteistyötä sekä kansalaisasioita.

Lähialuevaliokunta

Lähialuevaliokuntaan kuuluu enintään kaksikymmentäviisi jäsentä ellei yleiskokous toisin päättä. Valiokunnan tehtävänä on edistää ja kehittää yhteydenpitoa sekä Pohjoismaiden ja lähialueiden että lähialueiden ja Euroopan unionin välillä sekä valmistella tähän liittyvät asiat. Lisäksi se valmistelee ympäristönsuojelua ja energiapolitiikkaa koskevat asiat.

Eurooppa-valiokunta

Eurooppa-valiokuntaan kuuluu enintään kaksikymmentäviisi jäsentä ellei yleiskokous toisin päättä. Valiokunnan tehtävänä on valvoa ja valmistella EU- ja Eta-yhteistyöhön liittyviä, Pohjoismaiden etua edistäviä asioita. Se valmistelee lisäksi EY- ja Eta-säädösten täytäntöönpanoa ja soveltamista koskevia asioita. Lisäksi sen tehtäviin kuuluu myös valmistella asioita, jotka koskevat Euroopan alue- ja talouspolitiikkaa, elinkeino- ja työllisyyspolitiikkaa sekä infrastruktuuria ja tietotekniikkaa.

2.4 Tarkastuskomitea

Tarkastuskomitean tehtävänä on tarkastaa yhteispohjoismaisin varoin rahoitettavaa toimintaa ja vastata siitä pohjoismaisen yhteistyön tarkastustoiminnasta, josta yleiskokous päättää. Komitea vastaa myös Helsingin sopimuksen, muiden pohjoismaista yhteistyötä koskevien sopimusten, neuvoston työjärjestyksen ja muiden sisäisten määräysten tulkintaan liittyvistä asioista sekä osallistuu näiden säännöstöjen muutosvalmisteluihin. Suomea komiteassa edusti ahvenanmaalaisjäsen *Olof Erland* (lib).

2.5 Vaalikomitea

Vaalikomitea valmistelee istunnossa vahvistettavan luottamuspaikkojen jaon sekä ne täydennysvaalit, jotka neuvosto valtuuttaa puheenjohtajiston suorittamaan. Vaalikomiteassa on seitsemän jäsentä, Suomesta *Outi Ojala* (vas).

2.6 Valtuuskunnat

Kunkin jäsenmaan valitut jäsenet, varajäsenet ja hallituksen edustajat muodostavat maansa valtuuskunnan neuvostossa. Suomen valtuuskuntaan kuuluu 18 eduskunnan ja kaksi Ahvenanmaan maakuntapäivien valitsemaa jäsentä sekä hallituksen määräämät edustajat.

Valituista jäsenistä ja varajäsenistä koostuva valtuuskunta järjestäytyy eli valitsee itselleen puheenjohtajan, varapuheenjohtajan ja työvaliokunnan sekä laatii työnsä ohjeet.

2.7 Puolueryhmät

Parlamentit valitsevat neuvoston jäsenet ja varajäsenet puolueiden voimasuhteiden mukaan. Luottamuspaikkojen jakoa ja monia käsiteltäviä asioita valmistellaan puolueryhmissä ennen poliittisten elinten päätöksiä. Puolueryhmiä on neljä: keskiryhmä, sosiaalidemokraatit, konservatiivit ja vasemmistososialistit. Neuvosto tukee ryhmiä taloudellisesti. Niillä kaikilla on myös oma ryhmäsihteeri.

2.8 Pääministerit

Pohjoismaiden pääministereillä on yleisvastuu yhteistyöstä. He pyrkivät kytkemään Pohjoismaiden sisäisen yhteistyön eurooppalaiseen ja muuhun kansainväliseen työhön.

Pääministerit kokoontuvat säännöllisesti kolme tai neljä kertaa vuodessa. Puheenjohtajamaalla on vastuu kokouksista, jotka voivat olla luonteeltaan varsinaisia tai ylimääräisiä. V. 2000 ministerineuvoston puheenjohtajamaa oli Tanska, v. 2001 se on Suomi.

2.9 Yhteistyöministerit

Valtuuskunta toimii tiiviissä yhteistyössä pohjoismaisen yhteistyöministerin ja häntä avustavan sihteeristön kanssa. Yhteistyöministerin tehtäviin kuuluu pohjoismaisen yhteistyön koordinointi hallituksessa sekä erityisesti vastuu yhteistyön budjetin käsittelystä. Yhteistyöministeri oli puolustusministeri *Jan-Erik Enestam* (r).

Hallinnollisesti pohjoismaisen yhteistyön sihteeristö (PYS) kuuluu ulkoasiainministeriöön.

2.10 Pohjoismainen yhteistyökomitea

Pääministereitä ja yhteistyöministereitä avustaa pohjoismainen yhteistyökomitea (PYK), joka toimii myös Pohjoismaiden ministerineuvoston sihteeristön ja sen pääsihteerin hallituksena.

3 SUOMEN VALTUUSKUNTA

3.1 Jäsenet

Valitut jäsenet

Akaan-Penttilä, Eero, kok
 Andersson, Janina, vihr (11.2. asti)
 Brax, Tuija, vihr (11.2. alkaen)
 Eriksson, Karl-Göran, FS (8.11. alkaen)
 Erland, Olof, lib
 Erlandsson, Ragnar, ÅC (8.11. asti)
 Haatainen, Tuula, sd
 Harkimo, Leena, kok
 Kallis, Bjarne, skl
 Kiljunen, Kimmo, sd
 Lehtomäki, Paula, kesk
 Löv, Pehr, r
 Manninen, Hannes, kesk
 Neittaanmäki, Petri, kesk
 Ojala, Outi, vas, puheenjohtaja
 Prusti, Riitta, sd
 Puhakka, Osmo, kesk (11.2. asti)
 Ranta-Muotio, Aulis, kesk
 Salo, Petri, kok, varapuheenjohtaja
 Skinnari, Jouko, sd
 Takkula, Hannu, kesk (11.2. alkaen)
 Vilén, Jari, kok
 Vähänäkki, Matti, sd

Varajäsenet

Backman, Jouni, sd
 Eriksson, Karl-Göran, FS (8.11. asti)
 Forsius, Merikukka, vihr
 Huotari, Anne, vas (11.2. alkaen)
 Huovinen, Susanna, sd
 Ihamäki, Timo, kok
 Kanerva, Seppo, kok
 Komi, Katri, kesk
 Lindholm, Gun-Mari, ob (8.11. alkaen)
 Lintilä, Mika, kesk
 Myllyniemi, Kari, kesk
 Mäki-Hakola, Pertti, kok
 Nousiainen, Pekka, kesk
 Nurmi, Tuija, kok
 Olin, Kalevi, sd
 Paasio, Heli, sd
 Pietikäinen, Margareta, r
 Rahkonen, Susanna, sd (29.2. asti)
 Rauhala, Leena, skl
 Syvärinen, Katja, vas (11.2. asti)
 Taipale, Ilkka, sd (3.3. alkaen)
 Tiura, Marja, kok
 Wiklöf, Lasse, ÅSD

Suomalaisjäsenet valiokunnittain

Pohjola-valiokunta

Andersson, Janina, vihr (11.2. asti)
 Brax, Tuija, vihr (11.2. alkaen)
 Eriksson, Karl-Göran, FS (8.11. alkaen)
 Erlandsson, Ragnar, ÅC (8.11. asti)
 Haatainen, Tuula, sd
 Löv, Pehr, r, puheenjohtaja
 Ranta-Muotio, Aulis, kesk
 Vilén Jari, kok, varapuheenjohtaja
 Vähänäkki, Matti, sd

Eurooppa-valiokunta

Akaan-Penttilä, Eero, kok
 Erland, Olof, lib
 Neittaanmäki, Petri, kesk
 Puhakka, Osmo, kesk (11.2. asti)
 Salo, Petri, kok
 Skinnari, Jouko, sd
 Takkula, Hannu, kesk (11.2. alkaen)

Lähialuevaliokunta

Harkimo, Leena, kok
 Kiljunen, Kimmo, sd
 Lehtomäki, Paula, kesk
 Manninen, Hannes, kesk

Puheenjohtajisto

Kallis, Bjarne, skl
 Ojala, Outi, vas
 Prusti, Riitta, sd

Tarkastuskomitea

Erland, Olof, lib

Vaalikomitea

Ojala, Outi, vas

Puheenjohtajiston tiedotusryhmä

Syvärinen, Katja, vas (11.2. asti)
 Huotari, Anne, vas (11.2. alkaen)

Työvaliokunta

Ojala, Outi, vas, puheenjohtaja
 Salo, Petri, kok, varapuheenjohtaja
 Andersson, Janina, vihr (11.2. asti)

Brax, Tuija (11.2. alkaen)
 Eriksson, Karl-Göran, FS (8.11. alkaen)
 Erlandsson, Ragnar, ÅC (8.11. asti)
 Kallis, Bjarne, skl
 Löv, Pehr, r
 Manninen, Hannes, kesk
 Prusti, Riitta, sd

3.2 Toiminta

Valtuuskunta kokoontui toimintavuoden aikana viidesti ja työvaliokunta kolmesti. Kokouksissaan valtuuskunta käsitteli totuttuun tapaan pohjoismaisen yhteistyöbudjetin valmistelua yhdessä yhteistyöministerin ja ulkoministeriön pohjoismaisen yhteistyön sihteeristön (PYS) kanssa, valmisteli neuvoston eri elinten yhteiskokouksia sekä neuvoston vuosittaista istuntoa ja teki yhteistyötä pohjoismaisten laitosten ja yhteistyöelinten, kuten vapaaehtoissektorin ja Pohjola-Norden-yhdistyksen kanssa.

Eduskunnan 11. **helmikuuta** valitsema valtuuskunta piti järjestäytymiskokouksensa 24. helmikuuta. Valtuuskunnan puheenjohtajaksi valittiin edustaja *Outi Ojala* (vas) ja varapuheenjohtajaksi edustaja *Petri Salo* (kok). Valtuuskunnan työvaliokuntaan taas valittiin puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan lisäksi edustajat *Riitta Prusti* (sd), *Hannes Manninen* (kesk), *Pehr Löv* (r) ja *Bjarne Kallis* (skl). Todettiin, että Ahvenanmaan edustajana työvaliokunnassa jatkaa maakuntapäivien jäsen *Ragnar Erlandsson* (ÅC). Vihreitä pyydettiin valitsemaan edustajansa myöhemmin.

Kokouksessa suurlähtettiläs *Ole Norrback* kertoi ministerineuvoston kesällä 1999 asettaman ns. viisasten paneelin työstä. Paneeli oli saanut tehtäväkseen selvittää pohjoismaisen yhteistyön tulevaa luonnetta ja tulevia tehtäviä, ja siinä olivat edustettuina kaikki jäsenmaat ja itsehallintoalueet. Norrback oli ryhmän suomalaisjäsen. Paneeli oli aloittanut työnsä tarkastelemalla Pohjoismaiden yhteiskuntakehityksen yhteisiä piirteitä tai "trendejä" uuden vuosituhannen kynnyksellä ja arvioimalla, mitä vaatimuksia ja odotuksia trendit kohdistavat pohjoismaiseen yhteistyöhön. Ryhmä aikoi raportoida ministerineuvostolle syyskuussa 2000, ja raportista keskusteltaisiin neuvoston Reykjavikin istunnossa marraskuussa. Viisasten paneelista ja sen työstä kerrotaan enemmän muualla tässä toimintakertomuksessa.

Suurlähtettiläs Norrback kertasi pohjoismaisen yhteistyön historiaa aina 1950-luvulta ja päätyi puhumaan globalistumisesta ja sen vaikutuksista yhteistyöhön. Hän totesi mm., että alati globalistuvassa maailmassa yhteistyön tulisi keskittyä pohjoismaisen yhteiskuntamallin säilyttämiseen ja kehittämiseen ja että Pohjoismailla on eri lähtökohdistaan huolimatta paljon yhteistä myös eurooppalaisella tasolla. Esimerkkeinä tästä hän mainitsi suhtautumisen EU:n laajentumiseen sekä ympäristö- ja teknologiayhteistyön tarpeen. Pohjoismaiden kaksi päähaastetta ovat hyvinvointijärjestelmän ja demokratian turvaaminen.

Pohjoismaiden neuvosto on pohjoismaisen yhteistyön symboli, mutta sen työskentelyä tulisi Norrbackin mukaan joustavoittaa ja keskusteluja elävöittää. Kokouksessa sivuttiin myös neuvoston yhteistyörakenteiden suhdetta muihin kansainvälisiin järjestöihin, ja nykyisillä kansainvälisillä foorumeilla tehtävän parlamentaarisen yhteistyön tärkeyttä korostettiin. Kansalaisjärjestöjä Norrback piti niin ikään ensiarvoisen tärkeinä yhteistyölle ja totesi niiden merkityksen kasvavan tulevaisuudessa entisestäänkin. Neuvoston valiokuntarakenne ei ole Norrbackin mielestä enää toimiva mm., koska se eroaa niin dramaattisesti ministerineuvoston rakenteesta. Neuvoston ja ministerineuvoston rakenteita olisikin pyrittävä yhdenmukaistamaan. Pohjoismaiden liittoutumisesta EU:n sisällä Norrback totesi, että Pohjoismailla on luonnollinen tarve yhteistyöhön myös EU-asioissa, mikä ei ole ristiriidassa EU:n varsinaisen toiminnan kanssa.

Kokouksessa käsiteltiin myös neuvoston kevään ja kesän toimintaa, raportoitiin budjetin valmistelusta ja puheenjohtajiston budjettityöryhmän ja pohjoista ulottuvuutta käsittelevän työryhmän työstä.

Valtuuskunnan 20. kesäkuuta pitämään kokoukseen osallistui myös yhteistyöministeri *Jan-Erik Enestam*, joka esitteli yhteistyöministereiden edellisellä viikolla hyväksymän ministerineuvoston budjettiesityksen vuodeksi 2001. Enestam kertoi pääpiirteittäin budjettiesityksestä ja sen keskeisimmistä leikkauksista ja korotuksista. Budjetista oli laadittu kaksi erillistä esitystä, joista toisessa esitettiin 20 miljoonan Tanskan kruunun korotusta loppusummaan, ja toisessa budjetin säilyttämistä nykyisellä tasolla. Muun muassa Suomi oli kannattanut budjetin korottamista, kun taas Ruotsi oli vastustanut sitä. Yhteistyöministerit olivatkin päätyneet kompromissiin, jonka mukaan budjettia korotetaan 10 miljoonalla Tanskan kruunulla 751 miljoonaan kruunuun. Valtuuskunta keskusteli esityksestä.

Ministerineuvoston pääsihteeri oli laatinut esityksen ns. budjettianalyysiksi, joka sisälsi huomattavia muutoksia niin budjetin rakenteeseen kuin budjettiprosessiinkin. Enestam tähdensi, että ministerineuvoston tavoitteena oli koko budjettijärjestelmän modernisointi, mutta käsillä ollut ehdotus oli pääsihteerin laatima ja edellytti vielä yhteistyöministereiden kannanottoja. Muutostarpeita perusteltiin sillä, että eräiden pohjoismaisten laitosten budjettivaroista menee jopa 20 % hallinnollisiin kuluihin. Valtuuskunnan puheenjohtaja Ojala totesi, että laitosten kilpailuttaminen ei sinänsä takaa nykyistä tehokkaampaa toimintaa, ja ehdotti, että perustettaisiin yhteinen työryhmä, joka pyrkisi ottamaan maakohtaiset edut huomioon budjettiprosessissa.

Viisasten paneelin tulevasta raportista Enestam totesi, että neuvoston tulisi voida vaikuttaa paneelin näkemyksiin mahdollisimman aikaisessa vaiheessa ja mm. Reykjavikin istunnossa. Hän totesi lisäksi, että istunnon jälkeen olisi tarkoitus perustaa neuvoston ja ministerineuvoston yhteinen työryhmä asian jatkokäsittelyä varten. Valtuuskunta kannatti ehdotusta.

Yhteistyöministeri Enestam ja ulkoasiainneuvos *Marita Eerikäinen* kertoivat lisäksi Suomen ministerineuvoston puheenjohtajuusvuoden valmisteluista. Kaikilta ministeriöiltä oli pyydetty näkemyksiä puheenjohtajuusvuoden sisällöstä, ja teemoiksi ehdotettiin kansalais- ja yksilönäkökulmaa sekä tietoyhteiskuntaa. Ohjelma oli tarkoitus saattaa eduskunnankin käsiteltäväksi. Kokouksessa käydyissä keskusteluissa tähdennettiin kansalais- ja yksilönäkökulmien tärkeyttä sekä pohjoismaisten identiteettiselvitysten jatkamista, ja puheenjohtajuusvuoden teemaksi ehdotettiin pohjoismaista yhteistyötä yhdentyvässä Euroopassa. Ulkoasiainneuvos Eerikäisen korosti tiedotuksen tehokkuutta ja ilmoitti, että puheenjohtajuusvuotta varten aiottiin avata kotisivu Internetiin. Puheenjohtaja Ojalan mielestä myös eduskunnan ja neuvoston Suomen valtuuskunnan tulisi voida osallistua ohjelman laatimiseen, ja hän piti myönteisenä sitä, että eduskunnalle suotaisiin mahdollisuus keskustella pohjoismaisesta yhteistyöstä pääministerin ilmoituksen kautta.

Valtuuskunta käsitteli kokouksessaan myös Oslossa 26.–27. kesäkuuta pidettävien valiokuntien ja puheenjohtajiston kokousten asialistoja sekä pohjoismaisen tiedotuspisteen perustamista Kaliningradiin. Kesän toiminnasta todettiin, että valtuuskunta järjestäisi elokuussa kaksi valiokuntakokousta: Pohjola-valiokunnan kokouksen Haaparannassa ja Torniossa sekä Eurooppa-valiokunnan kokouksen Vaasassa ja Pietarsaareissa.

Neuvoston syyskokoukset pidettäisiin Västeråsissa Ruotsissa 25.–26. syyskuuta, ja valtuuskunta käsitteli niiden työjärjestyksiä ja keskeisimpiä asioita kokouksessaan 21. syyskuuta. Kokouksessa jatkettiin myös Suomen vuoden 2001 puheenjohtajuusohjelman käsittelyä. PYSin **väliaikainen päällikkö** *Karl-Johan Krokfors* kertoi, että pääministeri *Paavo Lipponen* esittelisi puheenjohtajuusohjelman marraskuun istunnossa. Ohjelmassa on kaksi osaa, joista ensimmäinen koskee virallista yhteistyötä ja toinen epävirallista yhteistyötä ja neuvonpitoa, joiden merkitys on kasvussa. Ohjelmassa on sekä tavoite- että toimenpideovat, ja

sen laatimisessa on otettu huomioon sekä viisasten paneelin raporttiluonnos että uusi lähialuestrategia. Lähetystöneuvos *Ingmar Ström* totesi, että tiedottamisella olisi puheenjohtajuuskaudella varsin tärkeä osuus ja että se kohdistettaisiin sekä kansalaisille että tiedotusvälineille. Puheenjohtajuuskauden kotisivu esiteltäisiin marraskuun istunnossa. Valtuuskunnassa painotettiin, että puheenjohtajuuskaudesta tiedottamista tulisi kehittää yhdessä eduskunnan kanssa.

Reykjavikin istunnon alustava ohjelma ja päiväjärjestys merkittiin tiedoksi, ja niistä käydystä keskustelussa todettiin mm., että viisasten raportin käsittelyyn jäisi niukasti aikaa. Lisäksi muistutettiin, että paikalla oleville ministereille tulisi varata riittävästi puheaikaa. Ajankohtaisten jäsen ehdotusten yhteydessä keskusteltiin konservatiivisen ryhmän tekemästä ehdotuksesta, joka käsitteli Baltian maiden liittymistä Pohjoismaiden neuvostoon. Ehdotuksen todettiin edellyttävän kuitenkin sekä Helsingin sopimuksen että muidenkin yhteistyösopimusten muuttamista.

Valtuuskunta päätti, että Suomessa pidettävien neuvoston vuoden 2001 syyskokousten paikkana olisi Turku.

Suomen pohjoismainen puheenjohtajuusohjelma vuodeksi 2001 puhutti valtuuskuntaa myös sen seuraavassa kokouksessa 26. lokakuuta. Ohjelma oli edelleenkin alustava, ja sitä esitteli PYSin **väliaikainen** päällikkö Krokfors. Ohjelman lähtökohta ja pääteema olisi "Pohjolan kansalainen", ja painopistealueita olisivat mm. tietoyhteiskunta, koulutus ja tutkimus, lähialueyhteistyö sekä ympäristöasiat. Keskustelussa ohjelmaa kommentoitiin myönteisesti – nuorisoasiat oli otettu hyvin huomioon, mutta rasismien ja huumausaineiden vastaista taistelua tulisi vahvistaa. Lisäksi korostettiin, että neuvoston toiminnasta tulisi tiedottaa kansallisten parlamenttien valiokunnissa.

Valiokunnassa käsiteltiin jälleen myös ministerineuvoston budjettiesitystä 2001 ja budjettianalyysia, ja kansainvälisten asiain neuvos *Patrick Zilliacus* esitteli puheenjohtajiston istunnossa käsiteltävän budjettimietinnön.

Kokouksessa esiteltiin neuvoston 52., Reykjavikissa järjestettävän istunnon ohjelma ja keskeisimmät asiat. Todettiin, että istuntoon osallistuisi Suomesta sen hetken tietojen mukaan 19 kansanedustajaa ja viisi ministeriä pääministeri, ulkoministeri ja yhteistyöministeri mukaan luettuina. Valtuuskunnalle ilmoitettiin lounaasta, jonka valtuuskunta ja PYS järjestäisivät istunnon johdosta lehdistölle 2. marraskuuta.

Valtuuskunnan seuraava kokous oli 7. marraskuuta Reykjavikissa, ja siinä käsiteltiin edellisenä päivänä pidettyjen puheenjohtajiston ja valiokuntien kokousten asioita. Puheenjohtajisto oli kokouksessaan ollut sitä mieltä, että viisasten raporttia tulisi käsitellä yhteisessä työryhmässä ministerineuvoston kanssa. Ministerineuvostossa ehdotus ei kuitenkaan ollut saanut kannatusta. Puheenjohtajisto oli lisäksi asettanut siviilikriisinhallintaa käsittelevän työryhmän.

Kokouksessa ilmoitettiin, että edustaja *Jari Vilén* (kok) oli valittu neuvoston konservatiivisen puolue ryhmän puheenjohtajaksi. Hänen valintansa myös neuvoston puheenjohtajistoon nostaisikin Suomen edustajien määrän puheenjohtajistossa kolmesta neljään, mitä voidaan pitää ennätyksenä. Todettiin myös, että neuvoston vuoden 2001 presidentiksi esitettäisiin tanskalaista *Svend Erik Hovmandia* keskiryhmästä.

Lopuksi kokouksessa tehtiin selkoa istunnon toteuttamisesta ja käytännön järjestelyistä ja pantiin merkille edustajat, jotka olivat pyytäneet puheenvuoroja istunnossa. Valtuuskunnalle raportoitiin myös Reykjavikissa istunnon aattona kokoontuneesta Nuorten Pohjoismaiden neuvostosta, joka oli käsitellyt pohjoismaista identiteettiä, Nordjobb-ohjelman vahvistamista, nuoria käsittelevää toimenpideohjelmaa vuodeksi 2001 sekä Puolan sisällyttämistä

lähialueohjelmaan.

3.3 Työvaliokunta

Valtuuskunnan työvaliokunnalla oli vuoden aikana kolme kokousta ja lisäksi lounasseminaari.

Kokouksessaan 8. helmikuuta valiokunta keskusteli kevään toiminnasta ja suunnitteli pyöreän pöydän keskustelua, joka järjestettäisiin 29. helmikuuta aiheesta Pohjola lähivuosi-
na. Tilaisuus liittyi Suomen tulevan ministerineuvoston puheenjohtajuuden suunnitteluun. Lisäksi keskusteltiin yhteistyöstä eduskunnan valiokuntien ja valiokuntasihteerien kanssa ja todettiin, että eduskunnan sivistys-, talous- ja tulevaisuusvaliokunnat oli kutsuttu Kööpenhaminassa maaliskuussa järjestettävään teemakokoukseen.

Valiokunnan käsiteltävänä oli myös valtuuskunnan toimintakertomus sekä sen rakenteen ja sisällön kehittäminen. Kokouksessa esitettiin, että hallituksen tulisi sisällyttää vuosikertomukseensa pohjoismaista hallitusyhteistyötä käsittelevä osuus. Valiokunta keskusteli niin ikään puheenjohtajiston työryhmistä ja totesi, että Suomen valtuuskunta ei ollut edustettuna budjettityöryhmässä. Tätä pidettiin puutteena ja todettiin, että ainakin neuvoston keskeisimpien työryhmien kokoonpanoissa tulisi pyrkiä myös kansalliseen edustavuuteen, ei ainoastaan poliittiseen.

Kokouksessaan 15. syyskuuta työvaliokunta keskusteli syksyn toiminnasta, Västeråsin syyskokouksista sekä Reykjavikin 52. istunnossa. Valiokunta päätti myös asettaa neuvoston 50-vuotisjuhluvuoden suunnittelemiseksi työryhmän, jossa olisivat valtuuskunnan sihteeristön lisäksi edustettuina Pohjola-Norden, Pohjoismaiden Suomen-instituutti (NI-FIN) ja UM:n pohjoismaisen yhteistyön sihteeristö (PYS). Työvaliokunta päätti niin ikään järjestää seminaarin, jonka aiheena olisi neuvoston tuleva työskentely, 50-vuotisjuhluvuosi ja -istunto. Seminaariin kutsuttaisiin valiokunnan jäsenet, eduskuntaryhmissä pohjoismaisia asioita hoitavat virkamiehet sekä valtuuskunnan sihteeristön virkamiehet.

Neuvoston tulevasta toiminnasta keskusteltiin myös valiokunnan seuraavassa kokouksessa 5. joulukuuta. Viisasten raportin seurannasta ja pohjoismaisen yhteistyön tulevan strategian suunnittelusta todettiin, että pohjoismaisesta yhteistyöstä olisi syytä järjestää eduskunnassa esim. ajankohtaiskeskustelu. Ylipäättään todettiin, että neuvoston ja kansallisten parlamenttien välistä kuilua tulisi pyrkiä kaventamaan varsinkin tiivistämällä neuvoston valiokuntien ja kansallisten parlamenttien valiokuntien välistä yhteistyötä.

Työvaliokunta keskusteli myös eduskunnan kansliatoimikunnan päätöksestä kuulla Suomen valtuuskuntaa siitä, että kansainvälisten asiain neuvos Patrick Zilliacus määrättäisiin toimimaan valtuuskunnan sihteerinä ja sihteeristön päällikkönä. Työvaliokunta päätti ilmoittaa kansliatoimikunnalle puoltavansa määräystä.

Kokouksessa puhuttiin myös Reykjavikin istunnosta ja todettiin tiedotusvälineitä käsitelleen raportin osoittaneen, että Suomen tiedotusvälineissä oli käsitelty istuntoa selvästi enemmän kuin muissa Pohjoismaissa. Työvaliokunnassa oltiin hyvillään siitä, että valtuuskunnan tietoinen panostaminen tiedotukseen ja lehdistökontakteihin oli johtanut hyviin tuloksiin, ja samaa linjaa päätettiin jatkaa. Istunnon katsottiin muutoinkin onnistuneen hyvin; moitteita saivat lähinnä monimutkaiset äänestysmenettelyt, joiden muuttamista pidettiin aiheellisena.

Työvaliokunta keskusteli myös seminaarista, jonka valtuuskunta järjestäisi yhdessä yhteistyöministerin kanssa Viisasten raportin sekä **pohjoismaisen yhteistyön tulevan strategian** tiimoilta Helsingissä tammikuussa 2001.

4 52. ISTUNTO

4.1 Yleistä

Neuvoston 52. istunto pidettiin 6.–8. marraskuuta Reykjavikissa. Istunto päätettiin tällä kertaa pitää – puheenjohtajistossa ja puolueryhmissä jo kauan käytyjen keskustelujen perusteella – päivää lyhyempänä. Koska Reykjavikista on muutoinkin lähdettävä aikaisemmin kuin muista pääkaupungeista, viimeisenä istuntopäivänä podettiin hienoista aikapulaa ja keskustelua jouduttiin rajoittamaan. Puheenjohtajisto on kuitenkin päättänyt säilyttää istunnot kolmipäiväisinä myös jatkossa.

Istunnon ohjelmassa olivat viime vuosien tapaan pää-, ulko- ja puolustusministereiden selonteot sekä yleiskeskustelu pohjoismaisesta yhteistyöstä ja neuvoston toiminnasta. Lisäksi käytiin teemakeskusteluja sekä käsiteltiin ministerineuvoston ehdotuksia ja jäsenehdotuksia ja hyväksyttiin suosituksia. Tänäkin vuonna ohjelmassa oli myös yhteistyöministereiden kyselytunti.

Yleiskeskustelua hallitsi Suomen vuoden 2001 pohjoismainen puheenjohtajuusohjelma "Pohjolan kansalainen", jonka esitteli pääministeri *Paavo Lipponen*. Ohjelman tavoitteena on tarkastella pohjoismaisen yhteistyön koko kenttää tavallisen kansalaisen näkökulmasta, kuin myös syventää pohjoismaista yhteistyötä mm. viisasten raportin pohjalta kaikkien pohjoismaalaisten parhaaksi. Suomi panostaakin kaudellaan pohjoismaisen "kansalaissopimuksen" kehittämiseen aloittamalla selvityksen kansalaisten voimassa olevista oikeuksista ja Pohjoismaiden välisistä pääasiallisista rajaesteistä.

Lisäksi yleiskeskustelussa käsiteltiin EU:n pohjoisen ulottuvuuden politiikan kehittämistä ja erityisesti Pohjoismaiden osallistumista tähän kehitystyöhön. Keskustelua pohjustivat paitsi ministereiden selonteot myös neuvoston pohjoisen ulottuvuuden työryhmän raportti. Tuleva pohjoismainen yhteistyö oli sekin omana otsikkonaan yleiskeskustelussa, ja keskustelun lähtökohtana olivat viisasten paneelin uudistusehdotukset. Lukuisissa puheenvuoroissa vaadittiin neuvoston toiminnan uudistamista mm. siten, että nykyinen maantieteellinen jako kolmeen valiokuntaan korvattaisiin aihealueisiin perustuvalla valiokuntajakoilla. Siten lähennyttäisiin ministerineuvoston organisaatiota ja kansallisten parlamenttien valiokuntajakoa.

Yleiskeskustelussa puhuttiin myös Pohjolan lähialueista ja ministerineuvoston tarkistetusta lähialuestrategiasta "Lähemmäksi Pohjolaa", jossa esitetään, että lähialueyhteistyön painopiste siirrettäisiin EU:n laajentumisen myötä vähitellen Venäjälle. Lähialuekeskustelussa käsiteltiin myös jäsenehdotusta Viron, Latvian ja Liettuan ottamisesta Pohjoismaiden neuvoston jäseniksi ja yhteistyön tiivistämisestä Venäjän kanssa. Neuvosto päätti kuitenkin puheenjohtajiston ehdotuksen mukaisesti suosittaa ainoastaan yhteistyön tiivistämistä Baltian maiden ja Venäjän kanssa.

Yleiskokous käsitteli lukuisia ministerineuvoston ehdotuksia ja jäsenehdotuksia ja hyväksyi niistä suosituksia. Asiat liittyivät Pohjola-valiokunnan osalta bioetiikkaan ja biotekniikkaan, aluepolitiikkaan ja "rajattomaan Pohjolaan", pohjoismaiseen tv-yhteistyöhön, huumien ja rikollisuuden torjumiseen, globaalistumisen merkitykseen pohjoismaiselle kulttuuri- ja sosiaalipolitiikalle sekä rasismiin ja muukalaisvihaan. Lähialuevaliokunnan istuntoasioihin taas lukeutuivat valiokuntaehdotus Pohjoismaiden ja Baltian maiden välisen nuorisovaihdon lisäämisestä, yhteistyö lähialueiden vapaaehtoissektorin kanssa, pohjoismaisen tiedotuspisteen perustaminen Kaliningradiin, elintarviketurvallisuus sekä meriympäristö ja kalastus. Eurooppa-valiokunta oli sen sijaan tehnyt mietintöjä ja raportteja aiheista työmarkkinat ja työympäristö sekä tietotekniikkayhteistyö – joita käsiteltiin otsikolla "Kilpailukykyinen Pohjola" ja joilla seurattiin teemakokousta "Osaaminen ja kasvu Pohjoismaissa" –, ja elintarviketurvallisuus. Kaikkiaan yleiskokous hyväksyi 27 suositusta

ministerineuvostolle tai Pohjoismaiden hallituksille. Suositukset ovat tämän toimintakertomuksen liitteenä.

4.2 Suomen valtuuskunta

Istunnon Suomen valtuuskuntaan kuuluivat:

Hallituksen edustajina: pääministeri Paavo Lipponen, ulkoasiainministeri Erkki Tuomioja, ulkomaankauppaministeri Kimmo Sasi, puolustusministeri ja pohjoismainen yhteistyöministeri Jan-Erik Enestam ja kulttuuriministeri Suvi Lindén.

Ahvenanmaan maakuntahallituksen edustajina: maaneuvos Roger Nordlund, varamaaneuvos Olof Salmén, maakuntahallituksen jäsenet Gun Carlsson ja Danne Sundholm.

Eduskunnan valitsevat jäsenet: kansanedustajat Eero Akaan-Penttilä, Tuula Haatainen, Leena Harkimo, Anne Huotari, Kimmo Kiljunen, Katri Komi, Paula Lehtomäki, Mika Lintilä, Pehr Löfv, Petri Neittaanmäki, Heli Paasio, Riitta Prusti, Jouko Skinnari, Hannu Takkula, Marja Tiura ja Jari Vilén sekä varajäsen Seppo Kanerva.

Ahvenanmaan maakuntapäivien valitsemina: maakuntapäivien jäsenet Olof Erland ja Ragnar Erlandsson sekä varajäsen Karl-Göran Eriksson.

4.3 Pääministereiden selonteko

Pääministereiden selonteon esitteli *Paavo Lipponen*, jonka mukaan Suomen puheenjohtajuusohjelman "Pohjolan kansalainen" päätaavoitteena on lähestyä kaikkien alojen toimintaa yksittäisen pohjoismaalaisen näkökulmasta. Suomi haluaa tehdä pohjoismaista yhteistyötä tunnetummaksi kansalaisten parissa niin pohjoismaisissa kuin kansallisissakin yhteyksissä. Suomen pyrkimyksenä on edistää viisasten raporttia ja syventää pohjoismaista yhteistyötä pohjoismaalaisten parhaaksi, ja huomiota kiinnitetäänkin mm. ehdotukseen pohjoismaisen "kansalaissopimuksen" kehittämistä. Suomi tekee aloitteen voimassa olevien oikeuksien sekä Pohjoismaiden välisten pääasiallisten esteiden selvittämiseksi.

Koulutuspolitiikassa priorisoidaan elinikäistä oppimista, ja huomion kohteena ovat etenkin ikääntyvät, joilla on heikko peruskoulutus. Hallitus työskentelee yhteistuumin työmarkkinaosapuolten kanssa kehittääkseen toimivat työmarkkinat ja luodakseen kokonaisnäemyksen ihmisten hyvinvoinnista. Vuonna 2001 ryhdytään toteuttamaan ministerineuvoston uutta sosiaali- ja terveyssektorin yhteistyöohjelmaa, jonka painopistealueita ovat mm. rajaesteiden poistaminen sekä pohjoismaisten hyvinvointiyhteiskuntien kehittäminen eurooppalaisessa ja kansainvälisessä kontekstissa.

Energiayhteistyössä tähdätään Itämeren alueen energiamarkkinoiden raja-aitojen vähittäiseen purkamiseen. Suomen puheenjohtajuuskaudella kiinnitetään erityistä huomiota energiamarkkinoiden kehittämiseen ja Itämeren alueen energiayhteistyöhön, Baltian maiden sähkömarkkinoiden kehittämiseen sekä lähialueyhteistyön tehostamiseen sen koordinoitua kehittämällä. Ympäristöyhteistyötä ohjaa strategia "Kestävä kehitys – Pohjolan uusi suunta" sekä ministerineuvoston **laatima "Pohjoismaisen ympäristöyhteistyön toimintaohjelma 2001–2004"**. Pohjoismaiden ympäristörahoitusyhtiön NEFCOn ja Pohjoismaiden Investointipankin NIBin kautta suunnatut yhteispohjoismaiset sijoitukset tukevat kahdenvälisiä ja EU:n alulle panemia toimia, jotka liittyvät unionin laajentumiseen, pohjoisen ulottuvuuden toimintaohjelmaan sekä EU:n ja Venäjän väliseen yhteistyöhön. Suomi antaa täyden tuen Ruotsille, joka pyrkii EU-puheenjohtajuuskaudellaan lisäämään ympäristöasioiden painoarvoa unionin päiväjärjestyksessä. Ministerineuvoston lähialuepolitiikkaa uudistetaan Suomen puheenjohtajuuskaudella, ja yhteispohjoismainen työryhmä onkin esittänyt tulevan lähialueyhteistyön strategisia tavoitteita. Myös yhteistyösuhteita Venäjään pyritään vahvis-

tamaan.

Eurooppa-neuvosto hyväksyi Feirassa kesäkuussa 2000 pohjoisen ulottuvuuden toimintaohjelman, joka on osa EU:n ulkosuhdepolitiikkaa ja jonka toimeenpanosta vastaa ensisijaisesti komissio. Pohjoismaat osallistuvat toimeenpanoon koordinoimalla kansallisia toimiaan. Ruotsi järjestää huhtikuussa 2001 pohjoista ulottuvuutta koskevan ministeritason seurantakonferenssin, ja myös Tanska on ilmoittanut vastaavan konferenssin järjestämisestä omalla EU-puheenjohtajuuskaudellaan vuoden 2002 jälkipuolella. Tuolloin päämääränä on erityisesti arktisten asioiden edistäminen. Suomi, josta tuli hiljattain Arktisen neuvoston puheenjohtajamaa, on luonut kansallisen foorumin pohjoisen ulottuvuuden hankkeiden saattamiseksi käytännön tasolle. Lisäksi Suomi käynnistää ministerineuvoston arktisen ohjelman uudistamisen, jonka tavoitteena on sovittaa ohjelma Arktisen neuvoston tavoitteisiin synergiaa etsien ja päällekkäisyyksiä välttämällä.

Kolmen pohjoismaisen EU-maan välinen yhteistyö on erittäin toimivaa, ja se sisältää tiedonvaihtoa sekä arkista yhteistoimintaa, mutta pohjoismaista liittoutumaa EU:ssa ei ole. Pohjoismaiden anti on työmenetelmissä ja malleissa sekä pyrkimyksessä päätöksentekoon, joka on pragmaattista ja jonka tavoitteena on suurin mahdollinen yhteisymmärrys. Pohjoismaat ovat menestyksekkäästi edistäneet yhdenvertaisuutta, työllisyyttä, sosiaalista ulottuvuutta ja syrjinnän torjumista. Maat tukevat aktiivisesti ja voimakkaasti EU:n laajentumista sekä Baltian maita.

Pääministeri kiinnitti huomiota viisasten paneelin ehdotukseen, jonka mukaan Baltian maiden jäsenyyttä Pohjoismaiden Investointipankissa olisi harkittava, jotta tärkeän infrastruktuurin rahoittaminen helpottuisi. Hän totesi niin ikään, että EU:n laajentuminen ja syveneminen vaativat Pohjoismailta valmiutta ottaa kantaa uusiin, kumouksellisiin aloitteisiin. Vuonna 2001 on tärkeää pohtia, miten Baltian maiden kanssa tehtävää yhteistyötä voitaisiin lisätä ja puhua kahdeksan maan yhteistyöstä viiden plus kolmen maan yhteistyön sijasta. Suomi haluaakin asian edistämiseksi saattaa kaikki kahdeksan pääministeriä saman pöydän ääreen.

4.4 Ulkoministereiden selonteko

Tanskan ulkoministeri *Niels Helveg Pedersen* totesi, että Pohjoismaiden ulkopoliittinen yhteistyö oli ollut monin tavoin menestyksekkästä Tanskan puheenjohtajuuskaudella ja että Pohjoismailla oli ollut tärkeä rooli demokratian ja vakauden edistämässä niin lähialueilla kuin muuallakin Euroopassa. Hänen mukaansa oli rohkaisevaa huomata, että Keski- ja Itä-Euroopan kansat, jotka vain muutama vuosi sitten elivät diktatuurissa ja sorrossa, elävät nyt avoimien ja demokraattisten yhteiskuntien pelisääntöjen mukaisesti.

Venäjä-suhteisiin panostetaan erityisesti, sillä maa on sekä Pohjolan että muun Euroopan keskeinen yhteiskumppani. EU:n laajentuminen tarjoaa ainutkertaisen mahdollisuuden siihen, että Venäjän kanssa voidaan luoda kumppanuutta, joka perustuu yhteisiin arvoihin ja avoimeen vuoropuheluun. On myönteinen merkki, että presidentti Putin haluaa edistää taloudellista uudistusprosessia ja kiihdyttää Venäjän yhdentymistä maailmantalouteen. Pohjoismaiden ei tule kuitenkaan pidättäytyä esittämästä Venäjälle vaatimuksia. Ihmisoi-keudet, demokratisoituminen ja vapaa tiedonvälitys ovat alueita, joiden kehitystä meidän on seurattava tarkkaan. Venäjän tulisi ryhtyä toimenpiteisiin etenkin Tsetsenian ihmisoi-keustilanteen parantamiseksi. Moninaisuus ja vapaa tiedonvälitys on myös Venäjän demokraattisuuden peruskiviä.

Suomen puheenjohtajuuskausi vuoden 1999 toisella puoliskolla jätti merkittäviä jälkiä EU-yhteistyöhön. Helveg Pedersen tähdensi, että Pohjoismaiden ei tule vastaisuudessaan harjoittaa liittoutumapolitiikkaa unionissa, sillä se sotisi EU-yhteistyön periaatteita vastaan.

Liittoutumattomuus ei kuitenkaan poissulje Pohjoismaiden yhteistoimintaa asioissa, joista ne ovat yksimielisiä ja joissa niillä on yhteiset edut. Esimerkiksi Baltian maiden sisällyttäminen laajentuvaan unioniin on ensiarvoisen tärkeää.

Pohjoismaat ovat ponnistelleet etenkin EU:n pohjoisen ulottuvuuden kehittämiseksi. Ulottuvuus on mm. lisännyt Venäjän kiinnostusta Itämeren ja Barentsin alueyhteistyöhön, mikä kävi selväksi myös maan aktiivisella puheenjohtajuuskaudella Barentsin neuvostossa. Ruotsin ja Tanskan tulevat EU-puheenjohtajuuskaudet ovat omiaan pohjustamaan EU:n kytkemistä Arktisen neuvoston työhön.

Koldingissa huhtikuussa 2000 pidetty Itämeri-huippukokous osoitti, millainen voima Itämeren alueen monenvälisessä hallitusyhteistyössä piilee. Neuvosto on päättänyt tarttua uusiin haasteisiin, joista mainittakoon pääministereiden henkilökohtaisten edustajien laatima toimenpidesuunnitelma, jolla pyritään estämään tuberkuloosin kaltaisten tartuntatautien leviäminen.

4.5 Puolustusministereiden selonteko

Puolustusministeri *Jan-Erik Enestam* painotti, että Pohjoismaiden puolustuspoliittisen yhteistyön painopiste on osallistumisessa rauhanturvaamis- ja kriisinhallintaoperaatioihin sekä puolustusmateriaaliyhteistyössä. Pohjoismaat ponnistelevat puolustusvoimiensa uudistamiseksi mm. sopeuttamalla varusmiesten määrää todelliseen tarpeeseen. Tämä koskee myös Suomea, vaikka maa säilyttääkin lähitulevaisuudessa pohjoismaisesti tai jopa eurooppalaisesti suuren liikekannallepanoarmeijan.

EU:n sotilaallinen ja siviilikriisinhallintakyky kehitty tällä hetkellä voimakkaasti. Pohjoismaat ovat yksimielisiä siitä, että Naton rakenteiden monentamista tulisi välttää mahdollisimman pitkälle ja että Naton suunnittelujärjestelmää tulisi käyttää hyväksi. Ruotsi ja Suomi osallistuvat EU:n sotilaalliseen toimintaan kaikilta osin, kun taas Tanska ei osallistu varaumastaan johtuen ja Norja on unionin ulkopuolella. Naton jäsenmaana Norjalle annetaan kuitenkin mahdollisuus osallistua EU:n sotilaalliseen kriisinhallintaan, ja maa onkin jo ilmoittanut olevansa halukas joukkojen asettamiseen.

Pohjoismaat tekevät NORDCAPS-organisaation (Nordic Coordinated Arrangement for Military Peace Support) puitteissa pitkälle kehittyntä yhteistyötä sotilaallisen kriisinhallinnan alalla. Työn painopiste on realistisen ja toimivan pohjoismaisen joukkorekisterin luomisessa ja tavoitteena on, että vuonna 2003 voitaisiin asettaa pohjoismainen, enintään prikaatin kokoinen joukko kansainvälisen yhteisön käyttöön. Pohjoismainen SFOR-yhteistyö Bosniassa ja KFOR-yhteistyö Kosovossa on ollut tuloksellista ja toiminut esimerkkinä muille maille. Vuonna 2001 Norja ja Tanska kantavat päävastuun KFOR-operaation johtamisesta ja esikunnan miehittämisestä kuuden kuukauden ajan. Ruotsi ja Suomi toivovat lisäksi voivansa osallistua nykyistä laajemmin esikunnan työskentelyyn.

Puolustusministeri Enestam huomautti, että Venäjä on hiljattain päättänyt uudesta turvallisuuspoliittisesta doktriinista, jonka mukaan suurimpana uhkana ei enää pidetä USA:ta tai länsimaita. Sen sijaan katseet käännetään uhkaaviin kansallisiin kehitystrendeihin, kuten alueelliseen separatismiin, terrorismiin sekä erilaisiin sosiaalisiin ja taloudellisiin ongelmiin. Venäjä säilyttää tulevaisuudessakin ydinasekapasiteettinsa mutta nykyistä matalammalla tasolla ja katsoo tarvitsevansa erityisesti uudenaikaisia tavanomaisia aseita sisäisiin konflikteihin sekä terrorismin vastaiseen taisteluun.

Venäjä on nyt valmis lisäämään unionin kanssa tekemäänsä kriisinhallintayhteistyötä, eikä se ole esittänyt vastalauseita unionin laajentumiselle esimerkiksi Baltian maihin. Natoa kohtaan Venäjä sen sijaan on edelleen kriittinen ja vastustaa sen laajentumista muihin

entisen Varsovan liiton maihin. Pohjoismaat tukevat Baltian maiden oikeutta itse määrittää suhteensa EU:hun ja Natoon, mutta siihen saakka on yleinen turvallisuusintressi, että Baltian mailla on todellinen mahdollisuus rakentaa kohtuullisessa ajassa itsenäinen puolustuskyky. Venäjän kanssa Pohjoismaat ovat valmiita tekemään myös sotilaallista yhteistyötä. Murmanskin alueella tehdään jo nyt ympäristöyhteistyötä, ja Venäjän ja Pohjoismaiden välille on syntymässä myös uusia kahdenvälisiä yhteistyömuotoja, kuten upseerivaihtoa. Pohjoismaat ovat kutsuneet Venäjän myös Nordic Peace -harjoituksiin.

Tietotekniikan kehittyminen nostattaa myös uhkakuvia. Yhteiskunnalliset toiminnot, kuten energiantuotanto ja -jakelu, pankkitoiminta, valtion rahoitustoiminta ja ylimalkaan koko hallinto voidaan lamauttaa tietoverkon kautta tulevilla hyökkäyksellä. Pohjoismaiden tulisikin edistää laajaa kansainvälistä yhteistyötä informaatiosodankäynniltä puolustautumiseen liittyvissä kysymyksissä.

4.6 Yleiskeskustelu

Yleiskeskustelun aloitti *Berit Brørby* sosiaalidemokraattisen ryhmän **puheenvuorolla**. Hän totesi neuvoston olevan mukana kolmessa alueellisessä yhteistyöprosessissa: Barents-yhteistyössä, Itämeri-yhteistyössä ja arktisessa yhteistyössä ja lisäksi EU:n pohjoisessa ulottuvuudessa, johon kaikki kolme alueellista prosessia sisältyvät. Venäjä on näiden prosessien keskeinen haaste, ja neuvosto pystyy parhaiten konkretisoimaan pohjoista ulottuvuutta edistämällä demokraattista kehitystä ja ympäristöpanostuksia. **Venäjän ja muiden Pohjois-Euroopan kansojen välinen yhteistyö oli esimerkki Barents-yhteistyön menestyksellisyydestä**. Brørby totesi globaalistumisen ja Euroopan lisääntyvän **alueellistumisen** aiheuttavan muutospainetta myös pohjoismaisen yhteistyön rakenteisiin ja tehtäviin: tarvittiin joustavaa ja tehokasta yhteistyömallia.

Keskiryhmän puheenvuoron pitäjä *Johan J. Jakobsen* yhtyi viisasten paneelin käsitykseen, jonka mukaan neuvoston toiminnan maantieteellinen jako ei olisi pidemmän päälle toimiva. Teemoihin tai aihealueisiin perustuva valiokuntamalli selkeyttäisi valiokuntien välistä työnjakoa, tiivistäisi valiokuntien ja ministerineuvoston yhteistyötä sekä helpottaisi valiokuntien työn ankkuroimista kansallisiin parlamentteihin. Jakobsen kiinnitti huomiota siihen, että digitaalitekniikkaan siirtyminen saattaa viedä pohjanmaalaisilta ja ahvenanmaalaisilta mahdollisuuden seurata Ruotsin tv:tä. Pohjoismaisten poliitikkojen tulisi ponnistella tämän estämiseksi. Norden-yhdistysten liitto olikin lehdistötiedotteessaan kehottanut neuvostoa ja Pohjoismaiden hallituksia käynnistämään asiasta neuvottelut mahdollisimman pian. Keskiryhmä aikoi tehdä asiasta konkreettisen ehdotuksen.

Konservatiivisen ryhmän **puheenvuorossa** *Bo Lundgren* puhui ryhmänsä ehdotuksesta, jonka mukaan Baltian maille tulisi tarjota täysivaltaista jäsenyyttä neuvostossa. Hänen mukaansa Suomen pääministerin ja Tanskan ulkoministerin selonteoissa oli viitteitä myönteisestä suhtautumisesta ehdotukseen. Lundgren kiinnitti huomiota Islannin kehitykseen, joka hänen mukaansa horjutti käsitystä, jonka mukaan pohjoismaisen hyvinvointimallin edellytyksenä olisi korkea verotus. Islanti oli lähtenyt menestyksekkäästi muita Pohjoismaita vapaammalle tielle. **Veroaste** oli 20 prosenttiyksikköä **alhaisempi** kuin Ruotsissa ja 10 prosenttiyksikköä alhaisempi kuin EU:ssa keskimäärin. Koulu, sairaanhoito sekä lapsista ja vanhuksista huolehtiminen toimivat, ja Islanti on voimakas, nykyaikainen hyvinvointiyhteiskunta. Globaalistuminen edellytti tiettyjen verojen **keventämistä**. Eniten vanhan järjestelmän murtamiseen oli panostettu Suomessa, jossa harjoitetaan hyvin määrätietoista ja tervettä budjettipolitiikkaa ja kevennetään verotusta.

Vasemmistososialistisen ryhmän **puheenvuorossa** *Charlotta L Bjälkebring* piti Suomen vuoden 2001 puheenjohtajuusohjelman lähtökohtaa tuoreena ja aiheellisena. "Pohjoismaisen hyödyn" käsitteen lisäksi neuvoston kaikki päätökset tulisi suhteuttaa käsitteisiin "Pohjolan kansalainen" ja "lähialueen kansalainen". Hän ilmaisi tyytyväisyytensä ministerineu-

voston uuteen tasa-arvo-ohjelmaan vuosiksi 2001–2005. **Ohjelman keskeisiä kysymyksiä olivat työn ja perhe-elämän yhdistäminen sekä naiskaupan eli "traffickingin" torjuminen lähialueilla.** Bjälkebring huomautti, että digitaalinen lähetystekniikka estäisi raja-alueiden asukkaita seuraamasta naapurimaan tv:tä ja että tämä demokraattinen ja kulttuurinen ongelma tulisi ratkaista poliittisesti.

5 PUHEENJOHTAJISTO

Neuvoston toimintaa johtaa ja koordinoi puheenjohtajisto, jonka puheenjohtajana on neuvoston presidentti. Puheenjohtajisto käsittelee ministerineuvoston budjettiesityksen, valmisteleo yleisiä ulko- ja turvallisuuspoliittisia asioita ja koordinoi valiokuntien välistä työskentelyä. Lisäksi puheenjohtajisto hoitaa hallinnollisia tehtäviä sekä yhteydenpidon kansainvälisiin järjestöihin.

5.1 Jäsenet ja kokoukset

Puheenjohtajistoon kuului kolmetoista jäsentä. Neuvoston työjärjestyksen mukaan kaikkien jäsenmaiden ja puolueyhmiön on oltava edustettuina puheenjohtajistossa. Puheenjohtajiston puheenjohtaja ja neuvoston presidentti oli vuonna 2000 islantilainen *Sigríður Anna Þórðardóttir* neuvoston konservatiivisesta puolueyhmiöstä. Suomea edustivat *Bjarne Kallis* (skl), *Outi Ojala* (vas) ja *Riitta Prusti* (sd). Puheenjohtajisto kokoontui vuoden aikana kahdeksan kertaa. Istunnon yhteydessä sillä oli kokous Pohjoismaiden pääministereiden kanssa, ja keskustelut liittyivät ministerineuvoston puheenjohtajuusohjelmaan, pohjoismaiseen yhteistyöbudjettiin sekä pohjoismaisen yhteistyön tulevaan suuntaan.

5.2 Yleistä

Puheenjohtajisto on viime vuosina seurannut, toteuttanut ja arvioinut neuvoston rakenteen ja toiminnan uudistuksia. Toimintavuonna tämän työn lähtökohtana oli ministerineuvoston viisasten paneelin raportti "Pohjola 2000 – Avoimna maailman tuulille", ja puheenjohtajisto asetti istunnon jälkeen raportin seurantatyöryhmän, jonka tehtävänä on suunnitella neuvoston toiminnan ja rakenteen uudistamista.

Puheenjohtajisto vastaa myös neuvoston työn koordinoinnista, ja viime vuosina se onkin esitellyt istunnossa neuvoston seuraavan vuoden työskentelyn suuntaviivat. Vuoden 2001 painopisteistä mainittakoon Pohjoismaiden sisäisen yhteistyön kehittäminen mm. rajaesteitä poistamalla, kestävä kehitys ja kestävä Pohjola, kansainvälinen ja alueellinen yhteistyö sekä panostukset Pohjolan lähialueilla.

Vastuutaan ulko- ja turvallisuuspoliittisista asioista puheenjohtajisto on **kantanut** pitämällä yhteyttä ja kehittämällä yhteistyötä Baltian yleiskokouksen, Etyjin sekä Beneluxin parlamenttienvälisen konsultoivan neuvoston kanssa. Lisäksi puheenjohtajisto vieraili Venäjän valtionduumassa Moskovassa ja asetti kaksi ulko- ja turvallisuuspoliittista työryhmää, eli pohjoisen ulottuvuuden työryhmän sekä konfliktien ehkäisyn ja siviilikriisinhallinnan työryhmän.

5.3 Työryhmät

Puheenjohtajistolla oli toimintavuonna neljä työryhmää. Neuvoston tiedotustoiminnan kehittämiseksi asetettiin jo useita vuosia sitten erityinen tiedotusryhmä, ja joulukuussa puheenjohtajisto päätti ryhmän ehdotuksesta tehdä Pohjoismaiden neuvoston ja ministerineuvoston kokeilumielessä toimineesta yhteisestä tiedotusosastosta vakituisen järjestelyn. Samalla puheenjohtajisto päätti lakkauttaa tiedotusryhmän.

Puheenjohtajisto asetti tänäkin vuonna myös budjettityöryhmän, jonka tehtävänä on koordinoida neuvoston budjettityöskentelyä, käsitellä ministerineuvoston budjettiesitystä sekä laatia puheenjohtajiston budjettimietintö puolueyhmiön ja valiokuntien näkemysten pohjalta. Työryhmässä ei tänäkään vuonna ollut suomalaisedustusta.

EU:n pohjoinen ulottuvuus ja neuvoston sekä pohjoismaisen yhteistyön rooli ulottuvuuspo-

litiikassa kuuluivat toimintavuonna neuvoston ja puheenjohtajiston painopistealueisiin. Puheenjohtajiston vuonna 1999 asettama pohjoisen ulottuvuuden työryhmä laatikin Pohjola ja pohjoista ulottuvuutta käsittelevän raportin, josta keskusteltiin Reykjavikin istunnossa. Raportin jatkokäsittelyä ja seurantaa varten on sittemmin asetettu uusi työryhmä.

Euroopan konfliktien ehkäisyä ja siviilikriisinhallintaa käsittelevän jäsenehdotuksen pohjalta puheenjohtajisto asetti työryhmän, jonka tehtävänä on valmistella ehdotuksen jatkokäsittelyä sekä kartoittaa nykytilannetta ja Pohjoismaiden roolia etenkin siviilikriisinhallinnassa. Työryhmä luovuttaa raporttinsa neuvoston vuoden 2001 kesäkokouksiin mennessä.

Puheenjohtajisto on panostanut voimakkaasti pohdintoihin pohjoismaisen yhteistyön kehittämisestä ja neuvoston rakenteesta. Vastatakseen yhteistyön muodon ja sisällön uudistustarpeisiin sekä tulevaa yhteistyötä käsittelevän viisasten raportin ehdotuksiin puheenjohtajisto asettikin tulevaa yhteistyöstrategiaa pohtivan työryhmän.

Ryhmä laatii yhdessä ministerineuvoston kanssa ehdotuksen tulevan yhteistyön luonteesta ja tehtävistä sekä neuvoston rakenteen ja toiminnan uudistamisesta. Suunnitelluista muutoksista mainittakoon nykyisen, kolmeen pilariin perustuvan valiokuntarakenteen korvaaminen konkreettisiin aihealueisiin perustuvalla valiokuntajaolla. Lisäksi pohditaan neuvoston sekä kansallisten parlamenttien ja niiden valiokuntien vuorovaikutuksen lisäämistä. Uudistusehdotusta käsiteltäneen vuoden 2001 istunnossa.

5.4 Kansainvälinen yhteistyö

Kansainväliset kontaktit sekä ulko- ja turvallisuuspoliittiset asiat ovat viitenä viime vuotena tulleet yhä merkittävimmiksi neuvoston työskentelyssä. Tämä on näkynyt etenkin puheenjohtajistossa, joka vastaa neuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittisista asioista ja suurelta osin myös neuvoston kansainvälisistä yhteyksistä. Kansainvälinen toiminta – ja etenkin lähialue toiminta – on kuitenkin lisääntynyt myös valiokunnissa. Neuvoston kansainvälisen toiminnan painopiste oli tänäkin vuonna Pohjolan lähialueiden, ja etenkin Baltian maiden sekä Venäjän kanssa tehtävässä yhteistyössä.

Moskovan-vierailu

Puheenjohtajisto teki lokakuussa virallisen vierailun Moskovaan valtioneuvoston ja liittoneuvoston kutsumana. Kauan suunniteltu vierailu nosti Pohjoismaiden neuvoston ja Venäjän väliset suhteet uudelle tasolle. Matkan aikana pidettiin kokouksia mm. duuman puhemiehen *Gennadi Selezjovin*, varapuhemies *Artur Chilingarovin*, liittoneuvoston puhemies *Jegor Strojevin*, varaulkoministeri *Alexander Avdejevin*, duuman ulkoasiainvaliokunnan puheenjohtajan *Dimitri Rogozinin* sekä duuman pohjoisten ja itäaasialaisten alueiden valiokunnan puheenjohtajan *Valentina Pivnenkon* kanssa. Keskusteluissa sivuttiin neuvoston, duuman ja liittoneuvoston välistä yhteistyötä ja sovittiin alustavasti yhteisen, pohjoista ulottuvuutta käsittelevän parlamentaarikkokonferenssin järjestämisestä vuonna 2001. Muista keskustelunaiheista mainittakoon pohjoinen ulottuvuus – jonka konkretisoimista venäläisisännät kaipasivat –, EU:n ja Natonkin laajentuminen, Venäjän taloudellinen ja yhteiskuntapoliittinen kehitys, kuten lakiuudistukset ja ympäristöasiat, sekä Itämeri-yhteistyö. Venäläiset ilmoittivat suhtautuvansa myönteisesti pohjoismaisen tiedotuspisteen perustamiseen Kaliningradiin. **Marraskuussa duuman edustajia osallistui vielä neuvoston istuntoon Reykjavikissa.**

Baltian yleiskokous

Pohjoismaiden neuvoston ja Baltian yleiskokouksen yhteistyö jatkui toimintavuonna, kun järjestöjen presidentit tapasivat paitsi Baltian yleiskokouksen istuntojen yhteydessä Viron Tartossa toukokuussa ja Liettuan Vilnassa joulukuussa myös neuvoston istunnossa Reykja-

vikissa marraskuussa. Yhteistyötä tehtiin myös valiokuntatason työryhmissä sekä Tallinnassa syyskuussa 2000 pidetyn Lapsifoorumi II:n järjestämisen tiimoilta. Vuoden aikana valmisteltiin myös Baltian yleiskokouksen ja Pohjoismaiden neuvoston välistä kolmatta yhteiskokousta, joka on Riiassa toukokuussa 2001. Kokouksen pääteemoiksi sovittiin EU:n laajentuminen, alueyhteistyö sekä parlamentaariset vaikutusmahdollisuudet pohjoisen ulottuvuuden politiikassa. Ehdotusta Baltian maiden jäsenyydestä Pohjoismaiden neuvostossa, johon neuvoston yleiskokous otti kielteisen kannan puheenjohtajiston ehdotuksen mukaisesti, ei ole käsitelty Baltian yleiskokouksen kanssa tehdyn yhteistyön puitteissa, eikä siihen ole muutenkaan reagoitu Baltiassa.

Itämeri-konferenssi ja arktisten alueiden konferenssi

Muusta kansainvälisestä yhteistyöstä mainittakoon neuvoston tarkkailijaedustus arktisen alueen parlamentaarikkokomiteassa ja jäsenyys parlamentaarisen Itämeri-yhteistyön pysyvässä komiteassa. Neuvoston sihteeristö tarjoaa **komitealle** sihteeristöpalvelut. Vuoden aikana järjestettiin **sekä neljäs** arktisten alueiden parlamentaarikkokonferenssi Rovaniemellä että yhdeksäs parlamentaarinen Itämeri-konferenssi Malmössä, ja niiden järjestämiseen osallistuivat neuvoston sihteeristö sekä Suomen ja Ruotsin valtuuskuntien sihteeristöt. Arktisen konferenssin pääteemana oli "**Arktiksen kestävä kehitys**", kun taas Itämeri-konferenssin aiheena oli "Pohjoinen ulottuvuus – alue- ja raja-alueyhteistyön muutokset ja haasteet".

5.5 Pohjoinen ulottuvuus

Neuvosto hyväksyi Tukholman istunnossaan vuonna 1999 lausunnon Pohjoismaista ja pohjoisesta ulottuvuudesta, jossa **peräänkuulutetaan** nykyistä aktiivisempaa pohjoismaista panosta ja osallistumista EU:n ulottuvuuspolitiikkaan. Lausunnossaan neuvosto tähdentää, että ulottuvuuspolitiikan päätavoitteena tulisi olla turvallisuuden, vakauden, demokratian ja kestävä kehityksen edistäminen paitsi niillä aloilla ja alueilla, jotka kuuluvat pohjoisen ulottuvuuden piiriin, myös koko Euroopassa. Neuvosto määritteli ulottuvuuspolitiikkaan liittyvälle työlleen kuusi painopistealuetta:

- ydinturvallisuus ja energiahuolto Venäjällä ja Baltiassa
- ympäristö ja terveys lähialueilla
- talouskasvu ja työllisyys
- infrastruktuurin laajentaminen
- taistelu rikollisuutta vastaan
- demokraattisen kehityksen tukeminen.

Lausunnon pohjalta puheenjohtajisto asetti tammikuussa 2000 työryhmän laatimaan lausunnon seurantaehdotuksen. Puheenjohtajistolle syyskuussa luovuttamassaan raportissa ryhmä korostaa, että erityisesti EU ja Venäjä mutta myös muut Itämeren valtiot, pohjoismaiset alueet ja arktiset alueet ovat riippuvaisia toisistaan ja että ulottuvuuspolitiikan tulisi keskittyä ennen muuta turvallisuuden, vakauden ja kestävä kehityksen edistämiseen. Ryhmä tähdentää demokratian, ihmisoikeuksien ja oikeusvaltion periaatteiden kunnioittamista ja painottaa lisäksi talouskehityksen ja sosiaalisen kehityksen edistämistä, alueen elintasokuilujen kaventamista, ympäristöuhkien vähentämistä ja ylikansallisen rikollisuuden torjumista.

Ryhmä painottaa, että ulottuvuuspolitiikan kehittäminen edellyttää parlamentaarisia kytöksiä, ja se kehottikin neuvostoa tekemään aloitteen parlamentaarisesta foorumista, jossa asianosaisten valtioiden, alueiden ja kansainvälisten järjestöjen parlamentaarikot voisivat käydä pohjoiseen ulottuvuuteen liittyvää poliittista vuoropuhelua. Lisäksi ryhmä ehdotti kansainvälisen parlamentaarikkokonferenssin järjestämistä aiheesta pohjoinen ulottuvuus ja Luoteis-Venäjän investointien rahoittaminen.

Työryhmän raportti esiteltiin ja siitä keskusteltiin Reykjavikin istunnossa. Puheenjohtajisto on päättänyt työryhmän ehdotuksen mukaisesti järjestää Venäjän duuman kanssa konferenssin Pietarissa vuonna 2001. Raportin jatkokäsittelyä varten puheenjohtajisto on asettanut työryhmän ehdotuksen mukaisesti uuden työryhmän.

5.6 Pohjoismaiden neuvosto ja Baltian maat

Puheenjohtajisto ja yleiskokous käsittelivät konservatiivisen ryhmän jäsenehdotuksen, joka käsitteli toisaalta Viron, Latvian ja Liettuan ottamista Pohjoismaiden neuvoston jäseniksi, ja toisaalta neuvoston ja Venäjän välisen yhteistyön tiivistämistä (A 1224/p). Puheenjohtajiston enemmistö päätti kuitenkin ehdottaa neuvostolle, että se hyväksyisi jäsenehdotuksen pohjalta suosituksen, jossa puhuttaisiin ainoastaan yhteistyön tiivistämisestä Baltian maiden ja Luoteis-Venäjän kanssa.

Puheenjohtajisto katsoi, että Baltian maiden kanssa tehtävän yhteistyön tulisi vastaisuudessa perustua Pohjoismaiden neuvoston ja Baltian yleiskokouksen väliseen nykyiseen, toimivaan yhteistyöhön sekä järjestöjen solmimiin yhteistyösopimuksiin. Sen sijaan ajatus Baltian maiden jäsenyydestä neuvostossa ei pidetty mielekkäänä, sillä se merkitsisi nykyisen pohjoismaisen yhteistyön päättymistä ja edellyttäisi sitä paitsi täysin uusia yhteistyörakenteita ja -muotoja. Neuvosto päätti puheenjohtajiston ehdotuksen mukaisesti (suositus nro 8).

5.7 Viisasten raportti ja tulevan yhteistyön strategia

Neuvoston Reykjavikin istunnon yleiskeskustelun pääaiheisiin lukeutui pohjoismaisen yhteistyön tulevaisuus. Keskustelua pohjusti yhteistyöministeriöiden vuonna 1999 asettaman viisasten paneelin raportti "Pohjola 2000 – Avoimna maailman tuulille". Paneelin tehtävänä oli selvittää pohjoismaisen yhteistyön tulevaa luonnetta ja tulevia tehtäviä, tunnistaa Pohjoismaiden yhteiskuntakehityksen yhteiset piirteet uuden vuosituhannen kynnyksellä ja arvioida, mitä vaatimuksia ja odotuksia ne kohdistavat pohjoismaiseen yhteistyöhön. Eräs raportin lähtökohdista on kiihtyvä globaalistuminen ja kansainvälistyminen, jotka lisäävät eduiltaan ja arvoiltaan yhteneväisten maiden yhteistyön merkitystä.

Paneeli tarkastelee raportissaan Pohjoismaiden yhteiskuntakehityksen kymmentä trendiä ja niiden seurauksia pohjoismaiselle yhteistyölle. Trendit ovat: globaalistuminen, tekninen kehitys, Euroopan yhdentyminen, turvallisuus, demografia eli väestökehitys ja siirtolaisuus, kulttuuri ja koulutus, markkinat ja talous, hyvinvointi, demokratia sekä ympäristö. Raportissa tehdään toimenpide-ehdotuksia, joilla pohjoismaista yhteistyötä pyritään mukauttamaan ajan, kansainvälistymisen ja kymmenen kehitystrendin asettamiin vaatimuksiin, ja lisäksi siinä korostetaan pohjoismaisen yhteistyön olevan kokonaisvaltaisen rakennemuutoksen tarpeessa. Nykyisen, kolmeen pilariin perustuvan yhteistyön tilalle ehdotetaan teemoihin perustuvaa kehäyhteistyötä, jossa yhteistyömuodot ja -kumppanit vaihtelisivat. Raportissa ehdotetaan myös neuvoston valiokuntarakenteen uudistamista ja yhteistyön tiivistämistä kansallisten parlamenttien ja valiokuntien kanssa.

Pohjoismaiden neuvosto ja ministerineuvosto aloittivat raportin ja istuntopöytäkirjan pohjalta työskentelyn yhteistyön uudistamiseksi ja kehittämiseksi. Puheenjohtajisto asetti tulevan pohjoismaisen yhteistyön strategiaa käsittelevän työryhmän, joka laatii yhdessä ministerineuvoston kanssa ehdotuksen tulevasta yhteistyöstä sekä yhteistyön sisällön ja rakenteen mahdollista uudistuksista. Ehdotus käsiteltäneen neuvoston Kööpenhaminan istunnossa syksyllä 2001.

5.8 Pohjoismaiden budjetti 2001

Pohjoismaisen yhteistyön vuoden 2001 budjetti on 751,5 miljoonaa Tanskan kruunua, eli

budjettikehystä nostettiin monen vuoden tauon jälkeen 10 miljoonalla kruunulla – tosin alkuperäinen ehdotus oli 20 miljoonaa kruunua. Helsingin sopimuksen mukaan Pohjoismaiden ministerineuvoston on luovutettava budjettiesityksensä Pohjoismaiden neuvostolle, joka voi antaa suosituksiaan budjettivarojen käytöstä. Neuvosto voi ehdottaa varojen uudelleenpriorisoimista ministerineuvoston määrittelemissä taloudellisissa puitteissa, ja ministerineuvoston tulee – ellei erityisiä syitä ole – noudattaa neuvoston suosituksia budjettivarojen käytöstä.

Puheenjohtajistolla oli viime vuosien tapaan mahdollisuus osallistua budjettiprosessiin jo ennen kuin yhteistyöministerit hyväksyivät budjetin suuntaviivat. Puheenjohtajistoa edusti budjettivalmisteluissa erityinen budjettityöryhmä, joka valmisteli puheenjohtajiston ja neuvoston budjettimietinnön puolueryhmissä ja valiokunnissa käytyjen keskustelujen pohjalta. Budjettiesityksen varsinainen käsittely oli neuvoston istunnossa, jossa yleiskokous hyväksyi budjettia koskevan suosituksen.

Neuvosto suositti ministerineuvostolle,

- *että* neuvoston ja ministerineuvoston välinen keskustelu vuoden 2002 budjetista aloitetaan niin pian kuin mahdollista,
- *että* budjettityö perustuu konkreettisiin ehdotuksiin, jolloin budjettia voidaan selkeämmin käyttää ohjauksena ja jakamattomien varojen määrä budjettivuoden lopussa vähenee,
- *että* uudesta budjettikohdasta "strategiset ja kulttuuripoliittiset panostukset" jaettavista varoista neuvotellaan Pohjoismaiden neuvoston kanssa,
- *että* se vuoden 2002 budjettityössään ottaa huomioon neuvoston suositusten mahdolliset budjettivaikutukset,
- *että* se vuoden 2002 budjettityössään priorisoi lisäpanostuksia neuvoston mietinnössään ilmoittamilla alueilla, ja
- että* se tekee vuoden 2001 budjettiesitykseen neuvoston mietinnössään ehdottamat muutokset.

Neuvoston priorisoimista alueista mainittakoon lapset ja nuoret, kilpailukykyinen Pohjola, aluepoliittiset toimet, muukalaisvihan vastaiset toimet, kulttuurisektori – erityisesti Orkesteri Norden ja Pohjoismaiden kulttuurirahasto – nuorisovaihtojärjestelmät sekä lähialueyhteistyö. Konservatiivinen ryhmä oli jättänyt mietintöön eriävän mielipiteen, jossa se vastusti budjettikehysten korottamista 10 miljoonalla Tanskan kruunulla ja ehdotti lisävaroja lähialueyhteistyöhön. Neuvosto päätti kuitenkin puheenjohtajiston enemmistön ehdotuksen mukaisesti.

5.9 Neuvoston budjetti 2001

Pohjoismaiden neuvoston vuoden 2001 budjetin loppusumma on viime vuosien tapaan 30 miljoonaa Tanskan kruunua, mutta tosiasiaa budjetti pieneni jälleen kerran. Maiden maksuosuudet neuvoston budjetista ja pohjoismaisesta yhteistyöbudjetista määräytyvät erityisen jakoperusteen mukaan, joka lasketaan yhteenlasketun bruttokansantuotteen perusteella. Vuoden 2001 jakoperusteen mukaan Suomen maksuosuus on 18,3 %.

6 OSAAMINEN JA KASVU

Pohjoismaiden neuvosto järjesti 6.–7. maaliskuuta Kööpenhaminassa konferenssin, jonka teemana oli "Osaaminen ja kasvu Pohjolassa. 21. vuosisadan strategia". Siihen osallistui pohjoismaisia kansanedustajia ja ministereitä sekä asiantuntijoita ja puhujia muistakin maista. Aihepiiri oli laaja, mutta erityisesti puhuttiin siitä, miten Pohjolaa voitaisiin vahvistaa ja kehittää tieto- ja kasvualueena, millaiselta näyttävät tulevaisuuden työmarkkinat, miten uuden tekniikan avulla voitaisiin edistää haja-asutusalueiden koulutusta ja työllisyyttä ja miten saavutettaisiin hyvä elämänlaatu ja vakaat työmarkkinat. Useat tutkijat ja yritysjohtajat ottivat esiin globalisaation, rajaesteet ja työelämän muutokset.

Pohjoismaiden neuvoston presidentti *Sigríður Anna Þórðardóttir* muistutti puheessaan tietoyhteiskunnan mahdollisuuksista ja niistä vaatimuksista, joita asetetaan kansanedustajille, kun heidän tulee muotoilla tulevaisuuden politiikkaa. Hän korosti erityisesti pohjoismaisen yhteistyön merkitystä tärkeänä areenana myös tulevaisuudessa, kun koulun tavoitteita ja metodeja parannetaan. Hän totesi, että yleisen koulutustason ja yhteiskunnan talouskasvun välillä on selvä yhteys.

Ensimmäisenä teemaana oli Pohjolan voimavarat nykypäivän maailmankuvassa. Professori *Helga Nowotny* Sveitsistä käsitteli aihetta "tietoyhteiskunta ja globalisoituminen". Hänen pääteemojaan olivat tutkimuksen etiikka sekä yleisen tai julkisen moraalin tiukentaminen tieteellisen työn säännöstöä uusittaessa.

Euroopan parlamentin varapuhemies *Bertel Haarder* esitelmöi Pohjolan eduista ja mahdollisuuksista. Hän totesi Pohjoismaiden saavuttaneen monia hyviä tuloksia yhteistyöllään, jonka tosin toivoisi olevan dynaamisempaa. Hän pahoitteli, ettei vieläkään ole yksinkertaisin keinoin onnistuttu parantamaan yhteenkuuluvuutta esim. niin, että pohjoismaalaiset voisivat katsoa maksutta toistensa televisio-ohjelmia.

Hänen mielestään pohjoismaisen yhteistyön piristämiseen on kuitenkin olemassa uusiakin mahdollisuuksia. Hän mm. totesi pohjoismaalaisten kiinnostuksen omaan historiaansa kasvaneen. Lisäksi hän piti lisääntyntä kiinnostusta Itämeri-yhteistyöhön yhtenä varteenotettavana yhteistyöalana. Mahdollisuudet paranevat myös, kun nuorille tarjotaan entistä enemmän tilaisuuksia opiskella toisessa pohjoismaassa.

Tri *Jarl Bengtsson*, Center for Educational Research and Innovation (CERI/OECD) kysyi, onko pohjoismainen koulutus riittävän korkeatasoista todeten samalla, että Pohjoismaat ovat nuorison koulutustason vertailussa kärjessä samoin kuin elinikäistä oppimistakin mitattaessa.

Tietoyhteiskuntaan kuuluu toki paljon muutakin kuin itse oppilaitokset. Tietoyhteiskunnan kaikki osa-alat, niin teknologia, talous, rahamarkkinat, terveys- kuin koulutussektorikin, kehittyvät koko ajan. Vaikka asettaisimmekin etusijaan tiedon kasvun välineenä, niin näiden alojen välillä on silti suuria eroja. Yksityisellä sektorilla satsataan eniten tutkimukseen, julkisella sektorilla vähiten. Tästä seuraa, että tietotaloudellisesti kuilut syvenevät yhteiskunnassa. Useampien pitäisi tajuta, että tietoa jakamalla se kasvaa.

Johtaja *Kristin Clemet* Norjan työnantajain keskusjärjestöstä käsitteli tulevaisuuden työmarkkinoita elinkeinoelämän näkökulmasta. Hänkin korosti globalisaation ja tietotekniikan merkitystä niillä. Muita tärkeitä tekijöitä ovat osaamista lisäävät toimet, yritysten sijoittumisen vapaus ja liikkuvien työmarkkinoiden suuri valinnanvapaus. Pätevät työntekijät ja joustavat työmarkkinat parantavat työvoiman käyttöä parhaalla mahdollisella tavalla.

Loppukeskustelussa käsiteltiin Pohjolaa kotimarkkina-alueena ja koulutusalueena. Lopuksi

todettiin, että Pohjola ei muodosta vain yhtä markkina-aluetta vaan monia. Sama koskee myös Pohjolaa koulutusalueena. Tässä suhteessa on selvästi havaittavissa alueellistumista.

Johtaja *Erkki Ormala*, Nokia, totesi pohjoismailla olevan hyvät edellytykset käyttää hyödykseen maailmanlaajuisista kehitystä. Digitaalinen aika tuo tullessaan ratkaisut syrjässäolemiseen. Monet pohjoismaiset yritykset ovat osoittaneet pystyvänsä toimimaan maailmanlaajuisesti ja jopa tulemaan johtaviksi omalla alallaan. Yritysten on opittava luopumaan perinteisistä rakenteista ja johtamisperiaatteista, jotka kehitettiin teollisuusyhteiskuntaa varten ja sen ehdoilla. Tiedon aikakaudella on hyväksyttävä uusia menetelmiä, joita leimaa- vat joustavuus, kansainvälistyminen ja verkostoituminen niin, että verkot ylittävät perinteiset kansalliset ja kansainväliset rajat.

Verkostotaloudessa valtion politiikkaa on muutettava. Poliitiikan eri alueet tulevat enemmän riippuvaisiksi toisistaan. Monet uusista talous-, sosiaali- ja ympäristökysymyksistä edellyttävät horisontaalisia toimia ja erilaisia poliittisia ratkaisuja, jotta niitä voitaisiin käsitellä. Myös poliittisista toimista tulee joustavampia, retrospektiivisiä vastaten entistä paremmin muuttuvia oloja ja tarpeita. Niitä perustellaan myös entistä enemmän tieteellisin perustein ja näytöin. Valtion rooli muuttuu sääntelijästä ja kontrolloijasta pelisääntöjen luojaksi ja muutoksen helpottajaksi. Uuden osaamisen ja valtionhallinnon uusien rakenteiden on tuettava uusia poliittisia toimia. Yrityksissä noudatettavia uusia johtamisajatuksia on alettava noudattaa myös julkisella sektorilla.

Ormalan mukaan Pohjoismaat voisivat aivan hyvin näyttää esimerkkiä, kuinka yhteiskuntaa voidaan kehittää osaamiseen perustuvaa verkostotaloutta kohti. Voimansa yhdistämällä ne saavat myös riittävästi painoarvoa voidakseen vaikuttaa kehitykseen niin Euroopassa kuin maailmanlaajuisestikin.

7 POHJOLA-VALIOKUNTA

Pohjola-valiokunnan asia-alat kattavat periaatteessa lähes kaikki perinteiset pohjoismaisen yhteistyön alat, joita on käsitelty Pohjoismaiden neuvostossa. Näitä ovat vapaa liikkuminen, kulttuuri, koulutus ja tutkimus, sosiaaliturva, tasa-arvo, alue- ja raja-alueyhteistyö sekä kansalaiskysymykset.

7.1 Jäsenet ja kokoukset

Valiokunnan suomalaisjäsenet olivat *Tuija Brax* (vihr), *Tuula Haatainen* (sd), *Pehr Löf* (r), puheenjohtaja, *Aulis Ranta-Muotio* (kesk), *Jari Vilén* (kok), varapuheenjohtaja ja *Matti Vähänäkki* (sd) sekä *Ragnar Erlandsson* (ÅC) Ahvenanmaalta.

Valiokunta kokoontui kuusi kertaa. Helsingin kokouksen yhteydessä 25. tammikuuta 2000 pidettiin asiantuntijoiden kuulemistilaisuus huumeiden vastustamisesta.

Useissa valiokunnan kokouksissa on ollut myös muiden alojen asiantuntijoita kuultavina kertomassa alastaan ja vastaamassa kysymyksiin. Aiheina on ollut mm. terveyttä kulttuurista, sokeana ja kuurona syntyneiden oikeudet kulttuuripalveluihin, ihmisen stressinsiedon rajat, stressitutkimus ja loppuunpalaminen.

Pohjoismaiden kulttuurirahaston johtaja kävi kertomassa valiokunnalle rahaston toiminnasta. 52. istunnon yhteydessä valiokunta osallistui kulttuurirahaston ja sen osapuolten yhteiskokoukseen, jossa keskusteltiin selvitysmiehen näkemyksistä rahaston kehittämisestä.

7.2 Painopistealat

Valiokunnan painopistealat olivat v. 2000 bioteknologia ja bioetiikka, aluepolitiikka, huumeiden vastustaminen, vapaaehtoisjärjestöt, globalisaatio, maahanmuutto, rasismi, muukalaisviha ja suvaitsemattomuus, tasa-arvo sekä koulutus, tutkimus ja kielipolitiikka.

Näitä on käsitelty valiokunnan kokouksissa asiantuntijoiden kanssa, seminaareissa, kuulemistilaisuuksissa sekä Reykjavikin istunnossa, jossa neuvosto antoi ministerineuvostolle koko joukon suosituksia etusijaistetuilta aloilta.

7.3 Pohjoinen ulottuvuus bioetiikassa?

Valiokunta tapasi Tutkimuspoliittisen neuvoston valmistellakseen mm. bioetiikkaseminaaria, joka sittemmin pidettiin Tukholmassa Ruotsin valtiopäivätalossa 16. toukokuuta yhteistyössä Pohjoismaisen bioetiikkakomitean kanssa. Kansanedustajille haluttiin antaa mahdollisuus saada tietoa ja keskustella bioeettisistä kysymyksistä, jotta he voisivat osallistua keskusteluihin omissa parlamenteissaan. Ohjelmaan sisältyi sen vuoksi yleiskatsaukset bioetiikan kysymyksiin tekniseltä, eettiseltä ja juridiselta kannalta.

Pohjoismaiden neuvosto julkaisi seminaarista raportin.

7.4 Seminaari raja-alueyhteistyöstä

Torniossa ja Haaparannalla 14.–16. elokuuta pidetyn kokouksen yhteydessä järjestettiin Torniossa seminaari, johon osallistui sekä Suomen että Ruotsin hallituksen edustajia, kunnallispoliitikkoja ja naapurialueiden edustajia Norjasta kutsuttuina asiantuntijoina. Seminaarissa haluttiin kertoa niistä erityisoloista, jotka vaikuttavat valtioiden rajat ylittävään alueyhteistyöhön haja-asutusalueilla. Tämä teema pidetään valiokunnan asialistalla myös 2001.

7.5 Kuuleminen muukalaisvihasta ja rasismista

Valiokunta halusi nostaa esiin rasismien, muukalaisvihan ja suvaitsemattomuuden vastustamisen järjestämällä yhteisen kuulemistilaisuuden koko neuvostolle Västeråsissa 26. syyskuuta. Tilaisuuden avasivat neuvoston presidentti *Sigríðdur Anna Þórðardóttir* ja valiokunnan puheenjohtaja *Pehr Löv*.

Monet puhujat kertoivat omista kokemuksistaan, kuinka he olivat kohdanneet rasismia ja muukalaisvihaa. Pohjoismaiden välisistä eroavuuksista mainittiin mm. pakolaisten vastaanottoon ja kotouttamiseen liittyviä eroja sekä pakolaiskysymysten käsittely politiikassa. Lisäksi pyrittiin selittämään, mistä muukalaisviha syntyy ja miksi monet siirtolaiset tuntevat olonsa ulkopuoliseksi.

Kaikilla puhujilla oli ehdotuksia siitä, miten yhteiskunnassa voitaisiin paremmin käsitellä pakolaistilannetta ja lisääntyvää rasismia. Monien mielestä yhteiskunnan pitäisi sopeutua vallitsevaan moninaisuuteen ja antaa ihmisten olla erilaisia. Esiin otettiin myös tiedon ja tiedotuksen tarve, asennekasvatus ja rohkeus keskustella myös vaikeista asioista.

Neuvosto julkaisi kuulemisesta raportin.

7.6 Muusta toiminnasta

Valiokunta osallistui kahteen Tanskan koulutusvaliokunnan järjestämään kokoukseen, joissa suunniteltiin sivistys- ja koulutusvaliokuntien ja neuvostossa koulutusyhteistyötä käsittelevän valiokunnan välistä pohjoismaista verkostoa.

Valiokunta oli aktiivisesti mukana monissa tasa-arvoa käsittelevissä tilaisuuksissa. Mm. uutta tasa-arvo-ohjelmaa vuosiksi 2001–2005 valmistelevaan seminaariin osallistui valiokunnasta valtuuskunta. Ohjelma jätettiin neuvostolle syksyllä. Lisäksi valiokunnan jäseniä osallistui ministerineuvoston ja OECD:n konferenssiin Gender Mainstreaming Competitiveness & Growth, joka järjestettiin Pariisissa.

7.7 Rasismityöryhmä

Valiokunta päätti istuntokokouksessaan asettaa työryhmän, jolle annettiin kaksiosainen tehtävä: yhtäältä sen tulee tehdä konkreettisia ehdotuksia rasismien ja muukalaisvihan kitkemiseksi ja monietnisen ja -kulttuurisen yhteiskunnan edistämiseksi, toisaalta sen tulee perehtyä pakolaisten oloihin vastaanottokeskuksissa keskittyen erityisesti pakolaisten fyysiseen ja psyykkiseen vointiin, ilman vanhempia tulleiden lasten asemaan, pakolaisten koulutusmahdollisuuksiin jne. Työryhmä ei saa myöskään unohtaa sitä, että pakolaisstatus ja oleskelua vastaanottokeskuksessa voidaan myös käyttää väärin rikollisiin tarkoituksiin.

Työryhmän suomalaisjäsen on ed. Tuija Brax (vihr).

7.8 52. istunnon asiat

Biotekniikka ja bioetiikka

Bioetiikka oli yksi 52. istunnon teemoista. Raportti valiokunnan ja Pohjoismaisen bioetiikkakomitean seminaarista "Pohjoismaisen ulottuvuus bioetiikassa" jätettiin 52. istunnon käsiteltäväksi.

Vasemmistososialistinen ryhmä teki jäsenehdotuksen pohjoismaisesta yhteistyöstä bioetiikan alalla (A 1218/nord). Siinä ei oltu tyytyväisiä ministerineuvoston vastaukseen, jonka se

antoi neuvoston suosituksesta (nro 17/1997/nord), jossa sitä kehoitettiin ryhtymään yhteistyöhön geenitekniikkaa sääntelevän lainsäädännön aikaansaamiseksi. Ministerineuvoston mielestä yhteistä lainsäädäntöä ei tarvita. Sen sijaan ministerineuvosto selvittäisi geenitekniikan käyttöä. Ehdotuksen tekijöiden mielestä tässä asiassa on oltava aloitteellinen ja annettava Pohjoismaiselle bioetiikkakomitealle vahvempi asema. Lisäksi ehdottajat nostavat esiin sellaisia ongelmia kuin, annetaanko salaiseksi leimattuja tutkimustuloksia viranomaisille, avoimuuden puute geenimanipuloitujen tuotteiden käytössä ja kuluttajanoikeudet.

Yleiskokous hyväksyi kaksi suositusta: toisen bioeettisestä yhteistyöstä (nro 20), toisen ihmisen kloonauksen kieltämisestä ja bioteknisen tutkimuksen avoimuudesta (nro 21).

Aluepolitiikka

Raja-aluekysymykset nousivat esiin 52. istunnossa mm. kyselytunnilla. Vuoden 2002 budjetin valmistelussa ministerineuvostoa kehoitettiin lisäämään aluepoliittista yhteistyötä (suositus nro 24). Syyskuun kokouksessaan puheenjohtajisto teki esityksen (3/2000) pohjoismaisesta aluepoliittisesta yhteistyöohjelmasta vuosiksi 2001–2005 (B 188/nord).

Tv-yhteistyö

Tukholman 51. istunnossa tv-yhteistyö nousi esiin useissa yhteyksissä mm. kun keskusteltiin rajaesteistä. Pohjola-valiokunta kirjoitti istunnon jälkeen kulttuuriministereille ja pyysi tilannekatsausta tv-yhteistyöstä. Vuoden 2000 aikana vastausta ei saatu.

Aiheesta kehkeytyi jälleen kiiivas keskustelu 52. istunnossa. Pohjola-valiokunta sai yleiskokoukselta tehtäväksi jatkaa asian valmistelua. Tavoitteena on taata pohjoismaisten naapurimaiden televisio-ohjelmien näkyvyys myös digitaaliverkossa ja käyttää uutta tekniikkaa yleisradiotoiminnan levittämiseen.

Sosiaaliala

Valiokunta valmisteli mietintöään ministerineuvoston ehdotuksesta, joka koski sosiaali- ja terveydenhuoltosektorin yhteistyöohjelmaa vuosiksi 2001–2005 (B 192/nord). Ohjelmassa korostettiin periaatetta kansalaisten yhdenvertaisuudesta sekä kaikkia – myös pakolaisia ja siirtolaisia – koskevaa sosiaalista solidaarisuutta ja turvaa. Lisäksi tähdennetään yhteiskunnan erityistä huolenpitoa tarvitsevien ryhmien tasa-arvoista kohtelua ja huolenpitoa heistä.

Ohjelman painopisteitä ovat: kansalaisten muutttoa maasta toiseen haittaavien esteiden poistaminen huomioonottaen EU:n ja Etan säännöt, pohjoismaisen hyvinvointiyhteiskunnan kehittäminen eurooppalaisessa perspektiivissä, yhteistyön kehittäminen lähialueiden kanssa sekä kansallisen tiedon, kokemusten ja selvitysten vaihdon kehittäminen.

Pohjola-valiokunta totesi mietinnössään seuraavaa: kansallisen eläkelainsäädännön yhteensovittamista tarvitaan Pohjoismaiden välillä, toiminnassa on otettava huomioon, mistä pohjoismaisen hyvinvointiyhteiskunnan osa-aloista ollaan yhtä mieltä, ohjelman voimassaoloaikana täytyy kehittää yhteistyötä erityisesti Venäjän kanssa, ja tähän yhteistyöhön tulee ottaa enemmän demokratiaa edistäviä hankkeita.

Valiokunnan mielestä ei riitä, että Pohjoismaiden hallitukset osallistuvat aktiivisesti pohjoisen ulottuvuuden konkreettiseen kehittämiseen, vaan myös pohjoismaisten yhteistyöelinten on osallistuttava siihen. Aikarajojen on oltava joustavia niin, että hankkeille annetaan niiden vaatima aika.

Yhteistyöohjelmassa kehoitetaan ottamaan huomioon viisasten paneelin ehdotukset ja

suositukset, minkä lisäksi vuoden 2000 budjettianalyysi vaikuttaa sektorin tulevaan toimintaan. Jos nämä päätökset vaikuttavat laajasti yhteistyöohjelman sisältöön ja budjettikeykseen, Pohjola-valiokunta haluaa tarkistetun ohjelman hyväksyttäväkseen. Nämä seikat huomioon ottaen yleiskokous antoi ministerineuvostolle suosituksen ohjelman hyväksymisestä (nro 27).

Dementikkojen ongelmista tehty jäsenehdotus (A 1211/nord) oli valiokunnan käsiteltävänä, jonka seurauksena yleiskokous antoi suosituksen yhteisistä panostuksista (nro 29).

Huumeiden ja rikollisuuden torjunta

Valiokunta antoi mietinnön ministerineuvoston huumeita vastustavasta ohjelmaehdotuksesta vuosiksi 2001–2005 (B 193/nord). Ehdotuksen punaisena lankana on tiedon ja kokemusten vaihtaminen. Tällä yhteistyösektorilla jatketaan panostamista poliisiin, tullin ja Alkoholi- ja päihdetutkimuslautakunnan väliseen yhteistyöhön. Ohjelmaa aiotaan täydentää vuosittaisilla toimintaohjelmilla, jotka puolestaan kytetään kunkin maan puheenjohtajaohjelmaan ja sen painotuksiin.

Pohjola-valiokunta suhtautui myönteisesti ohjelman peruslinjauksiin, mutta piti niitä liian ylimalkaisina. Konkreettiset tavoitteet ja painopistealojen seulonta puuttuivat. Valiokunta kehotti täydentämään ohjelmaa näiltä kohdin.

Yleiskokous antoi suosituksen (nro 28) ohjelman hyväksymisestä ja valiokunnan näkökohdient huomioonottamisesta sen lisäksi, että ministerineuvoston tulee toimittaa neuvostolle toimintaohjelmat vuosittain.

Valiokunnan tärkeänä pitämä huumeiden vastustaminen tuotti muitakin suosituksia. Konservatiivisen ryhmän ehdotuksessa (A 1205/nord) halutaan, että jäsenmaat tehostavat huumeiden vastaisia toimiaan, panostavat ehkäisevään työhön huumeiden käytön leviämisen estämiseksi sekä raportoivat kokemuksistaan ja tuloksistaan. Aineesta annettiin kaksi suositusta (nrot 30 ja 31).

Keskiryhmä teki ehdotuksen järjestäytyneen rikollisuuden kartoittamisesta (A 1233/nord), jonka valiokunta päätti jättää valiokuntaehdotuksena yleiskokoukselle. Siitä annettiin suositus ministerineuvostolle, jossa sitä kehoitettiin kuvaamaan järjestäytyneen rikollisuuden kehityspiirteitä ja ehdottamaan niiden hillitsemistä (nro 32).

Globalisaatio

Ed. *Elver Jonssonin* raportin – Globalisaatio ja Pohjola: globalisaation merkitys kulttuuri- ja sosiaalipolitiikassa – pohjalta valiokunta teki ehdotuksen demokratian ja hyvinvoinnin kehittämiseksi maailmanlaajuisesti (A 1241/nord), jonka johdosta annettiin kaksi suositusta (nrot 33 ja 34).

Kieliyhteistyö

Valiokunta kutsui asiantuntijan Euroopan kielivuoden johtoryhmästä toukokuun kokoukseensa kertomaan kielivuoden suunnitelmista. Euroopan kielivuosi käynnistetään Lundissa helmikuussa 2001. Valiokunnan puheenjohtajat osallistuvat tapahtumaan.

Sihteeristölle annettiin tehtäväksi laatia ehdotus siitä, miten Pohjoismaiden kielipolitiikka saataisiin näkymään Euroopan kielivuonna. Valiokunnan mielestä ministerineuvoston budjetissa vuodeksi 2001 pitäisi kiinnittää erityistä huomiota kielipoliittiseen yhteistyöhön.

52. istunnossa kielikysymykset tulivat esiin sekä yhteistyöministereiden kyselytunnilla että

ed. *Pehr Lövin* (r) ja kulttuuriministeri *Björn Bjarnasonin* vuoropuhelussa, kun he keskustelivat pohjoismaisesta kielipolitiikasta annetusta suosituksesta (22/1998/nord). Tässäkin yhteydessä ministerineuvoston toivottiin noteeraavan pohjoismaiset kielikysymykset Euroopan kielivuonna.

Vapaaehtoisjärjestöt

Pohjola-valiokunta käsitteli loppuun vapaaehtoissektoria koskevat jäsenehdotukset. Puheenjohtajisto teki ehdotusten (A 1213/nord, A 1214/nord ja A 1216/nord) perusteella esityksen (5/2000) 19. lokakuuta Vantaalla.

7.9 Muuta

Vuodeksi 2001 valiokunnan painopistealoiksi päätettiin valita alueellinen kehitys Pohjolas-
sa, monietninen Pohjola, elämänlaatu Pohjoismaissa, tutkimuksen haasteet sekä pohjois-
mainen kielipolitiikka Euroopassa 2001.

8 LÄHIALUEVALIOKUNTA

8.1 Jäsenet

Lähialuevaliokunnan suomalaisjäsenet olivat *Leena Harkimo* (kok), *Kimmo Kiljunen* (sd), *Paula Lehtomäki* (kesk) ja *Hannes Manninen* (kesk). Valiokunnan puheenjohtajana oli norjalainen *Per-Kristian Foss*.

8.2 Toiminta

Valiokunta kokoontui vuoden aikana kuudesti, ja keskeisimmät asiat liittyivät ympäristöön ja energiaan. Syyskuussa valiokunta vieraili Kaliningradissa, jossa keskusteltiin Kaliningradin roolista Itämeri-yhteistyössä, alueen taloudesta, ympäristöstä ja terveydestä, pohjoismaisen tiedotuspisteen avaamisesta sekä Pohjoismaiden neuvoston ja Kaliningradin duuman tulevasta yhteistyöstä.

Helsingissä lokakuussa valiokunnan edustajat tapasivat kauppa- ja teollisuusministeri *Sinikka Mönkäreen*, ja keskusteluissa sivuttiin mm. tulevaa energiapoliittista yhteistyötä sekä CO₂-kiintiöitä.

Edustaja Lehtomäki osallistui neuvoston puolesta Pietarissa marraskuussa järjestettyyn seminaariin, jossa käsiteltiin Luoteis-Venäjän investointeja.

Valiokunnalla on ollut tiivistä yhteydenpitoa Baltian maiden kanssa. Valiokunnan edustajia on osallistunut Baltian yleiskokouksen istuntoihin, ja he ovat myös tavanneet yleiskokouksen edustajia eri yhteyksissä. Syyskuussa neuvosto ja yleiskokous järjestivät yhdessä toisen Lapsifoorumin Tallinnassa.

Pohjoismaiden ja Baltian maiden välisen nuorisovaihdon työryhmä antoi loppuraporttinsa, jossa ehdotetaan koulu- ja tiedonvaihdon lisäämistä. Työryhmän suomalaisedustajat olivat Harkimo ja Lehtomäki. Raportin perusteella valiokunta laati 52. istuntoon valiokuntaehdotuksen (ks. alla).

8.3 Parlamentaarinen Itämeri-konferenssi

Yhdeksäs parlamentaarinen Itämeri-konferenssi järjestettiin Malmössä 4.–5. syyskuuta. Lähialuevaliokunnasta oli mukana edustaja Kiljunen ja Suomen eduskunnasta lisäksi edustajat *Riitta Korhonen* (kok) ja *Säde Tahvanainen* (sd). Konferenssin keskustelunaiheista mainittakoon Itämeren alueyhteistyön muutokset ja haasteet, pohjoinen ulottuvuus sekä Eurooppa ja Itämeren alue.

Konferenssin päätösasiakirjassa (liite 2) Itämeren maiden parlamentteja ja hallituksia kehoitetaan mm. vahvistamaan alueellista ja alueiden välistä yhteistyötä, vaalimaan raja-alueyhteistyötä sekä luomaan lisää eurooppalaisia verkostoja, parantamaan nuorisovaihdon edellytyksiä ja ponnistelemaan yliopistojen välisen yhteistyön tiivistämiseksi sekä panostamaan lisää tietotekniikkaan.

8.4 52. istunnon asiat

Pohjoismaiden ja Baltian maiden välistä nuorisovaihtoa koskeva valiokuntaehdotus (A 1238/när) pohjautuu mainitun pohjoismais-baltialaisen työryhmän työhön. Myös Baltian yleiskokouksessa tehdään vastaava ehdotus. Ehdotuksen mukaan Baltiassa tulisi ryhtyä toimenpiteisiin Nordplus-vaihto-ohjelmaa vastaavan Baltplusin perustamiseksi, mikä edistäisi nuorisovaihtojärjestelmän luomista.

Neuvosto hyväksyi ehdotuksen pohjalta ministerineuvostolle suunnatun suosituksen (nro 7), jonka mukaan Baltian neuvoston kanssa tulisi mm. suunnitella yhteistyössä pohjoismais-balttilaisten alueiden välisiä nuorisovaihdon toimintamuotoja ja sovittaa ne yhteen EU:n nuoriso-ohjelmien kanssa, selvittää työ- ja oleskelulupaa, sosiaalisia oikeuksia, sairausvakuutusta yms. koskevat rajoitukset ja laatia suuntaviivat niiden poistamiseksi, järjestää kurseja ja perustaa verkosto vapaa-ajanohjaajille sekä luoda yhdessä ministerineuvoston tiedotustoimistojen ja kansallisten yliopistolaitosten kanssa puitteet kielikursseille, joiden hyödyntäminen voisi joustavoittaa nuorten liikkuvuutta maiden välillä.

Neuvosto hyväksyi myös valiokuntaehdotukset, jotka koskivat urheiluvaihtoa Pohjoismaiden lähialueiden kanssa A 1212/när, esitys nro 2), yhteistyötä lähialueiden vapaaehtoissektorin kanssa, pohjoismaisen tiedotuspisteen perustamista Kaliningradiin (A 1206/när, esitys nro 1) sekä merten ympäristöongelmia ja kalaresurssien kestävää hallintaa (A 1225/när, suositus nro 23).

Lisäksi neuvosto hyväksyi ministerineuvoston ehdotukset "Pohjoismaisen maa- ja metsätalousoyhteistyön toimintaohjelmaksi 2001–2004" (B 196/när, suositus nro 17) ja "Pohjoismaiseksi kalastusyhteistyöstrategiaksi 2001–2004" (B 197, suositus 18).

9 EUROOPPA-VALIOKUNTA

9.1 Jäsenet

Eurooppa-valiokunnan suomalaisjäsenet olivat kansanedustajat *Eero Akaan-Penttilä* (kok), *Petri Neittaanmäki* (kesk), *Osmo Puhakka* (kesk), jonka tilalle tuli helmikuussa *Hannu Takkula* (kesk), *Petri Salo* (kok) ja *Jouko Skinnari* (sd) sekä maakuntapäivien jäsen *Olof Erland* (lib).

9.2 Painopistealueet ja työryhmät

Valiokunnan painopistealueita olivat vuoden aikana tietotekniikka-asiat sekä sosiaalinen dumpkaus ja verotuksen **yhdenmukaistaminen** EU:ssa. Lisäksi valiokunta seurasi aikaisempien painopistealueiden, kuten WTO-neuvotteluiden, kuluttaja- ja elintarvikeasioiden sekä EU:n avoimuuden kehitystä. Näiden asioiden tiimoilta perustettiin kolme työryhmää, joista kaksi sai työnsä päätökseen.

Tietotekniikka-asioita käsitellyt työryhmä luovutti päätösraporttinsa, jossa se osoittaa keskeisimmät alueet, joilla pohjoismaista yhteistyötä tulisi tiivistää. Raportissa ehdotetaan pohjoismaisen tietotekniikkayhteistyön tavoitetason nostamista, ja ehdotusta perustellaan sillä, että Pohjoismaat ovat jo nyt alan kärkimaita ja että Pohjolalla on siten ainutkertaiset mahdollisuudet tulla uuden talouden suureksi, dynaamiseksi edelläkävijäalueeksi. Työryhmän toiminta johti neljään jäsenehdotukseen. Ryhmän suomalaisjäsen oli Jouko Skinnari.

Sosiaalista dumppausta käsitellyt työryhmä jätti toimintavuonna niin ikään loppuraporttinsa. Ryhmä oli rajannut aiheensa EU- ja Eta-alueeseen sekä Pohjolaa koskeviin seikkoihin. Sosiaalisen dumpkauksen ryhmä määritteli seuraavasti: "Sosiaalinen dumpkaus on kyseessä silloin, kun yritys pyrkii tietoisesti – pärjätäkseen markkinoilla kilpailijoitaan paremmin – hyötymään muiden maiden kohtuuttomista palkka- ja työehdoista tai ehdoista, jotka ovat huonompia kuin omassa maassa, ja kun tämä aiheuttaa työttömyyttä tai huonontaa yrittäjien ja henkilöstön edellytyksiä kyseisellä alalla."

Raportissaan työryhmä toteaa, että dumpkaus ei sinänsä ole kovin laaja ongelma pohjoismaisilla työmarkkinoilla. EU:n jäsenmäärän tulevan lisääntymisen vuoksi työmarkkinäkökohtia on kuitenkin syytä valvoa siltä kannalta, millaisia ehtoja uusissa jäsenmaissa aiotaan soveltaa ja millaisia vaikutuksia laajentumisella voi olla pohjoismaisiin työmarkkinoihin. Ryhmä ehdotti työskentelyn jatkamista kahdella pääalueella: laittomat työmarkkinat sekä EU:n ja Etan laajentumisvalmistelut. Ryhmän työskentely johti valiokuntaehdotukseen (A 1237/euro) koskien sosiaalista dumppausta EU:ssa ja Etassa. Suomea ryhmässä edusti Olof Erland.

Marraskuun kokouksessaan valiokunta asetti neljä uutta työryhmää:

Työelämäaiheista teemaraporttia pohtivan työryhmän tehtävänä on ehdottaa – 52. istunnossa hyväksytyyn suosituksen (nro 10) mukaisesti – seuraavassa istunnossa **käytävän työllisyyspoliittisen keskustelun aihetta tai aiheita**. Ryhmän suomalaisjäsen on Olof Erland.

Pohjoismaisia pk-yrityksiä koskevaa peruskirjaa pohtivalla työryhmällä taas on lähtökohtaan vastaava eurooppalainen peruskirja, ja ryhmän tavoitteena on edistää pohjoismaista keksijä- ja yksityisyrittäjäkulttuuria. Suomella ei ole jäsentä työryhmässä.

EU:n aluepolitiikkaa käsittelevä työryhmä selvittää unionin rakennerahastojen periaatteita, ja sen puheenjohtaja on Olof Erland.

Yritysverotusta käsittelevä työryhmä taas perehtyy eri alojen veroihin ja maksuihin ja vertailee niitä. Ryhmän suomalaisjäsen on Eero Akaan-Penttilä.

9.3 52. istunnon asiat

Valiokunta käsittelee toimintavuonna kolme ministerineuvoston ehdotusta ja seitsemän jäsenehdotusta.

Pohjoismaiden ministerineuvosto antoi neuvostolle ehdotuksen (B 190/euro) Pohjoismaisen kehitysrahaston pääoman korottamisesta, osallistumisesta HIPC-velkasaneeraushankkeeseen, siirtymisestä euroon tili- ja pääomavaluutassa sekä näiden edellyttämistä sääntömuutoksista. Valiokunnalla ei ollut huomautettavaa ehdotuksesta (esitys/suositus nro 4).

Ministerineuvosto antoi myös ehdotuksen (B 198/euro) työmarkkina- ja työympäristöalan yhteistyöohjelmaksi 2001–2004. Ehdotuksessa tähdennetään, että pohjoismaisen yhteistyön tulisi keskittyä yhä enemmän yksilön työllistävyyteen, muuttuvaan työelämään ja pätevytymiseen. Valiokunta antoi ehdotuksesta yleisluontoisia kommentteja, ja se hyväksyttiin istunnossa (suos. nro 9).

Elintarvikeyhteistyö

Ministerineuvosto antoi neuvostolle niin ikään ehdotuksen pohjoismaisen elintarvikeyhteistyön toimintaohjelmaksi vuoteen 2004 (B 194/euro). Ehdotus perustuu ministerineuvoston turvallista ruokaa käsittelevään konferenssiin, joka pidettiin 26.–27. kesäkuuta. Toimintaohjelman tavoitteena on turvata elintarvikkeiden turvallisuus ja laatu asettamatta tarpeettomia esteitä rajat ylittävälle kaupalle ja horjuttamatta kilpailuehtojen tasapuolisuutta. Ministerineuvoston mukaan yhteistyön päätavoitteena tulisi olla Pohjoismaiden toksikologisen, mikrobiologisen, kemiallisen ja elinkeinoelämään liittyvän asiantuntemuksen ylläpitäminen ja kehittäminen. Valiokunta esitti ehdotuksesta muutamia näkemyksiä ja toivoi lisävalaistusta sen suhteen, miten ministerineuvosto aikoo kartoittaa ja kehittää yhteistyömahdollisuuksia alan tietokantojen luomiseksi. Valiokunnan kommentit sisällytettiin toimintaohjelmaan, ja se hyväksyttiin (suos. nro 19).

Kilpailukykyinen Pohjola

Neuvoston vuonna 1996 hyväksymän suosituksen (9/1996/euro) mukaisesti ministerineuvosto on antanut neuvostolle vuosittain työllisyyselonteon. Selonteon ei ole kuitenkaan katsottu vastaavan tarkoituseriä, joten valiokunta päätti **poistaa** aikaisemman suosituksen ja tehdä uuden ehdotuksen (A 1235/euro). Valiokunta muutti aikaisemman ehdotuksen sanamuotoa siten, että Pohjoismaiden hallituksia kehoitetaan nyt laatimaan tausta-aineistoa istunnossa käytävää työllisyyspoliittista keskustelua varten. Keskustelun aiheen tai aiheet valitsee valiokunta (suos. nro 10).

Tietotekniikka-asioiden parissa tehty työ kulmineitui istunnossa käsiteltyyn neljään valiokuntaehdotukseen. Näistä ensimmäinen (A 1226/euro) johti suositukseen (nro 11) koskien pohjoismaista it-infrastruktuuritutkimusta, verkkokaupassa hyödynnettäviä sähköisiä allekirjoituksia ja yhteisiä, salaussäännösten kehittämistä koskevia ratkaisuja. Toinen ehdotus (A 1227/euro) taas johti suositukseen (nro 12) koskien tietotekniikka-alan innovaatiotutkimuksen toteuttamista ja mahdollisuuksia rajat ylittävien makroklustereiden muodostamiseksi. Kolmannesta ehdotuksesta (A 1228/euro) hyväksyttiin suositus (nro 13) tietotekniikan käyttämisestä kansalaisdemokratiaan kannustamisessa Pohjolassa, ja neljännestä ehdotuksesta (A 1229/euro) hyväksyttiin vastaavasti suositus (nro 14) koskien ulkopuolisen neuvonantajan it-asiantuntijaryhmän perustamista. Asiantuntijaryhmä toimii ministerineuvoston neuvonantajana.

Sosiaalinen dumpkaus

Sosiaaliseen dumppaukseen liittyvää työtä käsiteltiin istunnossa yhden valiokuntaehdotuksen (A 1237/euro) pohjalta, josta hyväksyttiin suositus (nro 15). Ehdotuksen mukaan Pohjoismaiden hallitusten tulisi laatia kokemuksenvaihtoon perustuvia pohjoismaisia valvontajärjestelmiä, jotta laitonta työvoimaa käyttävien yritysten toiminta voitaisiin estää ja paljastaa. Lisäksi **hallituksia** kehoitettiin määräämään ja yhteensovittamaan ankarat sanktiot, jotta laittoman työvoiman rekrytointi kävisi kannattamattomaksi, sekä auttamaan EU-jäsenyyteen pyrkiviä maita organisoimaan valvontaviranomaisten ja ammattijärjestöjen toimintaa, jotta maat jäsenyyden astuessa voimaan pystyisivät täyttämään työmarkkinoita koskevat EU-direktiivien vaatimukset. Lopuksi hallituksia kehoitettiin pohtimaan, miten EU:n rakenne- ja aluerahastoja voitaisiin käyttää EU:n uusien jäsenmaiden työmarkkinaolojen parantamiseen, jotta EU-direktiivit täyttyisivät ja jotta välttyttäisiin kohtuuttomilta kilpailuehdoilta työmarkkinoilla.

Geenimuuntelu

Valiokunnan käsittelemän jäsenehdotuksen (A 1222/euro) lähtökohtana oli, että Pohjoismaiden hallitusten tulisi laatia yhteinen strategia edistääkseen EU:ssa ja Etassa pakollisen GMO-merkinnän (geneettisesti muunnellut organismit) käyttöönottoa kaikkien elintarvikkeiden osalta, maissin ja soijapavun nykyisten merkintäsääntöjen tiukentamista, tuoteturvallisuutta koskevien sääntöjen parantamista, haittoja ehkäisevän työn tiivistämistä, markkinavalvonnan tehostamista sekä kaiken lihan alkuperämaan merkitsemistä. Lisäksi neuvostoa pyydettiin suosittamaan ministerineuvostolle, että se esittäisi elintarviketurvallisuutta ja kuluttajansuojaa koskevissa pohjoismaisissa toimintasuunnitelmissa ehdotuksen mukaisia toimenpiteitä. **Käsitellessään ehdotusta valiokunta päätti ehdottaa neuvostoa suosittamaan Pohjoismaiden hallituksille, että ne pyrkisivät turvallista ruokaa käsitelleen ministerikonferenssin julkilausuman pohjalta hyvin pidettyväiseen politiikkaan geenimuunneltujen elintarvikkeiden myyntilupien hyväksymisessä.**

Lisäksi **hallituksia** kehoitettiin samaisen julkilausuman pohjalta turvaamaan kuluttajien mahdollisuudet valita elintarvikkeensa vapaasti myös eettisin perustein, mikä edellyttää elintarvikkeiden merkitsemistä, sikäli kuin niihin jossakin tuotantoketjun vaiheessa on käytetty siirtogeenisiä ainesosia. Neuvosto päätti valiokunnan ehdotuksen mukaisesti (suos. nro 22).

9.4 Kokoukset

Valiokunnalla oli vuoden aikana viisi kokousta. Helsingissä 25. tammikuuta pitämässään kokouksessa valiokunnalle annettiin selonteko ajankohtaisista tietotekniikka-asioista. Oslon kokouksen yhteydessä 27. kesäkuuta taas keskusteltiin EU:n perusoikeuskirjasta kansankäräjien puhemiehen alustuksen pohjalta. Vaasassa ja Pietarsaaressa 21.–23. elokuuta pitämässään kesäkokouksessa valiokunta kävi tulevaisuuskeskustelun aiheesta ”Eurooppa 2050”, jonka alustivat eduskunnan tulevaisuusvaliokunnan puheenjohtaja, edustaja **Martti Tiuri (kok)** ja europarlamentaarikko *Diana Wallis*. Valiokunnalla oli kokous myös 26. syyskuuta Västeråsissa ja 6. marraskuuta Reykjavikissa.

Valiokunta vieraili Brysselissä 22.–23. toukokuuta kuullakseen verotuksen yhdenmukaistamiseen liittyvästä lainsäädännöstä, **petoksista** EU:ssa sekä instituutioiden uudistamisesta ja laajentumisprosessista.

10 TARKASTUSKOMITEA

Tarkastuskomitean suomalaisjäsen oli maakuntapäivien edustaja *Olof Erland* (lib), ja komitean puheenjohtajana oli kansanedustaja *Eva Johansson* Ruotsista. Komitea kokoontui vuoden aikana kuudesti.

Komitean pääasiallisena tehtävänä on tarkastaa yhteispohjoismaisin varoin rahoitettavaa toimintaa, minkä lisäksi komitea päättää vuosittain itsenäisesti yhdestä tai useammasta tarkastuskohteesta. Kuluneena vuonna komitea otti arvioitavakseen neuvoston konferenssit, seminaarit, kuulemistilaisuudet ja raportit. Työ johti neuvoston elimille suunnattuun sisäiseen päätökseen, jonka mukaan neuvosto keskittyy konferensseissaan ja seminaareissaan priorisoituihin poliittisiin aiheisiin ja että se täsmentää entistä selvemmin tilaisuuksien ja raporttien tavoitteita, niin että niiden seuranta varmistetaan.

Komitea laati lisäksi raportin 18–26-vuotiaille kesätyönhakijoille suunnatusta Nordjobb-vaihto-ohjelmasta. Raportti johti suositukseen, jossa ministerineuvostolle suositetaan, että se käy yhdessä Norden-yhdistysten liiton kanssa lävitse Nordjobb-vaihtoa ja ottaa harkittavaksi pohjoismaiselle nuorisovaihdolle muita muotoja/lisämuotoja ja että se pohtii, miten ministerineuvosto voisi tehostaa tiedottamista ja tiedonjakoa vaihto-ohjelmista.

11 POHJOISMAIDEN NEUVOSTON PALKINNOT

Pohjoismaiden neuvosto jakaa vuosittain kolme palkintoa: kirjallisuuspalkinnon, musiikkipalkinnon sekä luonto- ja ympäristöpalkinnon. Neuvoston kirjallisuuspalkinnon perustivat Pohjoismaiden hallitukset v. 1961. Se jaettiin ensimmäisen kerran v. 1962, jolloin palkintosumma oli 50 000 Tanskan kruunua. Neuvoston suosituksesta hallitukset perustivat v. 1964 samansuuruisen musiikkipalkinnon. V. 1995 perustettiin silloisen ympäristövaliokunnan ja ministerineuvoston yhteisestä esityksestä luonto- ja ympäristöpalkinto. Nykyisin kaikki palkinnot jaetaan vuosittain samansuuruisina eli 350 000 Tanskan kruunua kukin.

11.1 Kirjallisuuspalkinto

Kirjallisuuspalkinto on annettu vuodesta 1962 lähtien joka vuosi. Se myönnetään pohjoismaisella kielellä kirjoitetusta teoksesta. Palkinnolla halutaan lisätä kiinnostusta naapurimaiden kieliin ja kirjallisuuteen sekä vahvistaa pohjoismaista kulttuuriyhteisöä. Palkinnonsaajan valitsee pohjoismainen lautakunta, jonka suomalaisjäsenet olivat Suomen kansallisteatterin pääjohtaja *Maria-Liisa Nevala* ja kirjailija *Mary-Ann Bäcksbacka*. Myös Grönlannista, Färösaarilta ja saamelaisalueelta voidaan asettaa ehdolle kirjoja.

Palkinto luovutettiin tanskalaiskirjailija *Henrik Nordbrandtille* runokokoelmastaan *Drømmebroer* (Gyldendal, 1998) juhlallisessa jakotilaisuudessa, joka pidettiin 6. maaliskuuta Kööpenhaminassa.

Suomen palkintolautakunta oli asettanut ehdolle *Paavo Rintalan* teoksen *Faustus* (Otava, 1996), jonka palkintolautakuntaa varten ruotsinsi kääntäjä Ulla Ruusulehto sekä *Peter Sandelinin* runokokoelman *Tystnader, ljud* (Schildts, 1998).

11.2 Musiikkipalkinto

Neuvoston musiikkipalkinto, joka on viralliselta nimeltään Pohjoismaiden neuvoston musiikkipalkinto luovalle ja esittäväälle säveltaiteelle, annettiin ensimmäisen kerran v. 1965. Vuoteen 1988 asti se annettiin joka toinen vuosi ja vuodesta 1990 lähtien joka vuosi. Palkinto myönnetään vuorovuosin luovalle ja esittäväälle säveltaiteelle. Palkinnonsaajan valitsee Pohjoismainen musiikkikomitea NOMUS:in vuosittain asettama palkintokomitea.

Palkinto jaettiin 6. maaliskuuta Kööpenhaminassa säveltäjä *Kaija Saariaholle* hänen kamarimusiikkiteoksestaan *Lonh* vuodelta 1996.

NOMUS asettaa joka vuosi viisijäsenisen palkintoraadin, jonka jäsenet valitaan palkinnon saantivuorossa olevilta musiikin aloilta. Suomea edustivat pianisti *Gustav Djupsjöbacka* ja musiikkikoulun rehtori *Marcus Boman* Ahvenanmaalta.

Voittajan lisäksi Suomesta oli ehdolla *Kimmo Hakolan* teos *Kvintetti klarinetille ja jousikvartetille* vuodelta 1997 sekä Ahvenanmaalta *Jack Mattsonin* näytelmämusiikki *Katrina*.

11.3 Luonto- ja ympäristöpalkinto

Neuvoston ympäristövaliokunta ja Pohjoismaiden ympäristöministerit päättivät syksyllä 1994 perustaa Pohjoismaiden neuvoston luonto- ja ympäristöpalkinnon kahden kulttuuri-palkinnon rinnalle. Sääntöjen mukaan 350 000 Tanskan kruunun palkinto voidaan antaa henkilölle, jonka panos pohjoismaisen luonnon ja ympäristön hyväksi on merkittävä tai ryhmälle, järjestölle, tiedotusvälineelle, yritykselle tai laitokselle, joka on ottanut esimerkittävällä tavalla huomioon luonnon ja ympäristön omassa toiminnassaan.

Kuudennen kerran jaettu palkinto annettiin neuvoston Reykjavikin-istunnon yhteydessä 8. marraskuuta norjalaiselle ympäristöjärjestölle *Bellonalle*. Se sai palkinnon ydinsaasteita vastustavasta urauurtavasta työstään.

Palkintokomitean suomalaisjäsenet olivat ympäristöministeriön kansliapäällikkö *Sirkka Hautojärvi* ja ekologian ja ympäristönhoidon professori *Erkki Leppäkoski* Åbo Akademiasta sekä projektipäällikkö *Henrik Beckman* Ahvenanmaan maakuntahallituksesta.

12 TIEDOTUS

12.1 Yleistä

Neuvoston yleinen tiedotusstrategia, jota Kööpenhaminan sihteeristö koordinoi, perustuu kolmeen pääkohtaan: Poliitiikan Pohjola -lehteen, viikoittain sähköisesti julkaistavaan Viikko Pohjolassa -uutiskirjeeseen ja virallista pohjoismaista yhteistyötä esittelevään Internet-kotisivuun www.norden.org. Uutiskirje Top of Europe ilmestyi lisäksi kuudesti, ja se julkaistiin englanniksi, saksaksi, ranskaksi, latviaksi, liettuaksi, viroksi ja venäjäksi. Vuoden aikana tuotettiin myös muuta neuvoston toiminnasta kertovaa tiedotusaineistoa.

Pohjoismaiden neuvosto ja ministerineuvosto saivat maaliskuussa 1999 kokeilumielessä yhteisen tiedotusosaston Kööpenhaminaan. Tiedotusosastoon kuuluvat tiedottajien ja toimittajien lisäksi kääntäjät ja tulkit sekä julkaisuosasto. Yhdistymiskokeilun, joka perustui neuvoston puheenjohtajiston ja pohjoismaisten yhteistyöministeriöiden solmimaan sopimukseen, oli tarkoitus kestää vuoden. Kokeilun tuloksia arvioitiin kesällä 2000, ja joulukuussa järjestelystä tehtiin pysyvä ja se sisällytettiin neuvoston ja ministerineuvoston väliseen sopimukseen yhteisten kustannusten jakamisesta.

Puheenjohtajiston viisijäseninen tiedotusryhmä, jonka suomalaisjäsen oli *Anne Huotari* (vas), kehotti puheenjohtajistolle antamassaan ehdotuksessa, että vuosittain laadittaisiin yksityiskohtainen tiedotussuunnitelma ja että tulevassa työskentelyssä otettaisiin huomioon toimenpiteet, joita tiedotusyksikön koeajasta tehdyssä arvioinnissa oli esitetty. Puheenjohtajisto päätti tiedotusryhmän ehdotuksen mukaisesti, ja ryhmän todettiin siten saaneen työnsä päätökseen.

Yhteisen tiedotuksen lisäksi Suomen valtuuskunnalla oli omaakin tiedotustoimintaa. Vuoden aikana valtuuskunnan sihteeristö lähetti kymmenen lehdistötiedotetta, järjesti useita lehdistötilaisuuksia ja julkaisi jäsenten neuvoston istunnossa pitämiä puheita Internet-kotisivulla. Sihteeristön henkilökunta myös esitelmöi vierailijaryhmille sekä muiden yhteisöjen järjestämissä tilaisuuksissa. Lehdistössä käytyjä keskusteluja seurattiin laatimalla aika ajoin leikekokoelmia.

12.2 Poliitiikan Pohjola -lehti

Tabloidikokoista Norden-lehteä alettiin vuoden alusta julkaista aikakauslehden muodossa, ja sen nimeksi tuli Poliitiikan Pohjola. Tabloidimuotoisena lehteä oli julkaistu vuodesta 1997. Poliitiikan Pohjolan tarkoituksena on kirvoittaa keskustelua, ja se on neuvoston ja ministerineuvoston yhteisen tiedotustoiminnan elimellinen osa. Lehdestä ilmestyi neljä teemanumeroa, ja sen kokonaispainos oli 11 650 kpl. Skandinaavisen kieliversion osuus oli 9 900 kpl, joista 620 lähetettiin Suomeen. Suomenkielistä versiota painettiin 1750 kpl.

12.3 Lehtimiesapurahat

Pohjoismaiden neuvosto jakaa vuosittain lehtimiesapurahoja kuhunkin Pohjoismaahan. Apurahaohjelman tarkoituksena on antaa toimittajille mahdollisuus raportoida Pohjoismaiden olosuhteista ja pohjoismaisesta yhteistyöstä. Suomen osuus apurahasta oli 90 000 Tanskan kruunua (noin 72 000 mk). Saajista päättivät puheenjohtajiston suomalaisjäsenet *Outi Ojala* (vas), *Riitta Prusti* (sd) ja *Bjarne Kallis* (skl). Neuvoston lehtimiesapurahaa haki Suomessa 35 toimittajaa, ja heistä kymmenen sai apurahan.

Kustannus Oy Kansan Tahdon toimittaja *Maija Aalto* Oulusta sai apurahan tutustuakseen Islannin sosiaalipolitiikkaan ja geenitutkimukseen; Kustannus Oy Demarin aluepäätöimittäjä *Jouko Asikainen* Mustasaaresta tutustuakseen Merenkurkun ruotsalais-suomalaiseen

lähialueyhteistyöhön; Suomen Luonnon toimittaja *Antti Halkka* Helsingistä perehtyykseen Itämeri-tutkimukseen ja ympäristönsuojeluun; Kaupunkilehti Uuden Porin toimittaja *Pia Kuivalainen* Ulvilasta tutustuakseen Islannin paikallislehdistöön; STT:n eduskuntatoimittaja *Pertti Nyman* Keravalta vieraillakseen Pohjolan lähialueella Riiassa; vapaa toimittaja *Tiina Nyrhinen* Tampereelta tutustuakseen Tromssan taidetarjontaan; STT:n toimittaja *Maritta Nyström* Helsingistä perehtyykseen Färsaarten taloudelliseen, poliittiseen ja kulttuuriseen tilanteeseen; toimitussihteeri *Jukka Vesterinen* Paperiliitosta Helsingistä hankkiakseen tietoja tanskalaisten teollisuustyöntekijöiden konserniyhteistyöstä ja työntekijöiden osallistumisesta yritysten päätöksentekoon; Yleisradion tuottaja *Pirjo Väätäinen* Kuopiosta perehtyykseen Ruotsin, Norjan ja Tanskan radion ja tv:n opetusohjelmiin sekä Jakobstads Tidningin toimittaja *Anne-May Wisén* Pietarsaaresta selvittääkseen naisten asemaa Eslövin ja J rmalan hallinnossa ja politiikassa.

LIITE 1

POHJOISMAIDEN NEUVOSTON 52. ISTUNNOSSA
HYVÄKSYMÄT SUOSITUKSET, LAUSUNNOT JA
SISÄISET PÄÄTÖKSET SEKÄ
PUHEENJOHTAJISTON ESITYKSET 2000

Puheenjohtajiston hyväksymät esitykset tammi - marraskuussa 2000

**Nro 1 Pohjoismaisen tiedotuskeskuksen perustaminen Kaliningradiin
(A 1206/när)**

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,
että Kaliningradiin perustetaan Pohjoismaainen tiedotuskeskus mahdollisimman pian.

Nro 2 Urheiluvaihto Pohjoismaiden lähialueiden kanssa (A 1212/när)

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,
että ministerineuvosto laatii aatteellisen yhdistystoiminnan rahoitus- ja tukimahdollisuuksiin soveltuvan vaihto-ohjelman kansanliiketason urheiluyhteistyön lisäämiseksi Pohjoismaiden lähialueiden kanssa.

**Nro 3 Pohjoismaiden aluepoliittinen yhteistyöohjelma vuosiksi 2001–2005
(B 188/nord)**

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,
että se tutkii, onko pohjoismaiset raja-alueet mahdollista rajata maantieteellisesti niin, että koordinointi tulevan Interreg-ohjelman kanssa helpottuu,
että se selvittää, miten pohjoismaisella yhteistyöllä voitaisiin parantaa palveluiden saatavuutta haja-asutusalueilla esim. tietotekniikan, liikenteen, viestinnän ja energiahuollon alalla,
että se käynnistää pohjoismaisten alue- ja koulutussektoreiden välisen yhteistyön,
että se vahvistaa Pohjoismaiden aluepoliittista yhteistyöohjelmaa vuosiksi 2001–2005 koskevan ministerineuvoston ehdotuksen B 188/nord ottaen huomioon mm. erityisiin painopistealueisiin liittyvät näkökohdat, jotka Pohjola-valiokunta on esittänyt ministerineuvoston ehdotusta koskevassa mietinnössään.

Nro 4 Pohjoismaainen kehitysrahasto (B 190/euro)

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,
että se hyväksyy ministerineuvoston ehdotuksen B 190/euro koskien Pohjoismaisen kehitysrahaston pääoman korottamista, osallistumista HIPC-velkasaneeraushankkeeseen, siirtymistä SDR:stä euroon tili- ja pääomavaluutassa ja hyväksyy samalla tämän edellyttämät sääntömuutokset.

Nro 5 Vapaaehtoissektori (A 1213/nord, A 1214/nord ja A 1216/nord)

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,

että se budjettityössään asettaa etusijalle aatteellisten järjestöjen tukemisen eri toiminta-alueilla,

että se erityisesti aatteellisille järjestöille suunnatun tiedotuksen avulla lisää tietoutta yhteispohjoismaisista tukijärjestelmistä ja yksinkertaistaisi kaikin tavoin hakemusmenettelyä,

että se kartoittaa, millä tavoin Pohjoismaiden aatteelliset järjestöt saavat vedettyä toimintaan mukaan jäseniä, joilla on maahanmuuttajatausta,

että se kartoittaa, minkälaista yhteistyötä aatteelliset maahanmuuttajajärjestöt tekevät Pohjoismaissa,

että se selvittää, miten EU määrittelee aatteelliset järjestöt ja millä tavoin se sisällyttää ne eurooppalaiseen yhteistyöhön,

että se käy läpi ja arvioi eri pohjoismaisten tukijärjestelmien aatteelliselle sektorille viime vuosina myöntämät tuet. Läpikäynnissä tulee esittää kriteerit sille, mikä lasketaan vapaaehtoiseksi tai aatteelliseksi toiminnaksi ja missä määrin tukea on käytetty järjestöjen välisen vaihtotoiminnan helpottamiseen.

että ne selvittävät verojen ja maksujen mukauttamista pitäen lähtökohtanaan järjestelmiä, jotka nykyisin ovat järjestöjen kannalta edullisimpia,

että Pohjoismaisen kulttuurirahaston tavoitteeksi asetetaan, että suurempi osa sen varoista käytetään vapaaehtoisjärjestöjen kulttuuritoiminnan kannustamiseen. Kulttuurirahaston hallitus laatii luonnollisesti tarkemmat suuntaviivat.

että harkitaan sellaisen uuden pohjoismaisen tutkimusohjelman käynnistämistä, joka keskittyy kansalaisjärjestöihin ja niiden asemaan yhteiskunnassa.

Nro 6 Valiokuntaehdotus "Bone and Joint Decade 2000–2010"-julistuksen allekirjoittamisesta (A 1242/nord)

Pohjoismaiden neuvoston suosittaa Islannin, Norjan ja Tanskan hallituksille,

että ne allekirjoittaisivat "Bone and Joint Decade 2000–2010"-julistuksen.

Suosituksset

Nro 7 Pohjoismaiden ja Baltian maiden välinen nuorisovaihto (A 1238/när)

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,

että laaditaan yhdessä Baltian neuvoston kanssa pohjoismais-balttilainen ohjelma Pohjoismaiden ja Baltian maiden välisen nuorisovaihdon edistämiseksi ja

että kehitetään tällöin erityisesti maiden rajojen yli ulottuvia pohjoismaisten ja balttilaisten koulujen yhteyksiä esimerkiksi luomalla pohjoismais-balttilaisten kouluverkosto,

että laaditaan suuntaviivat mahdolliselle opintosuoritusten hyväksilukemiselle Baltian maiden ja Pohjoismaiden järjestelmien välillä,

että järjestetään yhdessä Baltian neuvoston kanssa kampanja selkeän pohjoismais-balttilaisesta koulu- ja nuorisovaihtoyhteistyöstä tietoa välittävän foorumin käyttöönottamiseksi ja siitä tiedottamiseksi,

että suunnitellaan yhteistyössä Baltian neuvoston ja valittujen konkreettisten koulutuspaikkojen kanssa pohjoismais-balttilaisten alueiden välisiä nuorisovaihdon toimintamuotoja ja yhteensovitetään ne relevanttien EU-nuoriso-ohjelmien kanssa,

että selvitetään yhdessä Baltian neuvoston kanssa esimerkiksi Interrailin kaltaiset, nuorille kussakin maassa tarjolla olevat matkustusmahdollisuudet niitä koskevien ehtojen helpottamiseksi,

että selvitetään työ- ja oleskelulupaa, sosiaalisia oikeuksia, sairausvakuutusta yms. koskevat rajoitukset ja laaditaan suuntaviivat niiden poistamiseksi – tarvittaessa kansallisilla laeilla,

että järjestetään kursseja ja perustetaan verkosto vapaa-ajanohjaajille, jotka voivat ottaa vastuun paikallisella tasolla nuorisovaihdon sosiaalisen ja kulttuurisen toiminnan tasokkuudesta,

että luodaan yhteistyössä Pohjoismaiden ministerineuvoston tiedotustoimistojen ja kansallisten yliopistolaitosten kanssa puitteet kielikursseille, joiden hyödyntäminen voisi joustavoittaa nuorten liikkuvuutta maiden välillä,

että laaditaan säännöllisesti yhteisiä pohjoismais-balttilaisia raportteja suosituksen toteuttamisesta.

Nro 8 Yhteistyön tiivistäminen Venäjän ja Baltian maiden kanssa (A 1224/p)

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,

että yhteistyötä Baltian maiden kanssa tiivistetään ja

että tiivistetään yhteistyötä Venäjän kanssa koskien seitsemää Luoteis-Venäjän aluetta.

Nro 9 Työmarkkina- ja työympäristöalan yhteistyöohjelma 2001–2004 (B 198/euro)

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,

että se hyväksyy ministerineuvoston ehdotuksen työmarkkina- ja työympäristöalan yhteistyöohjelmaksi 2001–2004 (B 198/euro) ja sisällyttää siihen Eurooppa-valiokunnan mietinnössään esittämät kommentit.

Nro 10 Työllisyyspoliittinen keskustelu Pohjoismaiden neuvoston istunnossa (A 1235/euro)

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden hallituksille,

että ne ennen Pohjoismaiden neuvoston istuntoa laativat tausta-aineistoa istunnossa käytävää työllisyyspoliittista keskustelua varten. Pohjoismaiden neuvoston Eurooppa-valiokunta valitsee aiheen/aiheet joka vuosi maaliskuun lopulla.

Nro 11 Pohjoismainen IT-infrastruktuuritutkimus, sähköinen kauppa (digitaalinen allekirjoitus) ja salaussäännöt (A 1226/euro)

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,

että se toteuttaisi yhteispohjoismaisen IT-infrastruktuuritutkimuksen. Tutkimuksen tavoitteena tulee olla nykyisten siirtoverkkojen kapasiteettitarpeen ja ylikapasiteetin selvittäminen, yhteisliikennettä säätelevien sopimusten kartoittaminen ja volyymin kasvattamisen näkymät tulevaisuudessa.

että se pyrki koordinoimaan pohjoismaisia näkökantoja EU:n digitaalista allekirjoitusta koskevien direktiivien toimeenpanossa ja alan tulevien EU-ehdotusten laatimisessa, *että* se pyrki yhteisiin ratkaisuihin salaussäännösten kehittämisessä.

Nro 12 Tietotekniikan alan innovaatiotutkimus ja makroklusterit (A 1227/euro)

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,
että se toteuttaisi yhteispohjoismaisen tietotekniikan innovaatioympäristöjen tutkimuksen,
että se selvittäisi mahdollisuudet muodostaa rajat ylittäviä klustereita.

Nro 13 Tietotekniikan käyttö kansalisdemokratiaan kannustamisessa (A 1228/euro)

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,
että se kannustaisi tietotekniikkaan perustuvan käännostekniikan kehittämistä pohjoismaisten kielten ja joidenkin maailmankielten välillä,
että se rohkaisisi yhteispohjoismaisten *vapaiden verkkojen* perustamista.

Nro 14 Neuvoa-antava IT-asiantuntijaryhmä (A 1229/euro)

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,
että se asettaisi ulkopuolisen tietotekniikan asiantuntijaryhmän, joka toimisi ministerineuvoston neuvonantajana pyrittäessä luomaan aikaa myöten pohjoismaisen tietotekniikkayhteistyön yleisstrategia ja toimintasuunnitelma.

Nro 15 Sosiaalinen dumpkaus EU:ssa ja Etassa (A 1237/euro)

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden hallituksille,
että laaditaan kokemustenvaihtoon perustuen valvontajärjestelmiä Pohjoismaissa laitonta työvoimaa käyttävien yritysten toiminnan estämiseksi ja paljastamiseksi,
että määrätään ja yhteensovitetaan ankarat sanktiot Pohjoismaissa toimiville yrityksille (esimerkiksi sakko, vahingonkorvaus, liiketoimintakielto), jotta laittoman työvoiman rekrytointi kävisi kannattamattomaksi,
että autetaan EU-jäsenyyteen pyrkiviä maita organisoimaan valvontaviranomaisten ja ammattijärjestöjen toimintaa, jotta maat jäsenyyden astuessa voimaan pystyisivät täyttämään työmarkkinoita koskevat EU-direktiivien vaatimukset,
että pohditaan, miten EU:n rakenne- ja aluerahastoja voitaisiin käyttää EU:n uusien jäsenmaiden työmarkkinaolojen parantamiseen, jotta EU-direktiivit täytyisivät ja jotta välttyttäisiin kohtuuttomilta kilpailuehdoilta työmarkkinoilla.

Nro 16 Pohjoismaiden ja EU:n elintarviketurvaverkosto (B 196/när)

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden hallituksille,
että ne luovat kansalliselle viranomaistalolle verkoston, joka kykenee nopeaan tiedotukseen elintarviketurvaa uhkaavissa tilanteissa ja että myös EU:hun pyrittäisiin aikaansaamaan vastaava verkosto.

Nro 17 Pohjoismaisen maa- ja metsätalousyhteistyön toimintasuunnitelma 2001–2004 (B 196/när)

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,
että se vahvistaa ministerineuvoston ehdotuksen B 196/när ottaen huomioon ne

näkökohdat, jotka ehdotusta koskevassa valiokuntamietinnössä on esitetty.

Nro 18 Pohjoismainen kalastusyhteistyöstrategia vuosiksi 2001–2004 (B 197/när)

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,
että se vahvistaa pohjoismaisen kalastusyhteistyöstrategian vuosiksi 2001–2004 ottaen huomioon ne näkökohdat, jotka lähialuevaliokunta esittää ministerineuvoston ehdotusta B 197/när koskevassa mietinnössään.

Nro 19 Pohjoismaisen elintarvikeyhteistyön toimintaohjelma vuoteen 2004 (B 194/euro)

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,
että se hyväksyy ministerineuvoston ehdotuksen pohjoismaiseksi elintarvikeyhteistyön toimintasuunnitelmaksi vuoteen 2004 (B 194/euro) ja ottaa huomioon Eurooppa-valiokunnan tekemät huomautukset varaten mm. riittävästi varoja mainittuun tutkimukseen ja tietokannan laajentamiseen.

Nro 20 Yhteistyö bioetiikan alalla (A 1218/nord)

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,
että se selvittää, miten voidaan lisätä vapaaehtoissektorin, etenkin kuluttaja- ja ympäristöjärjestöjen, vaikutusmahdollisuuksia eettisissä ja terveydellisissä kysymyksissä,
että se osoittaa vuoden 2001 budjetista tarvittavat varat Pohjoismaisen bioetiikkakomitean selvitykselle pohjoismaisen biotekniikka-alan säännöistä, eettisistä ongelmista ja poliittisista ohjauskeinoista.

Nro 21 Ihmisen kloonaukseen koskeva kansainvälinen kieltäminen ja bioteknisen tutkimuksen avoimuus (A1218/nord)

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden hallituksille,
että ne ponnistelisivat, jotta ihmisten kloonaminen kiellettäisiin kansainvälisesti Euroopan neuvoston ihmisoikeuksia ja biolääketiedettä koskevan sopimuksen mukaisesti,
että ne miettivät, miten Pohjoismaissa voidaan turvata biotekniikan alaan kuuluvan tutkimuksen avoimuus.

Nro 22 Geenimuunnellut elintarvikkeet (A 1222/euro)

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden hallituksille,
että ne 26.–27.6.2000 pidetyn turvallista ruokaa käsitelleen ministerikonferenssin julkilausuman pohjalta pyrkivät hyvin pidättyväiseen politiikkaan geenimuunneltujen elintarvikkeiden markkinointilupien hyväksymisessä,
että ne 26.–27.6.2000 pidetyn turvallista ruokaa käsitelleen ministerikonferenssin julkilausuman pohjalta pyrkivät turvaamaan kuluttajien mahdollisuudet valita elintarvikkeensa vapaasti myös eettisin perustein, mikä edellyttää elintarvikkeiden merkitsemistä, sikäli kuin niihin jossakin tuotantoketjun vaiheessa on käytetty siirtogeenisistä ainesosia.

Nro 23 Merten ympäristöongelmat ja kalaresurssien kestävä hallinta (A 1225/när)

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,

että varmistetaan, että Pohjoismaat ja eri sektorit pyrkivät yhdessä nostamaan Pohjanmerikonferenssin keskeiseksi aiheeksi mereen kulkeutuvien epäpuhtauksien vähentämisen,

että tehdään saastetilanteesta sektorienvälinen tutkimus (kalastus-, kuluttaja- ja elintarvikesektori), jotta varmistettaisiin pohjoisten merialueiden kalan olevan turvallista ja terveellistä ravintoa vastaisuudessakin,

että edistetään kansainvälisissä elimissä merialueiden hallinnon kehittämistä aiempaa yhtenäisempään suuntaan ottaen huomioon kaikki tärkeät asiaan vaikuttavat tekijät,

että edistetään selektiivisten pyyntivälineiden kehittämistä ja käyttöä,

että käynnistetään pohjoisilta merialueilta peräisin olevaa, tervettä ja turvallista ravintoa koskeva tiedotuskampanja, jonka toteuttamiseen osallistuvat Pohjoismaiden ministerineuvoston tiedotusosasto sekä kuluttaja-, kalastus-, koulutus- ja nuorisokulttuurisektorit.

Nro 24 Pohjoismaisen yhteistyön budjetti vuodeksi 2001 (C 2; B 189/p)

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,

että Pohjoismaiden neuvoston ja ministerineuvoston välinen keskustelu vuoden 2002 budjetista aloitetaan niin pian istunnon jälkeen kuin mahdollista,

että budjettityö perustuu konkreettisiin ehdotuksiin, jolloin budjettia voidaan selkeämmin käyttää ohjauskeinona ja jakamattomien varojen määrä budjettivuoden lopussa vähenee,

että uudesta budjettikohdasta 1-2203-2, strategiset ja kulttuuripoliittiset panostukset, jaettavista varoista neuvotellaan Pohjoismaiden neuvoston kanssa,

että se vuoden 2002 budjettityössään ottaa huomioon neuvoston suositusten mahdolliset budjettivaikutukset, ja

että se vuoden 2002 budjettityössään priorisoi lisäpanostuksia seuraavilla alueilla:

- kilpailukykyinen Pohjola
- aluepoliittiset toimet
- Pohjoismaiden ja lähialueiden lapset ja nuoret

- muukalaisvihan vastaiset toimet - ja Pohjoismaissa asuvien ei-pohjoismaalaisten kotouttaminen

- kulttuurisektori, erityisesti Orkester Norden, pohjoismainen kirjastoviikko, - vapaaehtoisjärjestöt (erityisesti tuen lisääminen nuorisojärjestöjen - pohjoismaiseen yhteistyöhön, kansalaisliikkeiden yhteistyöhankkeet Venäjällä ja Baltian maissa) sekä Pohjoismaisen kulttuurirahaston määrärahojen korotus

- vaihtojärjestelmät ja rajaesteiden vähentäminen, mm. Hallå Norden, - Nordplus-Mini ja NordplusJunior

- Länsi-Pohjola ja arktinen yhteistyö
- Demokratia ja kansalaisvaikuttaminen
- lähialueohjelma ja sektoreiden toiminta lähialueilla
- tasa-arvo
- sosiaali- ja terveydenhuoltopolitiikka ja

että se tekee vuoden 2001 budjettiehdotukseen seuraavat muutokset:

Korottaa seuraavia määrärahoja:

1-2298-2	Muukalaisvihan torjuminen	korotus	1 000 000 Tkr
1-2230-2	Pohjoismainen kirjallisuus- ja kirjastokomitea NORDBOK	korotus	300 000 Tkr
1-2522-1	Aikuiskoulutuksen ja vapaan sivistystyön pohjoismainen tukijärjestelmä	korotus	500 000 Tkr
2-0830-2	Demokratia ja kansalaispolitiikka	korotus	1 000 000 Tkr

2-6110-2	Alueellisen yhteistyön projekti- määrärahat	korotus	1 000 000 Tkr
1-2256-2	Pohjoismainen musiikkikomitea, NOMUS korotus Orkester Nordenille		500 000 Tkr
Supistaa seuraavia määrärahoja:			
1-2203-2	Strategiset kulttuuripanostukset	supistus	1 000 000 Tkr
1-2520-2	Aikuiskoulutuksen ja kansansivis- tystyön pohjoismainen johtoryhmä	supistus	500 000 Tkr
1-3410-2	Projektimäärärahat – IT-yhteistyö	supistus	500 000 Tkr
3-4110-2	Projektimäärärahat – Työmarkkinat ja työympäristö	supistus	500 000 Tkr
1-3132-2	Pohjoismainen kieliteknologian tutkimusohjelma	supistus	300 000 Tkr
3-4620-2	Hyvinvointitutkimus	supistus	1 000 000 Tkr
4-0445-2	Ministerineuvoston varanto	supistus	500 000 Tkr

että se muilta osin ottaa huomioon puheenjohtajiston mietinnössä esitetyt näkemykset.

Nro 25 Pohjoismaista kulttuurirahastoa koskevan sopimuksen muuttaminen (B 191/nord)

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,
että se vahvistaa ministerineuvoston ehdotuksen B191/nord mukaisesti artikloiden 7 ja 8 muutokset voimassa olevassa Pohjoismaista kulttuurirahastoa koskevassa sopimuksessa.

Nro 26 Nordjobb ja muut nuorille suunnatut vaihto-ohjelmat (A 1240/kk)

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,
että se käy yhdessä Norden-yhdistysten liiton kanssa lävitse NORDJOBBI-toimintaa ja ottaa harkittavaksi pohjoismaiselle nuorisovaihdolle muita muotoja/lisämuotoja,
että se pohtii, miten Pohjoismaiden ministerineuvosto voisi tehostaa tiedottamista ja tiedonjakoa lähinnä nuorille suunnatuista pohjoismaisista vaihto-ohjelmista.

Nro 27 Sosiaali- ja terveydenhuoltosektorin yhteistyöohjelma 2001–2005 (B 192/nord)

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,
että se hyväksyy ministerineuvoston ehdotuksen B192/nord sosiaali- ja terveydenhuoltoalan yhteistyöohjelmaksi 2001-2005 ja sisällyttää siihen Pohjola-valiokunnan mietinnössään esittämät kommentit.

Nro 28 Huumealan pohjoismainen yhteistyö 2001–2005 (B 193/nord)

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,
että se hyväksyy ministerineuvoston ehdotuksen B193/nord huumealan yhteistyöohjelmaksi vuosille 2001-2005 ja sisällyttää siihen Pohjola-valiokunnan mietinnössään esittämät näkemykset sekä toimittaa Pohjoismaiden neuvostolle vuosittaiset toimintasuunnitel-

mat.

Nro 29 Dementiaongelmat (A 1211/nord)

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden ministerineuvostoa ryhtymään toimenpiteisiin sen puolesta,

että dementiahoidon alalla toteutettaisiin yhteispohjoismaisia toimenpiteitä, jotka käsittävät myös menetelmät omaisten tukemiseen ja selkeän hoitofilosofian soveltamisen,
että järjestetään dementiahoidon henkilökunnalle tehokasta verkostokoulutusta hyödyntäen nykyisiä osaamiskeskuksia,

että vahvistetaan, kehitetään ja rohkaistaan biologian, farmakologian, psyko-sosiaalisten tieteiden sekä hoitotieteen alalla pohjoismaista tutkimusta demenciasairauksista ja niiden ehkäisystä

että asetetaan tieteidenvälinen projektiryhmä, jonka tehtävänä on koota ja arvioida alan tietoutta ja laatia tämän työn pohjalta konkreettinen ehdotus aiemmin mainittujen tavoitteiden toteuttamiseksi.

Nro 30 Huumeiden torjunta (A 1205/nord)

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden hallituksille,

että ne tehostavat huumeidenvastaisia toimenpiteitä,

että ne asettavat etusijalle ennaltaehkäisevän työn ja asennekasvatuksen pyrkiessään estämään huumeiden käytön yleistymistä Pohjoismaissa sekä huumeiden leviämistä Pohjoismaihin ja Pohjoismaasta toiseen.

Nro 31 Toimenpiteet huumeiden torjumiseksi (A 1205/nord)

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,

että se hankkii laadukkaan ja asiantuntevan arvion Pohjoismaiden viime vuosien huumeidentorjuntakokemuksista ja -tuloksista kiinnittäen erityisesti huomiota näiden toimien vahvuuksiin ja heikkouksiin tämänhetkisen ja tulevan huumetilanteen valossa.

Nro 32 Järjestäytyneen rikollisuuden kartoitus (A 1233/nord)

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,

että se laatii kuvauksen järjestäytyneen rikollisuuden nykyisistä kehityspiirteistä ja tämän tyyppisen rikollisuuden torjumiseen tähtäävistä toimenpiteistä.

Nro 33 Demokratia ja hyvinvointi globaalista näkökulmasta (A 1241/nord)

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,

että selvitetään, miltä osin pohjoismaisen hyvinvointimallin vaalimisesta ollaan yksimielisiä,

että suunnitellussa hyvinvointitutkimusohjelmassa selvitetään myös, missä määrin harmonisointi, erityisesti veropohjien liikkuminen huomioon ottaen, vaikuttaa toimintava-pauteen hyvinvointimallia valittaessa,

että suunnitellussa hyvinvointitutkimusohjelmassa selvitetään myös, miten kehitys kohti yhä suurempia yksiköitä ja siitä aiheutuva voimakas rahoitusalan ja muun elinkei-noelämän keskittyminen vaikuttavat yhteiskunnan valtasuhteisiin ja kuluttajien asemaan,

että globalisoitumiseen liittyvien asioiden valmistelutyössä otetaan huomioon

Pohjoismaissa tehdyt demokratia- ja tulevaisuustutkimukset,

että muun muassa demokratiatutkimusten pohjalta esitetään yhteiset toimintalinjat demokratian aseman vahvistamiseksi ja sen muotojen uudistamiseksi Pohjoismaissa,

että Pohjolassa ja sen ulkopuolella levitetään tietoa niistä kokemuksista, joita Pohjoismaissa on saatu kansanliikkeistä, yhteistoiminnasta työpaikoilla, asukasyhdistyksistä ja kansansivistystyöstä ja että luodaan asianomaisten tahojen välinen tiedonvälitysfoorumi ja että tutkitaan kyseistä toimintaa palvelevan tietokannan perustamismahdollisuudet.

Nro 34 Pohjoismaiden vaikutusmahdollisuudet kansainvälisessä yhteistyössä (A 1241/nord)

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden hallituksille,

että ne pyrkivät kansainvä lisissä yhteyksissä vaikuttamaan yhdessä elinehtojen muuttamiseksi Euroopassa pohjoismaisten kaltaisten, dynaamisten hyvinvointiyhteiskuntien suuntaan,

että ne pyrkivät kaikessa kansainvälisessä yhteistyössä toimimaan yhdessä edistääkseen hyvien elinehtojen toteutumista kehitysmaissa ja uusissa teollisuusmaissa,

että ne pyrkivät kansainvälisillä areenoilla, kuten EU:ssa, YK:ssa ja Maailman Kauppajärjestössä, vahvistamaan kansanliikkeiden ja vapaaehtoisjärjestöjen asemaa edistääkseen globaalin hallinnan demokratisoitumista.

Eesitys

Nro 35 Yhteistyön lisääminen lähialueiden vapaaehtoissektorin kanssa (A 1215/när)

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,

että se asettaisi mm. vapaaehtoisjärjestöjen edustajista koostuvan asiantuntijaryhmän kartoittamaan lähialueiden vapaaehtoisjärjestöjen tilannetta, arvioimaan yhteistyömahdollisuuksia ja jättämään ehdotuksen vapaaehtoisjärjestöjen kanssa tehtävää yhteistyötä koskevaksi yhteispohjoismaiseksi strategiaksi ja

että se, osana lähialueiden nuorisopoliittisten verkostojen vahvistamista, järjestäisi baltialaisille, pohjoismaisille ja venäläisille nuorille suunnatun seminaarin Itämeren alueen demokratian edellytyksistä. Seminaariin tulisi kutsua kattava joukko vapaaehtoisjärjestöjä, jotka työskentelevät yhteiskunnallisten asioiden, kuten ympäristö- ja sosiaaliasioiden parissa.

Sisäiset päätökset

Nro 1 Pohjoismaiden ministerineuvoston tilintarkastuskertomus (C 3/kk)

Pohjoismaiden neuvosto päättää,

että se liittää Pohjoismaiden ministerineuvoston tilintarkastuskertomuksen vuodelta 1999 kokousasiakirjoihin.

Nro 2 Pohjoismaiden neuvoston tilintarkastuskertomus Pohjoismaiden neuvostolle vuoden 1999 tileistä (C 4/kk)

Pohjoismaiden neuvosto päättää,

että se kehottaa puheenjohtajistoa toteuttamaan Pohjoismaiden neuvoston talousti-

lanteen tarkistuksen ottaen huomioon, mitä tässä mietinnössä on esitetty.

että se muistuttaa puheenjohtajistolle, että sillä on vastuu siitä, että Pohjoismaiden neuvostolla on tarkoituksenmukaiset hallintomääräykset ja että niitä noudatetaan
että se liittää Pohjoismaiden neuvoston tilinpäätöksen ja tilintarkastuskertomuksen vuodelta 1999 asiakirjoihin.

Nro 3 Pohjoismaisen kulttuurirahaston toimintakertomus, sisältää tilintarkastuskertomuksen, 1999, (C 5/kk)

Pohjoismaiden neuvosto päättää,

että se hyväksyy Pohjoismaisen kulttuurirahaston tilit vuodelta 1999 ja myöntää rahaston hallitukselle vastuuvapauden vuodelta 1999,
että se merkitsee tiedoksi Pohjoismaisen kulttuurirahaston toiminta- ja tilintarkastuskertomuksen vuodelta 1999.

Nro 4 Pohjoismaiden neuvoston konferenssien, seminaarien ym. seuranta (A 1239/kk)

Pohjoismaiden neuvosto päättää,

että se konferensseissaan, seminaareissaan, kuulemistilaisuuksissaan ja raporteissaan keskittyy priorisoituihin poliittisiin aiheisiin,
että se täsmentää entistä selvemmin tilaisuuksien ja raporttien tavoitteita, niin että niiden seuranta varmistetaan.

Nro 5 Naapurimaiden televisiolähetykset digitaalisessa maaverkossa

Pohjoismaiden neuvosto päättää,

että keskiryhmän ehdotus siitä, että ministerineuvosto jatkossakin turvaa naapurimaiden televisiolähetykset digitaalisessa maaverkossa ja lisää uuden tekniikan avulla yleisradiokanavien lähetysten näkyvyyttä, toimitetaan Pohjola-valiokunnan käsiteltäväksi.

Lausunto

Nro 1 Pohjoismaisen kulttuurirahaston toimintakertomus, sisältää tilintarkastuskertomuksen, 1999 (C 5/kk)

Pohjoismaiden neuvosto esittää Pohjoismaiden ministerineuvostolle,

että Pohjoismaiden ministerineuvosto ja kulttuurirahaston sihteeristö tekevät tilintarkastajien ehdottamat muutokset.

Nro 2 Pohjolan lähialueiden lapsia ja nuoria koskeva toimintasuunnitelma 2000 - 2001

Puheenjohtajisto ilmoittaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle (sosiaaliministerit),

että Pohjoismaiden neuvosto hyväksyy Lähialuevaliokunnan ehdotuksen pohjalta tehdyn lausunnon ja lähettää sen Pohjoismaiden ministerineuvostolle.

Ministerineuvosto on lähettänyt Pohjoismaiden neuvostolle Pohjolan lähialueiden lapsia ja nuoria koskevan toimenpidesuunnitelman. Toimenpidesuunnitelmassa esitellään lähialueiden lapsia ja nuoria koskevan työskentelyn vuotuiset suunnitelmat, ja sen pohjana on Pohjoismaiden ministerineuvoston alan toimintasuunnitelma. Toimintasuunnitelman lähtökohtana taas on Pohjoismaiden neuvoston suositus 8/97, ja suunnitelmaa käsiteltiin neuvoston istunnossa marraskuussa 1998. Antamassaan suosituksessa 13/98 Pohjoismaiden neuvosto toivoo mm., että neuvostolle esitettäisiin vuosittain ohjelman toteuttamista käsittelevä toimenpidesuunnitelma, joka sisältää vastuunjaon ja budjettivaraukset.

Lähialuevaliokunta on tyytyväinen toimenpidesuunnitelman tavoitteisiin ja priorisointeihin ja katsoo niiden olevan sopusoinnussa toimintasuunnitelman kanssa. Valiokunnan mielestä toimenpidesuunnitelmaan olisi kuitenkin liitettävä luettelo kaikista toimintasuunnitelmaan kytkeytyvistä projekteista, jotta Pohjoismaiden neuvosto pystyisi entistä paremmin arvioimaan paitsi tavoitteiden ja priorisointien toteutumista projekteissa myös projektien maantieteellistä ja sektorikohtaista jakaantumista. Ministerineuvoston sihteeristön mukaan luettelo on ollaan tekemässä, ja se esitettäneen marraskuun istunnossa.

Lähialuevaliokunnan mielestä ministerineuvosto on onnistunut jakamaan projektit hyvin toisaalta Pohjoismaiden lapsi- ja nuorisokysymysten työryhmän toteuttamiin projekteihin, ja toisaalta projekteihin, joita paikalliset tiedotustoimistot toteuttavat yhdessä alueen viranomaisten ja vapaaehtoisjärjestöjen kanssa. Valiokunnan mielestä myös alueellisen rahoituksen lisääminen on mielekäs priorisointi. Priorisoinnin pohjalta tiedotustoimistojen käyttövarat kaksinkertaistettiin ajanjaksolla 1999–2000. Vuosien 2000–2001 toimenpidesuunnitelmassa käyttövarat ovat kuitenkin viime vuoden tasolla, sillä toimenpidesuunnitelman vuoden 2001 kokonaisbudjetti 200 000 Tanskan kruunua pienempi kuin vuonna 2000. Toimenpidesuunnitelmassa todetaan, että mikäli toimintasuunnitelman kokonaisbudjetti kasvaa vuonna 2001 oletettua suuremmaksi, ministerineuvosto harkitsee paikallisen rahoituksen lisäämistä. Valiokunta tukee tätä priorisointia.

Pohjoismaiden ministerineuvoston budjettiesityksestä 2001 ilmenee, että vuonna 1999 laadittuun ministerineuvoston lähialueyhteistyön puiteohjelmaan 2000–2002 on tehty joitakin yhteistyöaloja koskevia tarkennuksia ja uudelleenpriorisointeja. Siinä todetaan mm.: "Tarkoituksena on tehostaa entisestään Pohjoismaiden neuvoston aloittamaa kauaskantoista työtä, jolla pyritään toteuttamaan ja seuraamaan hankkeita, jotka tähtäävät lähialueiden lasten ja nuorten tulevaisuudennäkymien parantamiseen.

Toimenpidesuunnitelmasta ilmenee, että toimenpidesuunnitelmaan kohdennetut varat ovat ennallaan, kun taas toimintasuunnitelmaan liittyvien, suunniteltujen tai käynnissä olevien projektien rahoitusta on leikattu voimakkaasti. Kyseisten projektien vuoden 2001 budjeteista ei ole tietoa toimenpidesuunnitelmassa. Osittain leikkaaminen selittyy sillä, että jotkin projekteista ovat päättymäisillään. Valiokunta viittaa yllä siteerattuun puiteohjelman kohtaan ja toteaa, että alan hankkeita ei tulisi tällä tavoin vähentää ilman uusien hankkeiden aloittamista.

Lähialuevaliokunta on tyytyväinen Pohjolan lähialueiden lapsia ja nuoria koskevaan toimenpidesuunnitelmaan 2000–2001 ja kehottaa sen hyväksymistä.

Kööpenhaminassa 13. syyskuuta 2000

LIITE 2

RESOLUTION

adopted by the 9th Baltic Sea Parliamentary Conference

The participants of the 9th Baltic Sea Parliamentary Conference* assembled in Malmö, Sweden, September 4-5, 2000,

taking note of the positive work carried out in the Council of Baltic Sea States (CBSS) and many other regional organisations as well as of the momentum for regional and sub-regional co-operation in the Baltic Sea Area created i.a. by the inauguration of the bridge across the Öresund

call on their own parliaments and on their governments

- to further strengthen the possibilities and conditions for regional and sub-regional co-operation in the Baltic Sea area
- to facilitate cross-border co-operation and establish new and effective Trans-European Networks in addition to consolidating existing ones

especially by

- promoting youth exchange and tourism in the Baltic Sea Region by creating a Baltic Sea Youth Fund, based on the experience of the Baltic Sea Youth Secretariat in Kiel;
- enhancing a close co-operation in the field of education and research between universities in the Baltic Sea Region in particular by establishing the Baltic Sea University Ring and an International Summer Academy on the subject of "The Baltic Sea Region in the New Europe";
- creating an efficient IT infrastructure including building up a high speed data-highway for the benefit of all citizens in the entire region, thus allowing for, i.a. inter-active civic participation of all strata of the populations, the facilitation of internal and external economic life and the enhancement of social service, such as tele-medicine, in all parts of the region;
- intensifying co-operation in the field of energy, not least concerning renewable energy sources, and improving the environment by using the flexible mechanism introduced in the Kyoto Protocol to avoid environmental dumping as well as ensuring nuclear and radiation safety;
- improving transport systems around the Baltic Sea;
- abolishing trade barriers including obstacles at border crossings;
- creating conditions for further development of economic co-operation in the field of investment and trade by activation of small and medium size enterprises;
- stepping up collaboration in fighting organised crime and cross-border law-breaking;
- making sure that due consideration is given to environmental aspects and other hazards to sustainable development by ensuring the existence and implementation of regional, sub-regional, national and local Agendas 21 and by paying attention to HELCOM strategies;
- developing the relations with the European Union in general and making the best possible use of the benefits created by the perspective of EU enlargement and the policies of the Northern Dimension in particular;
- paying more attention to the special needs of cross-border co-operation, not least across the maritime borders, and integrate it into the EU-Interreg programmes;
- improving national legislation and regulations aimed at ensuring fundamental human rights and liberties in correspondence with principles contained in the charters and conventions of the UN, the Council of Europe and of the OSCE;
- undertaking measures promoting multilateral co-operation in order to prevent and com-

bat catastrophes and organise international disaster control, operations of rescuing as well as joint operations aimed at liquidating the results of catastrophes especially by improving the safety of ships and the safety of sea routes.

The participants of the 9th Baltic Sea Parliamentary Conference stress that the above-mentioned goals could best be attained by stimulating and enhancing the inter-active civic participation in political decision-making on all levels in the Baltic Sea area and decide to make that aspect of co-operation the main theme for the 10th Baltic Sea Parliamentary Conference, which the Landtag of Mecklenburg-Vorpommern has generously offered to host on 3 - 4 September 2001 in Greifswald.

*Members of the parliaments of Åland, Bremen, Denmark, Estonia, the Federal Republic of Germany, Finland, Hamburg, Iceland, Karelia, Latvia, Lithuania, Mecklenburg-Vorpommern, Norway, Poland, the Russian Federation, Schleswig-Holstein, St. Petersburg, Sweden as well as of the Baltic Assembly, the Nordic Council and the Parliamentary Assembly of the Council of Europe, constituting the 9th Baltic Sea Parliamentary Conference, convened in Malmö and Copenhagen on September 3-5, 2000, at the invitation of the Speaker of the Swedish Parliament and under the aegis of the Regional Parliament of Skåne.

LIITE 3

PÄÄTÖSLAUSELMA

Neljäs arktisen alueen parlamentaarikkokonferenssi
Rovaniemellä 27.–29.8.2000

Me Islannin, Kanadan, Norjan, Ruotsin, Suomen, Tanskan/Grönlannin, Venäjän ja Euroopan Parlamentin valitut edustajat,

jotka olimme kokoontuneet Rovaniemellä, Suomessa 27.–29.8.2000 keskustelemaan yhteisistä, arktiseen alueeseen liittyvistä aiheista ja vastuualueista,

viittaamme Reykjavikissa, Islannissa elokuussa 1993 pidetyn, arktisen alueen kehittämistä ja suojelemista käsitelleen kansainvälisen parlamentaarikkokonferenssin loppuasiakirjaan, Yellowknifessa, Kanadassa maaliskuussa 1996 pidetyn toisen arktisen parlamentaarikkokonferenssin ja Salehardissa, Venäjällä huhtikuussa 1998 pidetyn kolmannen arktisen parlamentaarikkokonferenssin päätöslauselmiin; ja

toteamme

arktisen alueen nopean ja dynaamisen kehityksen, joka on tärkeä arktisille maille ja niiden kansoille, erityisesti:

1. Arktisen Neuvoston ympäristösuojelutoiminnan jatkuvan voiman ja tehokkuuden, puitteiden luomisen kestäväan kehitykseen tähtäville toiminnoille ja arktisen alueen lapsia ja nuoria koskevan ohjelman aloittamisen;
2. poliittisten rakenteiden kehittymisen Pohjois-Amerikan arktisilla alueilla ja Euroopan ja Venäjän pohjoisilla alueilla. Ne antavat pohjoisen asukkaille, erityisesti alkuperäiskansoille erityisen vastuun luonnonvarojen, ympäristön ja koulutuksen suhteen; ja seurauksena ovat muutokset talous- ja vastuutilanteissa;
3. sen kasvavan merkityksen, mikä "turvallisuus" -käsitteen kehittymisellä alkujaan ensisijaisesti sotilas- ja geopoliittisesta asiasta kattavammaksi kysymykseksi, jolla on kansainvälisiä ympäristö-, yhteiskuntataloudellisia ja kulttuuriulottuvuuksia, on arktisille alueille;
4. tieteeseen, ympäristöseurantaan, ympäristövaikuttamiseen sekä terveys- ja kulttuurikysymyksiin liittyvien, arktisella alueella tapahtuvien toimintojen yhä kansainvälisemmän ja maidenvälisen luonteen;
5. uusien kommunikaatio-, tietojenkäsittely, resurssien löytämis- ja hyödyntämisteknologioiden kehittämisen, jotka lupaavat yhä suurempaa taloudellista ja yhteiskunnallista kehitystä arktisilla alueilla ja niiden kansakuntien suurempaa osallistumista hyvinvointiin ja vaurauteen, josta ne ovat osa; mutta jotka, mikäli niitä ei hallita huolellisesti ja järkevästi, voivat aikaansaada ongelmia arktisten alueiden yhä enemmän toisistaan poikkeavien taloudellisten tulevaisuudennäkymien ja mahdollisuuksien sekä sosiaalisen sopeutumisen ja alkuperäiskulttuurien ylläpitämisen suhteen;
6. arktisen napaseudun yliopiston perustamisen ja sen aktiivisen yhteistyön useissa arktisissa maissa toimivien, vakiintuneiden yliopistojen kanssa;

7. kansainvälisen, pohjoista meritietä koskevan tutkimusohjelman loppuun saattamisen ja jatkuvan toiminnan tehokkaampien meri- ja ilmakuljetusten ja kommunikaation kehittämiseksi arktisella alueella;
8. Pohjois-Venäjän alkuperäiskansojen kiinnostuksen perustaa Suomessa, Norjassa ja Ruotsissa toimivien saamelaiskäräjien kaltainen parlamentti;
9. yhä kasvavan tietoisuuden siitä, että nopeat ilmasto- ja ympäristömuutokset vaikuttavat inhimilliseen toimintaan arktisella alueella ja arktisiin ekojärjestelmiin laajemmin kuin toimitoihin ja ekojärjestelmiin eteläisemmällä leveysasteilla;

Otamme huomioon

10. Arktisen Neuvoston syyskuussa 1998, Barentsin Euroarktisen Neuvoston maaliskuussa 1999 ja maaliskuussa 2000 sekä arktisten johtajien huippukokouksen syyskuussa 1999 antamat julistukset;
11. sen, että Euroopan Unioni tunnustaa arktisen alueen erityistä huomiota vaativaksi alueeksi ja että on kehitetty "Pohjoisen ulottuvuuden" toimintaohjelma, joka avaa "Arktisen ikkunan" kansainväliselle talous- ja yhteiskuntapolitiikalle;
12. Pohjoismaiden Ministerineuvoston julkaiseman Pohjoisen toimintaohjelman arktisen alueen luonnonympäristön ja kulttuuriperinnön suojelemiseksi;
13. pohjoisen tutkijafoorumien toiminnan, joka on keino saattaa yhteen paikallista ja kansainvälistä, arktisia asioita koskevaa tutkimusyhteistyötä;
14. pohjoisen ulkopolitiikan kehittämisen Kanadalle ja siitä käytävän laajan keskustelun;
15. USA:n Pohjois-Eurooppa-aloitteen kehittämisen;
16. "napapiirialueiden" sisällyttämisen kaikkien arktisen alueen maiden edustajien heinäkuussa 1999 allekirjoittamaan maailman tiedekonferenssin julistukseen ja tieteen agendaan alueena, jolla tulisi vahvistaa kansallisia, alueellisia ja kansainvälisiä tutkimusohjelmia ja kiinnittää erityistä huomiota luonnon- ja yhteiskuntatieteiden saattamiseen yhteen, perinteisten tietojärjestelmien mukaan ottamiseen ja kaikkien yhteiskuntasektoreiden ja kaikkien kulttuureiden osallistumiseen;
17. Global Environment Facility'n (GEF) tuen ohjelmille, joiden tavoitteena on vähentää saasteita ja ylläpitää biologista monimuotoisuutta arktisilla alueilla,

Kehotamme kaikkien arktisten maiden parlamentaarikkoja

kannustamaan toisia parlamentaarikkoja, heidän puolueitaan ja hallituksiaan

18. tunnustamaan arktisten alueiden merkityksen sekä kullekin arktiselle kansakunnalle että kansainvälisesti, ja asettamaan tärkeysjärjestyksessä korkeammalle sijalle laajan kansallisen keskustelun pohjoisista tai arktisista asioista ottaen huomioon, että arktisen ympäristön, maantieteen, yhteiskuntien ja historian erityispiirteet johtavat toisistaan eroaviin arktisiin aiheisiin ja hallitusten vastuukysymyksiin, jotka vaativat arktiset alueet huomioon ottavia kansallisia priorisointeja ja toimintapolitiikkaa sekä kansainvälistä yhteistyötä kestäväen taloudellisen ja yhteiskunnallisen kehityksen aikaansaamiseksi ja takaamiseksi;
19. kiinnittämään kullekin maalle soveltuvalla tavalla suurempaa huomiota arktisiin

alueisiin ja arktisiin asioihin liittyviin koulutus- ja tutkimusmahdollisuuksiin, joihin kuuluu teknologian ja tieteen saavutusten soveltaminen, jotta lisättäisiin kunkin arktisen kansakunnan ja sen pohjoisten yhdyskuntien asiantuntemusta ja kykyä tunnistaa, käsitellä ja hyödyntää pohjoisen erityisolosuhteita ja niistä riippuvaisia asioita;

20. kehittämään kansallisella tasolla ja avoimessa kansainvälisessä keskustelussa toimia, jotka takaavat pohjan arktisten alueiden jatkuvalla taloudelliselle voimalle sekä yhteiskunnalliselle ja kulttuuriselle hyvinvoinnille siten, että vältetään päällekkäistä työtä ja otetaan huomioon ne edistysaskeleet, kokemukset ja mahdollisuudet, jotka sisältyvät vuosina 1998 ja 2000 pidetyille konferensseille tehdyissä selvityksissä kestäväen kehityksen aloitteista; ja tukemaan tällaisia selvityksiä apuna tehokkaalle kestäväälle kehitykselle arktisilla alueilla ja samanaikaisesti takaamaan, että investoinnit ja toimintapolitiikka kaupan ja kaupallisen kehityksen tehostamiseksi tuovat mukanaan etuja pohjoisen asukkaille;

Pyydämme arktisen alueen hallituksia ja Euroopan unionin toimielimiä

Tukemaan ja panemaan täytäntöön kansainvälisiä, hallitusten välisiä sopimuksia, sitoumuksia ja instituutioita, jotka liittyvät arktisiin alueisiin, ja kytkemään ne asianmukaisesti kansallisiin toimintalinjauksiin ja toimintoihin, samalla huolehtien siitä, että vältetään päällekkäisyys, mutta otetaan huomioon alueelliset ja kansalliset erot, ja erityisesti:

21. sitoutumaan siihen, että jatketaan arktisen neuvoston tukemista rahoittamalla asianmukaisesti sen toimintoja, niihin luettuna tehokas sihteerituki, ottamalla mukaan toimintaan pysyvät osanottajat ja integroimaan tai kytkemään neuvoston valvonta-, tutkimus- ja sosioekonomiset toiminnot vastaaviin kansallisiin toimintoihin, mukaan luettuna yhteen soveltuvat ympäristövaikuttamista koskevat linjaukset ja menetelmät; ja vahvistamaan asianomaisilla alueilla niiden alueellisia komponentteja, mukaan luettuna alueellisten viranomaisten ja järjestöjen mukaan ottaminen toimintaan ja keinojen pohtiminen arktisen alueellisen ja napapiirin alueen kuljetus- ja liikennejärjestelmien parantamiseksi;
22. jatkamaan Barentsin Euroarktisen Neuvoston tukemista ja helpottamaan sen työtä mahdollisuuden tarjoamiseksi vahvistaa rauhanomaisia kansainvälisiä suhteita, yhteistyön parantamiseksi taloudelliseen kehitykseen, ympäristön suojeluun ja tiedonvaihtoon tähtäävällä toimintapolitiikalla kaikkialla arktisilla alueilla, sekä alkuperäiskansojen äänen saattaminen paremmin kuuluviin;
23. helpottamaan läheisemmän yhteistyön aikaansaamista Arktisen neuvoston ja Barentsin Euroarktisen Neuvoston kesken, parantamaan alueellista ja napapiirin alueella tapahtuvaa vaihtotoimintaa alkuperäiskansojen keskuudessa, johon kuuluu myös yhteydenpito omilla kielillä;
24. kannustamaan ja tukemaan kansainvälisiä järjestöjä, jotka helpottavat jäsenmaiden toimintaa tavoitteidensa saavuttamiseksi pohjoisilla ja arktisilla alueilla, mukaan luettuina, mutta ei yksinomaan alkuperäiskansojen järjestöt, tiedejärjestöt ja niiden harjoittama tutkimus-, seuranta- ja tiedonvaihto, kulttuurivaihdon ja kehityksen ohjelmat ja YK:n alajärjestöjen erityisesti pohjoista koskevat toiminnot, ja samalla huolehtimaan siitä, että toiminnan tehokkuus taataan ja että vältetään päällekkäisyyttä;
25. ryhtymään myönteisiin ja voimallisiin toimiin koordinoitun terveysohjelman ja kestäväen yhdyskuntakehityksen ohjelman kehittämiseksi alkuperäiskansoille ja sen soveltamiseksi käytännössä sekä arktisen alueen elämisen voimavarojen kestäväen

käytön kehittämiseksi yhteistoiminnassa Arktisen neuvoston, Barentsin Euroarktisen Neuvoston, Pohjoismaiden ministerineuvoston, Maailman terveysjärjestön, Euroopan unionin, UNEP'in ja UNDP:n kanssa, mihin liittyy niin pian kuin on mahdollista se, että YK valmistelee arktista napapiirialuetta koskevan inhimillisen kehityksen raportin;

26. takaamaan, että osana tämän alueen kansallisia ja kansainvälisiä ohjelmia kiinnitetään asianmukaista huomiota tarpeeseen tutkia, kerätä tietoja ja selvittää nykyisten ja mahdollisten tulevien, erityisten arktisiin ja napapiirin alueisiin liittyvien, maailmanlaajuisten ilmaston- ja ympäristömuutosten ympäristö-, ekologiset ja yhteiskunnalliset vaikutukset, ja lisätä ymmärtämystä niitä vaikutuksia kohtaan, joita arktisen alueen muutoksilla on ja saattaa tulevaisuudessa edelleen olla alueellisiin ja globaaliin ilmasto-olosuhteisiin;
27. tunnustamaan sen erityisen merkityksen, mikä arktisille alueille ja arktisilla alueilla on Kansainvälisen tiedoneuvoston (ICSU) koordinoimilla maailmanlaajuisten ilmasto-, valtameri ja mannervälisjärjestelmien kautta saatavan, ympäristöä, biologiaa, voimavaroja ja toimintoja koskevan tiedon yhä laajemmasta kokemuspohjasta, tarkkuudesta ja täydellisyydestä, ja arvioitaessa kansallista osallistumista tällaisiin järjestelmiin ottamaan huomioon niiden mahdollisen merkityksen arktisille alueille;
28. tunnustamaan ja antamaan asianmukaista tukea eri maissa toimivan Arktisen yliopiston toiminnalle ja hallinnolle. Se on kiinnostava kaikkien napapiirin maiden ja kansojen kannalta ja tarjoaa niille potentiaalista hyötyä;
29. tukemaan yhteistyössä Arktisen neuvoston kanssa arktisten alueiden ja kansojen tarpeisiin räätälöidyn, pitkälle kehitettyä tietotekniikkaa koskevan toimintasuunnitelman kehittämistä ja tällaisten järjestelmien sisällyttämistä arktisten alueiden ja kansojen koulutus-, kommunikaatio- ja suunnitteluohjelmiin;
30. sisällyttämään arktisen ulottuvuuden niihin kansallisiin toimintoihin ja ohjelmiin, joita on kehitetty kaikkien arktisten maiden heinäkuussa 1999 pidetyssä maailman tiedekonferenssissa allekirjoittaman tiedejulistuksen ja tiedeagendan soveltamiseksi käytännössä;
31. kannustamaan Global Environment Facility'ä (GEF) ja kaikkia asianomaisia rahastoja, muun muassa YK:n rahastoja työskentelemään arktisten alueiden alkuperäiskansojen kanssa asianmukaisten kestävä kehityksen hankkeiden määrittelemiseksi, helpottamiseksi ja rahoittamiseksi;

Julistamme, että

32. edellä esitettyjen, parlamentaarista yhteistyötä koskevien kehityslinjojen, tarpeiden ja mahdollisuuksien mukaisesti arktisen alueen parlamentaarikkokonferenssi asettaa seuraavina kahtena vuotena (2000–2002) etusijalle seuraavia toiminnan alueita koskevat toimenpiteet, mikäli mahdollista pysyvän komitean kautta:
 - 32.1 Arktisella alueella toteutettuja kestävä kehityksen aloitteita koskevan selvityksen päivittäminen säännöllisesti osanottajamaiden ja järjestöjen nimeämien yhteyshenkilöiden avulla ja myötävaikutuksella; ja keskeisten asioiden sekä saatujen oppien arvioiminen aika ajoittain;
 - 32.2 Inhimillisen kehityksen raportin valmistelemisen arktiselle napapiirille yhteistyössä YK:n kehitysohjelman kanssa tai sen opastuksella;

- 32.3 Nykyaikaisen tietoteknologian hyödyntämistä arktisilla alueilla koskevan koordinoidun tai yhteen soveltuvan toimintaohjelman kehittäminen;
- 32.4 Kansainvälisen Pohjoinen meritie -hankkeen (International Northern Sea Route Project (INSROP) havaintojen ja suositusten hyödyntäminen.

Konferenssi ehdottaa lisäksi, että

33. Pysyvä komitea vahvistaa yhteyksiään ja keinojaan siten, että se nähdään sekä kansallisesti että kansainvälisesti arktisiin alueisiin liittyvien kansainvälisten yhteistyökohteiden ja toimintojen puolesta puhujana;
34. Pysyvä komitea valvoo tarkkailijan roolinsa mukaisesti Arktisessa neuvostossa ja niiden mahdollisuuksien ja sen vastuun pohjalta, joita sillä on vaihtaa tietoja valittujen edustajien kanssa ja raportoida asianomaisille parlamenteille tässä julkilausumassa esitettyjen eri kohteiden kehitystä ja hakee erityisesti tilaisuuksia edistää yllä kohdassa 32 mainittuja, ensisijaisiksi asetettuja asioita sekä raportoi viidennelle konferenssille toteutetuista toimista ja niiden tuloksista.

Lisäksi konferenssi

35. Tunnustaa parlamentaaristen tarkkailijoiden ja hallitusten sekä kansalaisjärjestöjen mielenkiinnon konferenssia kohtaan ja läsnäolon konferenssissa, pitää tervetulleena näiden tahojen osallistumista ja tunnustaa niiden tärkeän roolin viestien eteenpäin viemisessä ja konferenssissa käsiteltyjen asioiden tukemisessa.

Lopuksi

Konferenssi hyväksyy Norjan ystävällisen kutsun isännöidä vuonna 2002 järjestettävää viidettä konferenssia.